

RAHAPESU ANDMEBÜROO

FINANCIAL INTELLIGENCE UNIT

AASTARAAMAT 2007

ANNUAL REPORT 2007

**ÜLEVAADE
RAHAPESU ANDMEBÜROO TEGEVUSEST
2007. AASTAL**

**OVERVIEW OF THE ACTIVITIES OF THE
ESTONIAN FINANCIAL INTELLIGENCE UNIT IN 2007**

Tallinn 2008

SISUKORD

EESSÕNA	4
1. RAHAPESU TÕKESTAMISE SÜSTEEM	6
1.1. Seadusandlus ja juhendid	9
1.1.1. Muudatused rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduses 2007. aastal	9
1.1.2. Laiendatud konfiskeerimine	11
1.1.3. Rahapesu kahtlusega tehingute juhendi täiustamine	13
1.2. Kohustatud isikud	14
1.3. Rahapesu andmebüroo	17
2. RAHAPESU ANDMEBÜROO	20
2.1. Rahapesu andmebüroo struktuur	21
2.2. Ülevaade rahapesu andmebüroo tegevusest 2007. aastal	25
2.2.1. Büroole laekunud andmete töötlemine, analüüsimine ja edastamine	25
2.2.2. Tagasiside	34
2.2.3. Rahapesualase teadlikkuse tõstmine	35
2.2.4. Välissuhtlemine ja infovahetus	36
2.2.5. Järelevalve teostamine kohustatud isikute tegevuse üle RTRTS-i täitmisel ning RTRTS-is sätestatud väärtegude menetlemine	36
2.2.6. Rahvusvahelise sanktsiooniseaduse täitmise kontrollimine	38
2.3. Siseriiklik koostöö	39
2.4. Rahvusvaheline koostöö	40
3. RAHAPESU TÜPOLOOGIAD EESTIS	44
4. ETTEVAATAVALT AASTASSE 2008	50
4.1. Uus mestimisprojekt	51
4.2. Uus infosüsteem	52
4.3. Moneyvali hindamine Eestis veebruaris 2008	52
4.4. Uue rahapesu ja terrorismi rahastamise seaduse jõustumine	53
LISA 1.	
Saadud ning saadetud välispäringud riikide lõikes	55

TABLE OF CONTENTS

FOREWORD	5
1. SYSTEM FOR THE PREVENTION OF MONEY LAUNDERING	6
1.1. Legislation and guidelines	9
1.1.1. Amendments to the Money Laundering and Terrorist Financing Prevention Act in 2007	9
1.1.2. Extended confiscation	11
1.1.3. Improvement of the guidelines for transactions suspected of money laundering	13
1.2. Obligated subjects	14
1.3. Financial Intelligence Unit	17
2. FINANCIAL INTELLIGENCE UNIT	20
2.1. Structure of the Financial Intelligence Unit	21
2.2. Overview of the activities of the Financial Intelligence Unit in 2007	25
2.2.1. Processing, analysis and forwarding of the data received by the FIU	25
2.2.2. Feedback	34
2.2.3. Improvement of money laundering awareness	35
2.2.4. Foreign relations and information exchange	36
2.2.5. Exercise of supervision over the activities of obligated subject in complying with the Prevention Act and the proceeding with misdemeanour matters provided in the Prevention Act	36
2.2.6. Monitoring of the compliance with the International Sanctions Act	38
2.3. National cooperation	39
2.4. International cooperation	40
3. MONEY LAUNDERING TYPOLOGIES IN ESTONIA	44
4. A LOOK INTO 2008	50
4.1. A new twinning project	51
4.2. New information system	52
4.3. Moneyval assessment of Estonia in February 2008	52
4.4. Entry into force of the new Money Laundering and Terrorist Financing Prevention Act	53
ANNEX 1.	
Received and sent external queries across countries	55

HEA LUGEJA!

Lõppenud 2007. aasta oli Eesti rahapesu andmebüroo jaoks mitmes mõttes pöördelise tähtsusega. Lisaks tavapärasele seadusest tulenevate ülesannete täitmisele tuli rahapesu andmebüroo osaleda mitme väga olulise tegevuse käivitamisel ja lõpuleviimisel. Kõikidest nendest tegevustest sõltub mitte ainult rahapesu andmebüroo tegevuse efektiivsus järgnevatel aastatel, vaid suures osas ka kogu rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise süsteemi efektiivne toimimine Eestis tervikuna.

Esiteks toimusid Eesti seadusandluses aasta jooksul mitmed olulised otseselt rahapesu andmebüroo tööd mõjutanud muudatused: jaanuaris redigeeriti rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seadust, kõrvaldamaks seal esinevaid puudusi ning lisades büroo kompetentsi täiendavalt ülesandeid; 1. veebruarist jõustusid kriminaalsel teel saadud vara konfiskeerimise korra muudatused, mis võimaldavad teatud juhtudel kuritegelikul teel saadud tulu konfiskeerimist mitte üksnes süüteo toimepanijalt, vaid ka kolmandatelt isikutelt, kelle omandusse on kuritegelikul teel saadud vara konfiskeerimise vältimiseks kantud.

Sellest tulenevalt muutus ka rahapesu andmebüroo struktuur ja 2007. aasta märtsis loodi rahapesu andmebüroos kriminaaltulu talitus. Üheks 2007. aasta eesmärgiks oli selle talituse komplekteerimine ning talituse töö käivitamine. Seoses kriminaaltulu talituse loomisega tegeles rahapesu andmebüroo 2007. aastal ka uue, 2008. aasta esimesel poolel algava mestimisprogrammi nr EE06-IB-JH-02 „Support of the creation of National Monitoring Centre of the Criminal Proceeds” ettevalmistamisega. Programm on mõeldud toetama kevadel rahapesu andmebüroo struktuuriüksusena loodud kriminaaltulu talituse efektiivset toimimahakkamist ning kriminaaltulu tuvastamise tõhustamist üleüldiselt. Projekti raames antakse hinnang kriminaaltulu tuvastamist, arestimist ja konfiskeerimist reguleerivale õigusraamistikule ning koolitatakse erinevate uurimisasutuste kriminaaltulu tuvastamisega tegelevaid ametnikke, prokuröre ning kohtunikke.

Äärmiselt tähtsaks pidasime 2007. aastal osalemist uue rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse (RTRTS) redaktsiooni väljatöötamisel. Eesmärgiks oli ette valmistada seadus, mis vastaks täielikult rahvusvahelistele normidele ning samas arvestaks ja maandaks Eestis maksimaalselt rahapesu ja terrorismi rahastamise riske. Usume, et 2007. aasta detsembris Riigikogu poolt vastu võetud seadus on eelmisest seadusest tunduvalt parem.

Väga pingeliseks kujunes 2007. aasta lõpp ka seetõttu, et lisaks uue RTRTS väljatöötamisele

pidid samad institutsioonid tegelema 2008. aasta veebruaris toimuva Euroopa Nõukogu MONEYVAL ekspertkomitee kohapealse hindamisvisiidi ettevalmistamisega ning sellega seonduvalt väga mahukale küsimustikule vastamisega. Lisaks tuli seoses uue RTRTS vastuvõtmisega alustada kiiremas korras seadusega seonduvate allaktide ja juhendite väljatöötamist.

Büroo töö seisukohalt oli üks olulisemaid sündmusi 2007. aastal uue rahapesu andmebüroo infosüsteemi RABIS väljatöötamine koostöös AS-ga Medisoft. Kasutuses olev infosüsteem oli ilmselgelt ajale jalgu jäänud ja takistas büroo tööd. Uus infosüsteem võimaldab edaspidi rahapesu andmebüroole kahtlaste tehingute teatise edastada veebipõhiselt, mis teeb meile teate saatmise lihtsamaks. Teatiste tuntav kasv igal aastal annab selgelt tunnistust, et rahapesu andmebüroo koostöö kohustatud subjektidega toimib ning muutub üha tihedamaks. Loodame, et see jätkub ja tiheneb veelgi ning muutub seoses uue infosüsteemi rakendamisega hõlpsamaks ka teatise saatjate jaoks.

Olen tänulik rahapesu andmebüroo töötajatele ning kõikidele koostööpartneritele, tänu kellele õnnestus meil 2007. aastal saavutada edasimeinek paljudes eespool mainitud olulistest valdkondades. Aasta lõpp kujunes äärmiselt pingeliseks, kuid usun, et oleme hästi hakkama saanud. Ühtlasi tahan tänada kõiki neid, kes on meile rahapesu või terrorismi rahastamise kahtlusega teatise edastanud, sest just teiepoolne panus on kriitiliseks eeltingimuseks rahapesu andmebüroo igapäevase töö teostamisel.

Lisaks kõigele on positiivne ka see, et 2007. aastal langetas kohus rahapesus viis süüdimõistvat otsust, seega on nüüd Eestis kohtupraktikas rahapesus 8 süüdimõistvat kohtuotsust. Kivi on veerema hakanud. Ja selle üle saab olla ainult hea meel.

Järgnevatel lehekülgedel tuleb eespool nimetatud aspektidest pikemalt juttu.

Head lugemist!

Raul Vahtra
Rahapesu andmebüroo juht

DEAR READER,

The year 2007 was in many ways of pivotal importance for the Estonian Financial Intelligence Unit. In addition to the regular functions arising from the law the Financial Intelligence Unit had to take part in the launch and completion of many very important activities. All of these activities determine not only the effectiveness of the activities of the Financial Intelligence Unit during the coming years, but also to a large extent the effective functioning of the system of money laundering and terrorist financing prevention in Estonia as a whole.

Firstly, during the last year Estonian legislation underwent many important changes which had a direct impact on the work of the Financial Intelligence Unit. In January the Money Laundering and Terrorist Financing Prevention Act was edited with the aim of rectifying the weaknesses thereof and including additional functions for the Financial Intelligence Unit. On 1 February the amendments to the confiscation procedure of criminally obtained property entered into force and the changes enable confiscation of the proceeds of crime in certain cases not only from the person who committed the offence, but also from third parties into whose ownership such property or profit has been transferred for the purpose of avoiding the confiscation thereof.

As a result of this the structure of the Financial Intelligence Unit changed and in March 2007 the Criminal Proceeds Office was established in the Financial Intelligence Unit. One of the aims of 2007 was to staff this office and to activate its work. In connection with the establishment of the Criminal Proceeds Office the Financial Intelligence Unit was in 2007 engaged in the preparations for the new twinning programme No. EE06-IB-JH-02 Support of the Creation of National Monitoring Centre of the Criminal Proceeds which will be launched in the first half of 2008. The aim of the programme is to support the effective functioning of the Criminal Proceeds Office which had in spring been established as a structural unit of the Financial Intelligence Unit and to improve the detection of the proceeds from crime in general. As the result of the project the legal framework governing the detection, attachment and confiscation of the proceeds from crime will be evaluated and training will be provided to the officials of various investigative bodies engaged in the detection of the proceeds from crime, as well as to prosecutors and judges.

The participation in the development of the new wording of Money Laundering and Terrorist Financing Prevention Act was one of our priorities in 2007. The aim was to draft an act which would completely conform to international standards and which, at the same time, would as much as possible take into account the risks of money laundering and terrorist financing and would manage these risks. We believe that the act passed by the Riigikogu, the Estonian

Parliament, in December 2007 is remarkably better than its predecessor.

The end of 2007 was very intense because of the fact that in addition to the development of the new Money Laundering and Terrorist Financing Prevention Act the same institutions had to prepare for the on-the-spot evaluation visit of the Council of Europe MONEYVAL committee of experts in February 2008 and consequently these institutions had to take time for answering a very comprehensive questionnaire. As a result of the adoption of the new Money Laundering and Terrorist Financing Prevention Act, the development of related subordinate legislative instruments and guidelines had to be commenced as soon as possible.

From the point of view of the functioning of the Financial Intelligence Unit one of the most important events of 2007 was the development of a new Financial Intelligence Unit database, called RABIS, with corporation Medisoft. The existing database was clearly outdated and hindered the effective functioning of the Financial Intelligence Unit. The new database enables submission of electronic reports of suspicious transactions to the Financial Intelligence Unit and this simplifies the sending of reports to us. The remarkable annual increase in the number of reports indicates clearly that the cooperation of the Financial Intelligence Unit with obligated subjects is effective and becomes increasingly more active. We hope that cooperation continues and becomes even more active and that as a result of the application of a new information system it becomes easier for the recipients of reports as well.

I am grateful to the employees of the Financial Intelligence Unit and to all our partners – thank to them we were able to achieve progress in many of the important areas mentioned above. The end of the year turned out to be immensely strenuous but I believe that we coped well. At the same time I would like to thank all of those who have sent us reports concerning suspicions of money laundering or terrorist financing – your contribution is a critical prerequisite to the everyday operation of the functions of the Financial Intelligence Unit.

Moreover, as another positive tendency in 2007 the court rendered five criminal convictions as regards money laundering – hence the Estonian judicial practice as regards money laundering cases now includes eight criminal convictions. The ball has started to roll and one can only be happy about that.

In following pages the aforementioned aspects will be discussed in more detail.

Wishing you a good reading!

Raul Vahtra
Head of the Estonian Financial Intelligence Unit

1. RAHAPESU TÕKESTAMISE SÜSTEEM

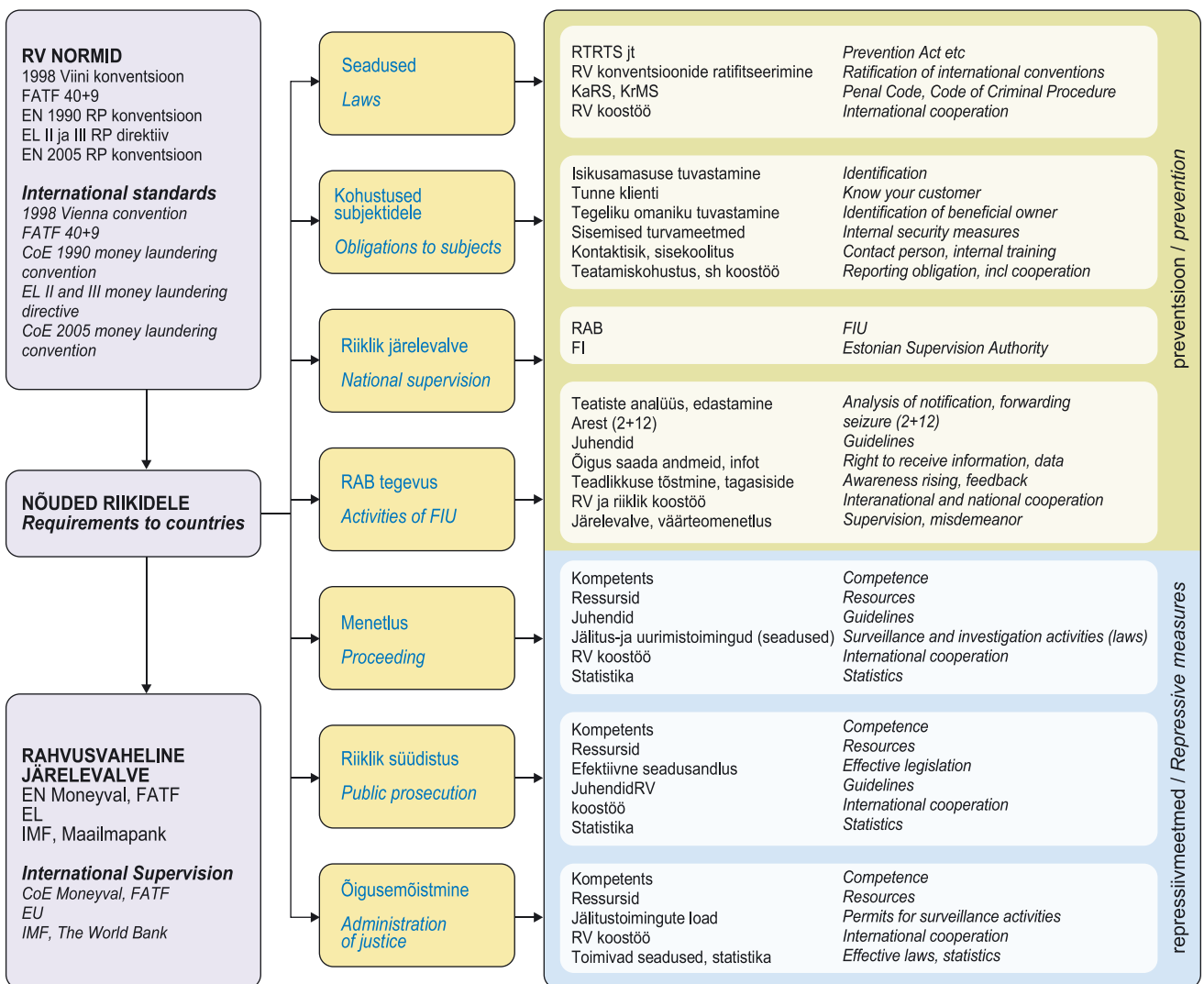
1. System for the prevention of money laundering

Rahapesu tõkestamise mehhanism on praktikas väga mitmetahuline ning kompleksne süsteem, milles võib kõige üldisemalt eristada kaht erinevat, kuid üksteisega praktikas väga tihedalt seotud osa: **preventsiooni** ehk ennetamist ning **repressiooni** ehk karistamist (vt joonist 1). Üksnes mõlema süsteemi osa tõhus koostöö ning toimimine tagab rahapesu tõkestamise süsteemi efektiivsuse tervikuna.

The mechanism of money laundering is in practice a very many-featured and complex system in which in general two distinct, but in reality very closely connected parts can be distinguished: prevention, i.e. anticipation, and repression, i.e. punishing (see figure 1). It is clear that only the efficient cooperation of both parts ensures the overall effectiveness of the system of money laundering prevention.

Rahapesu tõkestamise mehhanism / Money laundering prevention mechanism

Joonis 1. Rahapesu tõkestamise mehhanism.

Figure 1. Mechanism of money laundering prevention.

Siseriiklikule rahapesu tõkestamise süsteemile moodustavad taustsüsteemi ühelt poolt **rahvusvahelised normid** (seadused, konventsioonid, kokkulepped jne) ning teisalt **rahvusvaheline järelevalve**. Mõlemad esitavad riikidele teatud nõuded ja suunised, võimaldades tõsta rahapesu tõkestamise süsteemi edukust, võttes aluseks teiste riikide ning rahvusvaheliste koostööorganite rahapesu tõkestamise alase kogemuse, parima praktika ning ühtlustades rahapesu vastu võitlemise meetmeid.

Rahapesu andmebüroo ülesanded, nagu jooniselt näha, seonduvad rahapesu tõkestamise süsteemis eeskätt **preventsiooniga**. Siinkohal tahaksime aga rõhutada, et büroo ei täida kindlasti seda rolli üksi, rahapesu ennetamisega tegelevad Eestis tihedat koostööd tehes rahapesu andmebüroo kõrval ka Finantsinspektsioon, kohustatud subjektid, mitmed ministeeriumid ning teised rahapesualased koostööorganid (näiteks turuosaliste nõukoda, rahapesu tõkestamise alane valitsuskomisjon jne). Preventsioonisüsteemis võib omakorda eristada mitut komponenti, mille tõrgeteta koostoimimine on kriitiliseks eelduseks rahapesu ennetamise süsteemi edukuse tagamiseks: seadused, kohustatud subjektide tegevus, riiklik järelevalve ning rahapesu andmebüroo tegevus. Kas või ühe osa mittetoimimine antud ahelas seab küsimuse alla süsteemi edukuse tervikuna.

Repressioonimeetodid – menetlus, süüdistuse esitamine ning õigusemõistmine - kuuluvad eelkõige uurimisasutuste ning kohtute kompetentsi ning peaksid tagama, et rahapesu toime pannud isikud ei jääks karistusetu. Kuigi rahapesu andmebürool puuduvad üldjuhul süütegude iseseisva kohtueelse menetlemise õigused, on RTRTS-iga büroole antud õigus väärteo korras karistada kohustatud subjekte, kes rikuvad neile RTRTS-iga pandud kohustusi (seaduse 7. peatükk).

Alljärgnevalt analüüsitakse rahapesu tõkestamise mehhanismi preventsiooni komponente põhjalikumalt. Kuivõrd aastaraamatu mahu piiratusest tulenevalt on selge, et kõiki rahapesu tõkestamisega seonduvaid aspekte ei ole võimalik ning rõhuasetusest (aastaraamatu eesmärgiks on eelkõige kajastada rahapesu andmebüroo 2007. aasta tegevust) tulenevalt ka mitte vaja siinkohal põhjalikult käsitleda, siis esimese kahe ennetamise komponendi - seadusandluse, kohustatud subjektide tegevuse - korral antakse aastaraamatus üksnes ülevaade 2007. aastal toimunud olulisimatest muudatustest. 2. peatükk annab põhjaliku ülevaate rahapesu andmebüroo tegevusest 2007. aastal rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seadusega talle pandud ülesannete lõikes ning samas peatükis tutvustatakse põgusalt ka rahapesualase riikliku järelevalvesüsteemi ülesehitust Eestis.

*A background system for the national system of money laundering prevention is formed on the one hand by the **international standards** (laws, conventions, agreements, etc.) and on the other hand by **international supervision**. Both set certain requirements and guidelines for the states, enabling improvement of the successfulness of the system of money laundering prevention, taking into account the experiences of other states and international cooperation bodies in the field of money laundering prevention, best practices and by harmonising the measures for fighting money laundering.*

*The tasks of the Financial Intelligence Unit (hereinafter the "FIU"), as seen on the figure, are in the system of money laundering prevention primarily related to **prevention**. Here we would like to stress that the FIU is certainly not the only agency fulfilling this task – in Estonia money laundering prevention is also the task of the following persons working closely together: Financial Supervision Authority, obligated subjects, several ministries and other money laundering-related cooperation bodies (e.g. council of market participants, a government committee for the prevention of money laundering, etc.). In the prevention system, in turn, several components may be differentiated and the unobstructed interoperability of these components is a critical prerequisite for ensuring the effectiveness of the system of money laundering prevention. These components are: laws, the activity of the obligated subjects, state supervision and the work of the FIU. Even the inability of one of these components to operate properly calls into question the overall success of the system.*

Repression methods – procedure, bringing charges and administration of justice – belong mainly to the competence of investigative bodies and courts and should guarantee that the persons guilty of money laundering are punished. Although the FIU generally has no legal right of pre-trial proceeding of offences it has according to the Money Laundering and Terrorist Financing Prevention Act (hereinafter the "Prevention Act") the right to punish pursuant to misdemeanour procedure those subjects who violate the obligations imposed on them by the Prevention Act (chapter 7 of the Act).

The components of the anti-money laundering mechanism are subsequently discussed in more detail. Due to the limited volume of the annual report it is clear that all of the aspects related to the prevention of money laundering cannot be (and due to the objective of the annual report to consider mainly the activities of the FIU in 2007 should not be) discussed in detail here, in case of the first two components of prevention – legislation and the activity of obligated subjects – the annual report only gives an overview of the most important changes in 2007. Chapter 2 gives a comprehensive overview of the activities of the FIU in 2007 by the tasks imposed on it by the Prevention Act and it also shortly introduces the structure of the national monitoring system for money laundering in Estonia.

1.1. SEADUSANDLUS JA JUHENDID

1.1.1. Muudatused rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduses 2007. aastal

Ajavahemikul 1.01.2004-15.03.2007 defineeriti Eestis rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise (edaspidi RTRTS) seaduse 2. paragrahvis rahapesu mõiste järgmiselt:

Rahapesu on kuriteo tulemusena või sellises teos osalemise eest saadud vara omandamine, valdamine, kasutamine, muundamine, üleandmine või varaga tehingute või toimingute sooritamine, mille eesmärk või tagajärg on selle vara tegeliku omaniku **ning** ebaseadusliku päritolu varjamine.

24.01.2007 vastu võetud ning 15.03.2007 jõustunud „Karistusseadustiku ja selle muutmise seaduse seaduse seaduse muutmise seaduse” §-s 6 muudeti ka rahapesu mõistet järgmiselt:

Rahapesu on kuriteo tulemusena või sellisest teost osavõtmise eest saadud vara omandamine, valdamine, kasutamine, muundamine, üleandmine või varaga tehingute või toimingute sooritamine, mille eesmärk või tagajärg on selle vara tegeliku omaniku, varaga seotud õiguste, vara asukoha **või** vara ebaseadusliku päritolu varjamine.

Näiliselt väike, vaid ühes sõnas seisnenud muudatus hõlbustas tunduvalt rahapesu tõkestamisega tegelevate institutsioonide tööd, kuna enam ei ole süüte rahapesuna subsumeerimise kriitiliseks eelduseks nii vara ebaseadusliku päritolu **kui ka** tegeliku omaniku varjamine, piisab sellest, kui üks nimetatud eeldustest on täidetud.

1.1. LEGISLATION AND GUIDELINES

1.1.1. Amendments to the Money Laundering and Terrorist Financing Prevention Act in 2007

In the period 1.01.2004-15.03.2007 the definition of “money laundering” in the section 2 of the Money Laundering and Terrorist Financing Prevention Act was the following:

*Money laundering is the acquisition, possession, use, conversion or transfer of, or the performance of transactions or operations with, property acquired as a result of a criminal offence or in return for participation in such an offence, the purpose or consequence of which is the concealment of the actual owner **and** the illicit origin of the property.*

The Act on Amendments to Penal Code and to Acts Related to the Amendment Thereof (passed on 24.01.2007 and entered into force on 15.03.2007) amended the definition of money laundering as follows:

*Money laundering is the acquisition, possession, use, conversion or transfer of, or the performance of transactions or operations with, property acquired as a result of a criminal offence or in return for participation in such an offence, the purpose or consequence of which is the concealment of the actual owner, the rights related to the property, the location of the property **or** the illicit origin of the property.*

*Seemingly a small change consisting in one word only facilitated the work of the institutions involved in anti-money laundering remarkably, as it was no longer an essential requirement for considering an offence to be money laundering that the property should have illicit origin **and** the actual owner be concealed. Now it was enough if one of the stated prerequisites was fulfilled.*

Juhtum 1. Rahapesu definitsioon

Nagu mainitud, muudeti rahapesu mõistet 2007. aastal. Alltoodud näide seondub otseselt ajavahemikul 2004-2006 kehtinud rahapesu mõistega ning aitab lugejal mõista 2007. aastast rakendunud mõiste eelist varasema määratluse ees.

2004. aastal mõisteti linnakohtu otsusega kodanikud X ja Y süüdi mitmetes kuritegudes, muuhulgas karistusseadustiku (KarS) § 394 lg 2 p-de 2 ja 3 järgi ning nimetatud teo eest karistati neid 5-aastase vangistusega. Kohus leidis, et X ja Y olid maksuhaldurile esitanud valeandmeid, mille tõttu jäi riigile laekumata ligi kaudu 4,1

Case 1. Definition of money laundering

As stated, the definition of “money laundering” was changed in 2007. The example below is directly linked to the definition of “money laundering” valid in 2004-2006 and should help the reader to better understand the advantage of the definition implemented from 2007 over the earlier one.

In 2004 citizens X and Y were under a city court decision convicted of several criminal offences, among others by section 394 subsection 2 clauses 2 and 3 of the Penal Code and the penalty for that offence was imprisonment for 5 years. The court found that X and Y had submitted false information to the tax administrator and as a result it

miljonit krooni¹. Seega oli antud juhul eelkuri-teoks maksude väärarvutuse esitamine maksu-haldurile. Maksude väärarvestamise ja tasumata jätmise tagajärjel tekkis kodanikel X ja Y ille-gaalne sissetulek, mille õiguspärasesse käibesse laskmiseks oli vaja selle ebaseaduslikku päritolu varjata, et mitte sattuda uurimisorganite huvi-orbiiti. Kohtus leidis tõendamist, et nimetatud kuriteo tulemusel saadud rahaga tegid koda-nikud X ja Y tehinguid, mille eesmärgiks oli vara ebaseadusliku päritolu varjamine ehk teisi-sõnu tegu oli rahapesuga. Nimelt sõlmisid nii X kui Y võltsitud palgatõendeid kasutades kumbki lepingud kahe auto liisimiseks. Lepingujärgseid makseid tasusid X ja Y liisingufirmale kas sula-rahahas või läbi oma abikaasa arvelduskonto.

Linnakohtu otsuse peale esitasid kodanikud X ja Y apellatsioonid, taotledes muuhulgas õigeks-mõistmist KarS-i § 394 lg 2 p-de 2 ja 3 järgi, mille ringkonnakohus ka rahuldab, mõistes mõlemad nimetatud punktides õigeks. Otsus tulenes otseselt tol ajal kehtinud rahapesu defi-nitsioonist. Nimelt märkis ringkonnakohus oma otsuses, et kuigi kriminaalasjas on tõen-datud õigustoimingute tegemine kuritegeliku kasumiga ning võltsitud palgatõendite esita-misega liisingufirmadele on täidetud ka raha-pesu obligatoorne koosseisuline tunnus - vara ebaseadusliku päritolu varjamise eesmärk, pole tegemist rahapesu juhtumiga.

Viimast seetõttu, et tollal kehtinud seadusandluse kohaselt nägi rahapesu koosseis ette, et üheaeg-selt esineks nii vara ebaseadusliku päritolu kui ka selle vara tegeliku omaniku varjamise eesmärk. Sisuliselt tähendab vara tegeliku omaniku varja-mine seda, et rahapesu toimepanija seos kuriteo läbi omandatud varaga ei ole enam dokumen-taalselt jälgitav. X ja Y sõlmisid neile süüksar-vatud lepingud enda nimel, nad tegid ise ka osa vara väljaostumaksetest. Mõlemad süüdistata-vad olid enda sõlmitud rendilepingute objek-tiks olevate sõidukite valdajad. Kohus leidis, et olukord, kus enda nimel sõlmitud rendilepingu igakuised makseid tasutakse enda nimelt, kuid läbi perekonnaliikme pangakonto, ei distantseeri vara valdajat varast selliselt, et vara tegelikku omanikku ei oleks võimalik tuvastada. Ringkon-nakohtu hinnangul oluaks alust rääkida vara tegeliku omaniku varjamisest juhul, kui rendi-lepingud oleksid sõlmitud variisikute nimel ja variisikud oleks olnud märgitud rendilepingu objektiks oleva vara valdajaks, kuid rendimak-seid oleksid tegelikult tasunud ja vara tegelikult kasutanud süüdistatavad.

caused the state revenue not covered in the amount of approximately 4.1 million kroons.¹ Thus in this case the initial crime was the submission of a miscalculation of tax to the tax administrator. As a result of miscalculation and failure to pay taxes citizens X and Y had illegal income and in order to use the income in legitimate circulation its illicit origin had to be concealed in order not to attract the attention of the investigative bodies. It was proved at court that using the money in question X and Y concluded transactions the aim of which was to conceal the illicit origin of property, in other words they were engaged in money laundering. Namely, both X and Y entered into contracts for a lease of a car using forged statements of wages. Contractual payments were made to the leasing company either using cash or through the wife's account.

After the decision of the city court X and Y submitted an appeal, applying among other things for an acquittal pursuant to clauses 2 and 3 of § 394 (2) of the Penal Code. The appeal was satisfied by circuit court, acquitting them both in the clauses in question. The decision was a direct result of the definition of "money laundering" applicable at the time. Namely, the circuit court stated in its decision that although the performance of legal acts with illicit profit is proven in the criminal matter and by the submission of forged statements of wages to leasing companies, it was not the case of the money laundering because only one of the obliga-tory elementary characteristic of money laundering (the objective being to conceal the illicit origin of the property) had been fulfilled.

It was not a case of money laundering because pursuant to the legal instruments applicable at the time, the necessary elements of money laundering prescribed that in order for the matter to be a case of money laundering, both conditions – illicit origin and the concealment of the actual owner of assets – had to be fulfilled. Basically the concealment of the actual owner of property means that the offend-er's link to the property acquired by criminal means is no longer traceable with the help of documents. X and Y entered into the contracts imputed to them in their own name and they also personally made some of the down payments of property. Both of the accused were the possessors of the vehicles which were the objects of the commercial lease contracts signed by them. The court found that a situation in which the monthly payments of a commercial lease contract are paid by the same person who signed the contract, but through family members' account, does not distance the possessor of the property in such a manner that it is not possible to ascertain the actual owner of the property. According to the circuit court there would be grounds for talking about the concealment of the actual owner of property only

¹ Samuti leidis kohtus tõendamist, et nimetatud isikud aitasid kaasa teiste isikute tulu- ja sotsiaalmaksude esitamata jätmisele, mistõttu jäi riigile laekumata 8,7 miljonit krooni.

¹ It was also proven in court that the persons in questions contributed to the failure of other persons to submit income and social tax and the revenue not covered by the state amounted to 8.7 million kroons.

if the commercial lease contracts had been signed by fictitious persons and these persons would have been marked as the possessors of the property which was the object of contract, but the lease payments had actually been paid for and the property had in fact been used by the accused.

Samuti muudeti pisut ka terrorismi rahastamise mõistet. Kui seni oli rahapesu RTRTS-i §2¹ määratletud mõiste **terrorismi rahastamine**, mida defineeriti järgmiselt:

terrorismi rahastamine on vahendite eraldamine või kogumine karistusseadustiku tähenduses terrorismina käsitatavate tegude kavandamiseks või toimepanemiseks või terroristlike ühenduste finantseerimiseks või teades, et neid vahendeid kasutatakse eelnimetatud eesmärgil,

siis märtsist kehtima hakanud redaktsioonis käsitleb RTRTS-i §2¹ **terrorikuriteo rahastamist**, mis on määratletud järgmiselt:

terrorikuriteo rahastamine on vahendite eraldamine või kogumine karistusseadustiku tähenduses terrorikuritegudena käsitatavate tegude kavandamiseks, toimepanemiseks, terroristlike ühenduste finantseerimiseks või teades, et neid vahendeid kasutatakse eelnimetatud eesmärgil.

Lisaks täienes 2007. aastal ka rahapesu andmebüroo ülesannete nimekiri. 2006. aasta 13. detsembril vastu võetud ning 1. veebruarist 2007 kehtima hakanud "Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse, kohtutäituri seaduse, karistusseadustiku, kriminaalmenetluse seadustiku, riigi õigusabi seaduse ja täitemenetluse seadustiku muutmise seadusega" lisati rahapesu andmebüroo funktsioonide hulka järelevalve teostamine rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduses määratletud kohustatud subjektide tegevuse üle rahvusvahelise sanktsiooni seaduses nimetatud abinõude rakendamisel.

At the same time the definition of "terrorist financing" was slightly amended. While until then section 21 of the Prevention Act had defined the concept of "terrorist financing" in the following way:

terrorist financing is the allocation or raising of funds to plan or perform acts which are deemed to be acts of terrorism within the meaning of the Penal Code or to finance the operation of terrorist organisations or in the knowledge that the funds allocated or raised will be used for the aforementioned purposes,

the wording which took effect from March defines in section 21 of the Prevention Act the concept of an "financing of act of terrorism" in the following manner:

financing of acts of terrorism is the allocation or raising of funds to plan or perform acts which are deemed to be acts of terrorism within the meaning of the Penal Code or to finance the operation of terrorist organisations or in the knowledge that the funds allocated or raised will be used for the aforementioned purposes.

In addition the list of the tasks of the FIU was supplemented in 2007. With the Act on Amendments to Money Laundering and Terrorist Financing Prevention Act, Bailiffs Act, Penal Code, Code of Criminal Procedure, State Legal Aid law and Code of Enforcement Procedure which was adopted on 13 December 2006 and took effect on 1 February 2007 the exercise of supervision as regards the activities carried out by the obligated subjects defined in the Prevention Act in implementing the measures listed in the International Sanctions Act was added to the functions of the FIU.

1.1.2. Laiendatud konfiskeerimine

Kuigi rahapesu andmebürool ei ole üldjuhul süütegude iseseisvat menetlusõigust (erandiks on teatud RTRTS-is määratletud väärtegude menetlemine), puudutab 1. veebruarist jõustunud kuriteoga saadud vara laiendatud konfiskeerimise õigus kaudselt ka rahapesu andmebüroo tööd tulenevalt sellest, et alates märtsist kuulub büroo koosseisu ka kriminaal-tulu talitus, mis tegeleb eelkõige just kuritegelikul teel saadud varade väljaselgitamisega (vt pikemalt ptk 2.1). Lisaks on nimetatud seadus oluline ka seetõttu, et karistusseadustiku § 394 kohaselt on rahapesu üks nendest kuritegudest, mille korral võib kohus kohaldada süüteo

1.1.2. Extended confiscation

Although the FIU generally has no legal right of pre-trial proceeding of offences (with the exception of proceeding certain offences defined in the Prevention Act), the right of extended confiscation of proceeds from crime which took effect on 1 February indirectly also affects the work of FIU as since March the FIU has included the Criminal Proceeds Office which is primarily engaged with the identification of proceeds from crime (for more information see Chapter 2.1). The act is also important because pursuant to § 394 of the Penal Code money laundering is one of the criminal offences in case of which the court may apply the confiscation of property which is the direct object of the commission of an

toimepanemise vahetuks objektiks olnud vara konfiskeerimist ning kuriteoga saadud vara laiendatud konfiskeerimist. Laiendatud konfiskeerimist on võimalik rakendada ka terrorikuritegude korral (karistusseadustik, §237)². Süüteo toimepanemise vahendi, süüteo vahetu objekti, samuti ka kolmandale isikule kuuluva kuriteo vahendi või vahetu objekti konfiskeerimise regulatsioon sisaldub karistusseadustiku §-s 83. Üldreeglik on, et konfiskeeritakse tahtliku süüteoga saadud vara, kui see kuulub otsuse või määruse tegemise ajal toimepanijale. Erinevalt süüteo toimepanemise vahendi ja objekti konfiskeerimisest, mida kohus võib teha, on süüteoga saadud vara konfiskeerimine kohustuslik. Just selles sättes väljendub oluline kriminaalpoliitiline sõnum – kuritegu ei tohi end ära tasuda. Võimalik on konfiskeerida ka kolmandale isikule kuuluv vara, kui see on omandatud täielikult või olulisel osal toimepanija arvel, kingitusena või muul viisil turuhinnast oluliselt soodsamalt või kui kolmas isik teadis, et vara võõrandatakse talle konfiskeerimise vältimiseks.

Oluline põhimõtteline muudatus on karistusseadustiku §-s 83 lg 2 sätestatud kriminaaltulu laiendatud konfiskeerimine, mida saab kohaldada teatud kuritegude puhul ning mis seisneb kuriteo toimepanija vara osalise või täielikus konfiskeerimises. Seejuures ei ole konfiskeeritava vara samasus sellest konkreetsest kuriteost saadud varaga nõutav. Kriminaaltulu laiendatud konfiskeerimisel on kolm eeldust:

- 1) isik mõistetakse süüdi ühes nimetatud kuriteos;
- 2) teda karistatakse vähemalt kolmeaastase või kuni eluaegse vangistusega ning
- 3) kuriteo olemuse, isiku legaalse sissetuleku ja varandusliku olukorra ning elatusaseme erinevuse või muu põhjuse tõttu on alust eeldada, et isik on saanud vara kuritegude toimepanemise tulemusena.

Vara, mille suhtes isik tõendab, et see on omandatud õiguspäraselt saadud vahendite arvelt, ei konfiskeerita (ümberpööratud tõendamiskoormis).

Et olemuslikult tegemist on karistusega, siis ei saa uuel regulatsioonil olla tagasiulatuvat jõudu (vt EIÕK lahend *Welch vs. Ühendkuningriik*).

² Lisaks rahapesule ja terrorikuritegudele laieneb laiendatud konfiskeerimise õigus järgmistele süütegudele: narkootilise aine levitamise ettevalmistamine, narkootilise aine käitlemine suures koguses, narkootilise aine andmine alla 18 aastasele, salakaubaveedu, altkäemaksu võtmine, alaealise prostitutsioonile kallutamise, alaealise prostitutsioonile kaasaaitamine orjastamine, lõhkeseadeldise ebaseaduslik käitlemine, lõhkematerjali ebaseaduslik käitlemine, prostitutsioonile kaasaaitamine, kuritegelikku ühendusse kuulumine ning kuritegeliku ühenduse organiseerimine.

offence and the extended confiscation of the property obtained by means of a criminal offence. It is also possible to apply extended confiscation in case of acts of terrorism (Penal Code, § 237)².

Regulation of the confiscation of an object used to commit an offence and a direct object of offence, also the confiscation of an object used to commit an offence or a direct object of offence owned by a third person is contained in § 83 of the Penal Code. The general rule is that the property obtained by an intentionally committed offence is confiscated if it belongs to the offender at the time of making the decision or issuing a regulation. As opposed to the confiscation of an object used to commit an offence and an object of offence which the court is entitled to do, the confiscation of the property obtained by means of an offence is obligatory. This provision expresses an important criminal policy message – criminal offence must never pay off. It is also possible to confiscate the property belonging to a third person if it has been completely or to a large extent been obtained from the funds of the offender, as a gift or in other way at a considerably more favourable price compared to the market price or if the third person knew that the property was transferred to his/her name in order to avoid confiscation.

An important fundamental change is the extended confiscation of assets acquired through criminal offence provided in § 83 subsection 2 of the Penal Code which can be applied in case of certain criminal offences and which lies in the partial or complete confiscation of the property of the offender. The sameness of the confiscated property with the property acquired from that specific offence is not required. The extended confiscation of the proceeds from crime has three prerequisites:

- 1) *the person is convicted of one of the crimes mentioned;*
- 2) *the person is punished with imprisonment of at least 3 years or life imprisonment and*
- 3) *because of the nature of crime, the person's legal income and financial status and the difference in the standard of living or for other reason there is reason to assume that the person has obtained the property as a result of committing criminal offences.*

The property in case of which the person proves that it has been acquired from the legally acquired funds is not confiscated (reverse burden of proof).

*As in essence it is a punishment, then the new regulation cannot have retroactive effect (see the decision of the European Court of Human Rights, *Welch**

² In addition to money laundering and acts of terrorism the right of extended confiscation also applies to the following offences: preparations for the distribution of narcotic substances, the large-scale handling of narcotic substances, the giving of narcotic substances to minors, illicit traffic, accepting a bribe, disposing minors to engage in prostitution, aiding prostitution involving minors, enslaving, illegal handling of explosive devices, illegal handling of explosive substances, aiding prostitution, membership of a criminal organisation and organisation of a criminal organisation.

Selle tõttu saab § 83 rakendada süüdimõistetute suhtes, kes on konfiskeerimise aluseks oleva kuriteo toime pannud pärast seaduse jõustumist, so 01.02.2007.a.

Seadusega leidis täiendamist ka kriminaalmenetluse seadustik, kuhu lisati menetlusreeglid nn kolmanda isiku kaasamiseks menetluse juhul, kui tema omanduses on kuritegelikul teel saadud vara mida võib konfiskeerida.

1.1.3. Rahapesu kahtlusega tehingute juhendi täiustamine

Hõlbustamiseks kahtlaste tehingute identifitseerimist kohustatud subjektide poolt, täiendas rahapesu andmebüroo 2007. aastal varasemat, 2004. aastal välja antud rahapesu kahtlusega tehingute tunnuste juhendit. 8. märtsil 2007 jõustus rahapesu andmebüroo soovituslik juhend rahapesu kahtlusega tehingute tunnuste kohta, mis on antud ja avaldatud "Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse" §-st 39 tulenevalt ning kooskõlastatud Vabariigi Valitsuse 11. maist 2006 pärineva korralduse nr 285 "Valitsuskomisjoni moodustamine rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamist puudutavate küsimuste lahendamise koordineerimiseks" § 3 alusel moodustatud Nõukojaga. Uus juhend on avalikustatud ka rahapesu andmebüroo kodulehel www.pol.ee/rab.

Juhend on teatamiskohustega subjektidele soovituslik, mitte kohustuslik ning juhendi väljatöötamise eesmärgiks oli hõlbustada teatamiskohustusega subjektide tööd potentsiaalselt rahapesu või terrorismi rahastamisega seotud tehingute identifitseerimisel, andes ette näitliku nimekirja indikaatoritest, millele vastavatele tehingutele peaksid kohustatud subjektid majandustegevuse käigus pöörama kõrgendatud tähelepanu. Juhis on vormilt kaheosaline: osas A antakse juhendeid kahtlaste tehingute identifitseerimiseks krediidi- ja finantseerimisasutustes ning osas B antakse analoogseid suuniseid teistele teatamiskohustustega subjektidele. Loomulikult peaksid teatamiskohustusega subjektid lisaks juhendile teatise esitamise vajaduse hindamisel lähtuma ka seadusest, asutuse sisestest protseduurireeglitest ning tehingutega kaasnevatest äririskidest.

Võrreldes eelmise, 2004. aastal välja töötatud juhendiga on uues juhendis täpsustatud füüsilisest ja juriidilisest isikust variisikute ning krediidi- ja finantseerimisasutuste ebaharilike tehingute kindlakstegemist võimaldavaid indikaatoreid. Tunduvalt on täiendatud indikaatorite loetelu, mis võimaldavad identifitseerida kahtlase tehingu toote- või kliendilepingu sõlmi-

vs. United Kingdom). That is why subsection 1 of § 83 is applied to convicted offenders who have committed the criminal offence forming the basis of confiscation after the entry into force of the act on 1.02.2007.

The act also supplemented the Code of Criminal Procedure which was complemented by procedural rules for involving the so-called third person in the procedure if the third person owns property obtained by criminal means that can be confiscated.

1.1.3. Improvement of the guidelines for transactions suspected of money laundering

In order to facilitate the identification of suspicious transactions by obligated subjects, the FIU supplemented in 2007 its earlier guidelines of the characteristics of transactions suspected of money laundering issued in 2004. Advisory guidelines on transactions as regards the characteristics of transactions with a money laundering suspicion which have been issued and published arising from § 39 of the Prevention Act and have been concerted with the council established under § 3 of Government of the Republic order No. 285 of 11 May 2006 The Establishment of a Government Committee for the Coordination of Issues Related to Money Laundering and Terrorist Financing. The new guidelines are also published on the homepage of the FIU www.pol.ee/rab.

The guidelines are recommended (but not obligatory) to the subjects under a reporting obligation, and the objective of developing the guidelines was to facilitate the work of the subjects with a reporting obligation in identifying transactions potentially related to money laundering and terrorist financing, by giving them an indicative list of indicators to help them identify the transactions to which the obligated subjects should pay more attention in the course of their economic activities. The guidelines have two parts: part A gives guidelines for identifying suspicious transactions to credit and financial institutions and in part B analogous guidelines are given for other subjects with a reporting obligation. Naturally such subjects in addition to the guidelines also proceed from the law, internal procedural rules and business risks arising from transactions when assessing the need of submitting a report.

Compared to the previous guidelines developed in 2004 the new guideline specifies more elaborately the indicators enabling the identification of unusual transactions made by fictitious persons and companies and credit and financing institutions. The significant additions have been made to the list of indicators which enable identification of a suspicious transaction at the time of concluding either a product contract or a contract with a client, by a provider of currency exchange and cash transfer

misel, valuutavahetuse- ja sularaha siirdamise teenuse pakkujal, hasartmängude korraldajal ning kinnisvaratehingute vahendajal. Lisatud on indikaatorite loetelu, mis annavad kindlustusandjatele ja kindlustusvahendajatele suuniseid kahtlaste tehingute kindlakstegemiseks.

Koostöös Kaitsepolitseiametiga töötas rahapesu andmebüroo 2007. aastal välja ka juhendi terrorismi rahastamise kahtlusega tehingute tunnuste kohta. Antud juhendi eesmärk on aidata kohustatud subjektidel tuvastada tehinguid, mis viitavad võimalikule terrorismi rahastamisele. Praktikast on terrorismi rahastamisele viitavaid tunnuseid väga keeruline avastada, seda enam, et sageli on tehingud väga sarnased rahapesule. Nende eristamine rahapesukahtlusega tehingutest on võimalik peamiselt arvestades kõrgendatud terrorismiriskiga riike ja territooriume, millega kahtlane makse seondub. Juhend saadeti 2007. aasta detsembris kooskõlastusringile ning avaldatakse rahapesu andmebüroo veebilehel 2008. aasta alguses.

1.2. KOHUSTATUD ISIKUD

Kohustatud isikutena mõistetakse käesolevas kontekstis juriidilisi ja füüsilisi isikuid, kellel on RTRTS-ist tulenevalt kohustus teavitada rahapesu andmebürood oma tegevuse teostamisel ilmnevatest tehingutest, mille korral isikul tekib kahtlus, et tehing võib olla seotud rahapesu või terrorismi rahastamisega. RTRTS-i § 4-5 kohaselt olid 2007. aastal kohustatud isikuteks

- krediidiasutused krediidiasutuste seaduse tähenduses ning Eesti äriregistrisse kantud välisriigi krediidiasutuse filiaalid. Krediidiasutuste kohta sätestatud kohaldati ka e-raha asutuste seaduses sätestatud e-raha asutustele ning nende Eesti äriregistrisse kantud filiaalidele;
- finantseerimisasutused;
- valuutavahetusteenuse pakkujad;
- sularaha siirdamise teenuse pakkujad;
- hasartmängude või loteriide korraldajad;
- isikud, kes teevad või vahendavad tehinguid kinnisvaraga;
- väärismetallide, vääris kivide, kunstiväärtuste vahendajad ja muude kõrge väärtusega kaupade vahendajad, kellele tasutakse summas üle 100 000 krooni;
- audiitorid ning raamatupidamise ja maksumise valdkonnas nõustamisteenust pakkuvad isikud;
- muud isikud, kes sooritavad või vahendavad ettevõtluse korras tehinguid sularahas vähemalt 100 000 krooni või sularahata vähemalt 200 000 krooni;

services, organisers of gambling and intermediaries of immovable property transactions. A list of indicators which give insurers and insurance intermediaries guidelines for identifying suspicious transactions has been included.

In cooperation with the Security Police Board the FIU also developed a guideline for the characteristics of transactions with terrorist financing suspicion in 2007. The objective of this guideline is to help the obligated subjects to detect transactions which indicate to a possible terrorist financing. In practice the characteristics of terrorist financing are very difficult to discover because the transactions are often very similar to money laundering. The differentiation of such transactions with those of money laundering is primarily possible taking into consideration the states and territories with increased terrorism risk to which the suspected payment is linked. In December 2007 the guidelines were sent for harmonisation and will be published on the homepage of FIU in the beginning of 2008.

1.2. OBLIGATED SUBJECTS

The obligated subjects in the present context are legal and natural persons who pursuant to the Prevention Act have the obligation to notify the FIU of the transactions identified in carrying out their activities in case of which the person has a suspicion that the transaction may be related to money laundering or terrorist financing. Pursuant to § 4-5 of the Prevention Act the obligated subjects in 2007 were:

- *credit institutions within the meaning of the Credit Institutions Act and the branches of foreign credit institutions which have been entered into the commercial register in Estonia. The provisions applicable to credit institutions were also applied to electronic money institutions provided in the Electronic Money Institutions Act and the branches thereof entered into the commercial register in Estonia;*
- *financial institutions;*
- *providers of currency exchange services;*
- *providers of cash transfer services;*
- *organisers of gambling or lotteries;*
- *persons who carry out or act as intermediaries in transactions with real estate;*
- *intermediaries of precious metals, precious stones, works of artistic value and other valuable goods who are paid in amount exceeding EEK 100,000;*
- *auditors and persons providing consultation services in the field of accounting and taxing;*
- *other persons who for the purpose of making business conclude or intermediate cash transactions in the amount of at least EEK 100,000 or EEK 200,000 in case of transactions without cash;*

- notarid, advokaadid ja muud nõustamisteenust pakkuvad isikud juhul, kui nad tegutsevad vahetult oma kliendi nimel või kasuks mis tahes rahalises või kinnisvaratehingus või aitavad kliendil kavandada või sooritada tehingut, mis käsitleb:

- * kinnisvara ning osa, aktsia või ettevõtte tasu eest võõrandamist;
- * kliendi raha, väärtpaberite või muu varahaldamist;
- * panga-, hoiu- või väärtpaberikontode avamist või haldamist;
- * äriühingute asutamiseks, tegevuseks või juhtimiseks vajalike vahendite hankimist;
- * äriühingute või sarnaste üksuste asutamist, tegevust või juhtimist.

RTRTS-i 5. peatükk määratleb, kuidas peavad kohustatud isikud käituma rahapesu või terrorismi rahastamise kahtluse korral ja millised on sellisel juhul nende õigused ning kohustused. Näiteks on seadusega eespool nimetatud isikutele pandud kohustus informeerida rahapesu andmebürood igast rahapesu või terrorismi rahastamise kahtlusest ning andma büroole ettekirjutuse alusel rahapesu või terrorismi rahastamise kahtlusega seotud informatsiooni. Samuti peavad kohustatud subjektid juhul, kui nad tehingu teostamisel tuvastavad olukorra, mille tunnused osutavad rahapesule, sellest viivitamatult teatama rahapesu andmebüroole (nn **teatamiskohustus**). Seejuures on keelatud informeerida teatise aluseks olevat isikut tema kohta rahapesu andmebüroole edastatud teatest (erandiks on advokaadid, notarid ja audiitorid), välja arvatud juhul, kui büroo on tehingu peatanud või kehtestanud konto kasutamise piirangu. Viimasel juhul võib isikut teavitada tema kohta tehtud rahapesu andmebüroo ettekirjutusest pärast selle täitmist.

Teisalt ei vastuta kohustatud isik, tema töötaja, esindaja ja tema nimel tegutsenud isik kohustuste täitmisel tehingu tegemata jätmisest või mittetähtaegsest tegemisest tuleneva kahju eest, mis tekitatakse majandus- või kutsetegevuses tehtavas tehingus osalevale isikule seoses rahapesu andmebüroole terrorismi rahastamise või rahapesu kahtlusest heas usus teatamisega. Kohustatud isiku poolt heas usus teatamiskohustuse täitmist ning asjakohase teabe edastamist ei käsitata seaduse või lepinguga pandud konfidentsiaalsusnõude rikkumisena ning teatamiskohustust täitnud isiku suhtes ei kohaldata teabe avaldamise eest õigusakti või lepinguga ette nähtud vastutust.

Siiski ei piirdu kohustatud subjektide ülesanded rahapesu tõkestamisel üksnes kahtlastest tehingutest rahapesu andmebüroo teavitamisega. Lisaks on neil RTRTS-ist tulenevalt kohustus täita nn „tunne-oma-klienti” (*know your customer*) nõudeid eelkõige oma klien-

- *notaries public, advocates and other persons who provide consulting services if they act directly on behalf of or for the benefit of their client in any monetary or real estate transaction or assist the client in planning or performing transactions which involve:*

- * *the transfer of real estate, shares or enterprises for a charge;*
- * *management of the client's money, securities or other assets;*
- * *the opening or administration of bank accounts, deposit accounts or securities accounts;*
- * *the acquisition of funds necessary for the foundation, operation or management of companies;*
- * *the foundation, operation or management of other companies or similar entities.*

Chapter 5 of the Prevention Act defines how the obligated subjects must act in case they detect money laundering or terrorist financing behaviour and which are in such a case their rights and obligations. For example, the law binds the abovementioned persons by an obligation to notify the FIU of all money laundering or terrorist financing suspicions and, under a precept, to provide the unit with information related to money laundering or terrorist financing suspicion. Also, if the obligated subjects while carrying out a transaction detect a situation which indicates money laundering, the obligated subjects must immediately report the FIU (so-called reporting obligation). At the same time it is forbidden that the person about whom a report of a suspicious transaction is delivered, be informed of the report submitted about him/her to the FIU (excluding advocates, notaries public and auditors), unless the FIU has suspended the transaction or imposed a restriction on the use of the person's account. In the latter case the person may be notified by the precept issued by the FIU concerning him/her after the precept has been observed.

On the other hand the obligated subject, his/her employer, representative or person acting on his/her behalf is not responsible for the damage arising from not concluding a transaction or for an untimely conclusion of a transaction which is caused to a person participating in a transaction in the framework of economic or professional activity by notifying the FIU of the suspicion of terrorist financing or money laundering. The fulfilment of a reporting obligation in good faith by an obligated subject and the forwarding of the relevant information is not considered an infringement of rules of confidentiality arising from a law or contract and the person who has fulfilled such obligation shall not have to bear the liability for the disclosure of information prescribed by law or contract.

Still, the tasks of obligated subjects in the prevention of money laundering are not only restricted to the reporting of the FIU of suspicious transactions. In addition they have based on the Prevention Act the obligation to fulfil the “know your

tide isikusamasuse ning tegeliku kasusaaja tuvastamise kaudu. Üldise isikusamasuse tuvastamise kohustusega seonduvad nõuded varieerusid vanas seaduses mõnevõrra olenevalt kohustatud subjekti majandustegevuse iseloomust. Uues, 2008. aasta jaanuaris jõustunud seaduses on teatud **hoolsusmeetmed** määratletud kõikidele kohustatud isikutele ühtsena, teatud osa aga erineb isikusamasuse tuvastamisel erisusi olenevalt kohustatud isiku tegevusvaldkonnast (RTRTS § 15-16) ning teatud juhtudel on lubatud rakendada hoolsusmeetmeid lihtsustatud korras (RTRTS § 17-18). Samas on RTRTS-i uue redaktsiooni §-s 19 määratletud juhud, mil kohustatud isik peab kohaldama hoolsusmeetmeid tugevdatud korras. Tegeliku kasusaaja isiku tuvastamine on vajalik juhtudel, kui kohustatud subjektile tekib isiku tuvastamisel põhjendatud kahtlus, et ta ei tegutse enda nimel või arvel. Kui isikut, kelle nimel või arvel teine isik tegutseb, ei ole võimalik tuvastada, on kohustatud subjektile keelatud tehingut sooritada.

Samuti on seaduses määratletud nõuded kohustatud subjektide majandustegevuse tehinguga seonduvate andmete registreerimise ja säilitamise korrale ning sisemistele turvameetmetele. Viimane väljendub peamiselt selles, et ettevõtted peavad määrama isiku, kes on rahapesu andmebüroo kontaktisikuks; töötama välja rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise tegevusjuhendi ja viimase kontrollimiseks sisekontrollieskirja. Samuti peavad ettevõtted tagama sularaha- ja sularahata tehinguid teostavate töötajate regulaarse RTRTS-ist tulenevate kohustuste täitmise alase instrueerimise.

Finantsinspeksioon teostab rahapesu ja terrorismi tõkestamise alastest nõuetest kinnipidamise osas kontrolli nende krediidi- ja finantseerimisasutuste osas, kelle üle ta ühtlasi teostab järelevalvet Finantsinspeksiooni seaduse alusel. Uue seaduse kohaselt kontrollib Eesti Advokatuuri juhatus advokatuuri liikmete poolt RTRTS-i ja selle alusel kehtestatud õigusaktide nõuetäitmist advokatuuriseaduse alusel; notarite osas teostab järelevalvet Justiitsministeerium, kellel on RTRTS § 47 kohaselt ühtlasi ka õigus delegeerida see ülesanne Notarite Kojale. Kuni jaanuaris jõustunud seadusemuudatuseni kuulus järelevalve teostamine notarite ja advokaatide üle rahapesu andmebüroo kompetentsi. Teiste seaduses määratletud kohustatud subjektide osas lasub sellealane kohustus rahapesu andmebürool.

customer” requirements primarily by establishing their customers’ identity and the beneficial ownership. The requirements as regards the general identification obligation varied in the old act to some extent depending on the nature of the subject’s economic activity. In the new act which entered into force in January 2008, certain diligence measures have been defined uniformly to all obligated subjects, a certain number differs in case of identification depending on the area of activity of the obligated person (§ 15-16 of the Prevention Act) and in certain cases it is permitted to apply diligence measures in a simplified procedure (§ 17-18 of the Prevention Act). At the same time § 19 of the new version of the Prevention Act defines the cases in which the obligated person has to apply the enhanced due diligence measures. The establishment of the beneficial owner is necessary if the obligated subject has at the time of establishing the identity a justified suspicion that the person is not acting on or for his/her behalf. If it is not possible to establish the person in whose name the other person is acting, the obligated subject is not allowed to conclude the transaction.

Also, the act specifies the requirements the procedure for the registration and storage of data and internal security measures related to the transaction of economic nature of the obligated subjects. The latter manifests mainly in the fact that the enterprises must appoint a person who is a contact person of the FIU; they also have to draft the code of conduct of the prevention of money laundering and terrorist financing and the internal audit rules for the inspection of the latter. The companies also have to guarantee the regular instruction as regards the performance of duties arising from the Prevention Act of the employees carrying out cash and non-cash transactions.

The Estonian Supervision Authority exercises supervision over the adherence to the requirements as regards the prevention of money laundering and terrorist financing in case of those credit and financial institutions over which it also exercises control pursuant to the Financial Supervision Authority Act. Pursuant to the new act the management board of the Estonian Bar Association monitors the fulfilment of the requirements of the Prevention Act and legal instruments imposed based on it by its members under the Bar Association Act; in case of the notaries public supervision is exercised by the Ministry of Justice which has pursuant to § 47 of the Prevention Act also the right to delegate this right to the Chamber of Notaries. Until the amendment which entered into force in January the exercise of supervision over the notaries public and advocates was in the competence of the FIU. In case of other obligated subjects defined in the law such obligation lies with the FIU.

1.3. RAHAPESU ANDMEBÜROO

Rahapesu andmebüroo põhifunktsioonideks on laekunud rahapesu või terrorismi rahastamise kahtlusega teabe kogumine, analüüsimine ning vajadusel kompetentsetele uurimisorganitele suunamine menetluse alustamiseks või informatsioonina kasutamiseks. Tegemist on rahapesu andmebüroode kolme klassikalise funktsiooniga, ning nende ülesannete täitmine on näiteks kriitiliseks eelduseks institutsiooni rahapesu andmebüroona tunnustamisel Egmont Grupi poolt. Lisaks nimetatutele on rahapesu andmebüroodel sageli mitmeid teisi, lisanduvaid funktsioone, mis varieeruvad mõnevõrra riikide lõikes. Eesti rahapesu andmebüroo funktsioonidele on pühendatud käesoleva aastaraamatu 2. peatükk, kus antakse detailne statistiline ülevaade ka sellest, kuidas büroo oma ülesannete täitmisega 2007. aastal toime tuli. Käesolevas peatükis keskendutakse eelkõige rahapesu andmebüroo rolli tutvustamisele rahapesu tõkestamise süsteemis ning ühtlasi kirjeldatakse, milliseid meetmeid on bürool võimalik kasutada.

Nagu eelmises alapunktis mainitud, peavad kohustatud isikud informeerima rahapesu andmebürood igast rahapesu või terrorismi rahastamise kahtlusest ning andma talle ettekirjutuse alusel rahapesu või terrorismi rahastamise kahtlusega seotud informatsiooni. Rahapesu andmebürool on seadusest tulenevate ülesannete täitmiseks õigus esitada päringuid ja saada andmeid riigi, kohaliku omavalitsuse või avalik-õigusliku isiku andmekogust vastavalt õigusaktides sätestatud korrale. Lisaks on rahapesu andmebürool õigus seadusest tulenevate ülesannete täitmiseks saada teavet Finantsinspeksioonilt ja teistelt riigi- või kohaliku omavalitsuse asutustelt ning ettekirjutuse alusel rahapesu või terrorismi rahastamise kahtlusega seotud asjaolude, tehingute või isikute kohta ka kohustatud isikult. Ka on rahapesu andmebürool õigusaktidega sätestatud korras õigus saada rahapesu tõkestamiseks olulisi andmeid, sealhulgas jälitustegevuse käigus kogutud teavet, kõigilt jälitusasutustelt. Samuti on rahapesu andmebürool õigus ettekirjutuse alusel saada teavet rahapesu või terrorismi rahastamise tõkestamisel tähendust omavate asjaolude kindlakstegemiseks kolmandalt isikult³, kelle seos uuritava tehinguga selgus kontrolli või analüüsi käigus.

Juhul, kui saabunud teatise analüüsimisel selgub, et teatise aluseks olev tehing võib tõepoolest olla seotud rahapesu või terrorismi rahastamisega, on rahapesu andmebürool **õigus oma ettekir-**

1.3. FINANCIAL INTELLIGENCE UNIT

The main functions of the FIU are the collection and analysis of information as regards the reports received concerning money laundering or terrorist financing and if necessary, the forwarding materials thereof to the competent investigative bodies in order to commence proceedings or for use as information. These are the three classic functions of FIUs and the discharge of these functions is an essential prerequisite for the approval of the institution as a financial intelligence unit by the Egmont Group. In addition the FIUs often have several other, additional functions which vary to some extent across countries. The functions of the Estonian FIU are discussed in Chapter 2 of the present annual report which also gives a detailed statistical overview of how the unit fulfilled its tasks in 2007. The present chapter mainly concentrates on the presentation of the role of the FIU in the system of money laundering prevention and it also describes which measures are at its disposal.

As stated in the previous section, subjects bound by the reporting obligation have to inform the FIU of all money laundering or terrorism financing suspicions and, under a precept, to provide the unit with information related to money laundering or terrorist financing suspicion. In order to discharge the functions arising from the law the FIU is entitled to submit queries and receive information from the database of the state, local governments or a person in public law pursuant to the procedure established in legislation. In addition the FIU has a right for the discharge of functions arising from the law to receive information from the Financial Supervision Authority and other national or local government agencies and under a precept in case of the circumstances, transactions or persons with a money laundering or terrorist financing suspicion from obligated persons. The FIU also has pursuant to procedure prescribed by legal instruments to receive important data for the prevention of money laundering, including information gathered in the course of surveillance, from all surveillance agencies. In addition, the FIU has under a precept a right to receive information which is necessary for the determination of circumstances that are meaningful for the prevention of money laundering or terrorist financing from third parties³ whose connection to the transaction under investigation became evident in the course of inspection or analysis.

If it turns out in the course of analysing the received report that the transaction which forms the basis of the report is indeed associated with money laundering or terrorist financing, the FIU is entitled to suspend the transaction or establish a restriction as regards the use of the account with its precept.

³ Erandiks on advokaadid, kellelt ei tohi üldjuhul nõuda täiendavat informatsiooni ja dokumente tema kliendi kohta.

³ With the exception of advocates from whom it is generally not allowed to request additional information and documents for his/her client.

jutusega tehing peatada või kehtestada konto kasutamise piirang. Nimetatud juhul võib antud tähtajast varem tehingu sooritada või konto kasutamise piirangu kõrvaldada ainult rahapesu andmebüroo kirjalikul loal. Konto kasutamise piirangu kehtimise ajal ei täida krediidi- või finantseerimisasutus konto valdaja poolt kontrol olevate vahendite kasutamiseks või käsutamiseks tehtud korraldusi. Kui varem oli rahapesu andmebürool seadusega antud volitus piirata konto kasutamist kuni kaheksa tööpäevaks teate saamisest arvates, siis 2008. aasta alguses jõustunud seaduses on bürool õigus rahapesu või terrorismi rahastamise kahtluse korral ettekirjutusega tehing peatada või kehtestada konto või tehingu objektiks oleva muu vara käsutamise piirang kuni 30 tööpäevaks ettekirjutuse kättetoimetamisest arvates. Kinnistu-, auto- või äriregistris registreeritud vara kasutamist võib rahapesu andmebüroo põhjendatud kahtluse korral ettekirjutusega piirata selle säilimise tagamiseks kuni 30 tööpäevaks.

Lisaks võib rahapesu andmebüroo ettekirjutuse alusel arestida vara selle säilimise tagamiseks kui

1) vara päritolu kontrollimisel rahapesu kahtluse korral vara valdaja või omanik ei esita rahapesu andmebüroole kahe tööpäeva jooksul, alates tehingu peatamisest või konto kasutamise piirangu kehtestamisest, tõendeid vara legaalse päritolu kohta;

2) vara suhtes on kahtlus, et seda kasutatakse terrorismi rahastamiseks.

Kui enne oli rahapesu andmebürool õigus vara arestida kuni 10 tööpäevaks, siis uue seaduse kohaselt on bürool õigus piirata vara kasutamist kuni 60 tööpäevaks. Vara saab arestida pikemaks ajaks üksnes juhul, kui asjas on alustatud kriminaalmenetlus. Sellisel juhul toimub vara arestimine vastavalt kriminaalmenetlust reguleerivas seaduses sätestatud korrale.

Kui vara legaalne päritolu leiab tõendamist enne eespool nimetatud tähtaja möödumist, on rahapesu andmebüroo kohustatud vara viivitamatult vabastama. Kui asjas on alustatud kriminaalmenetlus, otsustatakse vara käsutamise piirangute lõpetamine kriminaalmenetlust reguleerivas seaduses sätestatud korras. Kui ühe aasta jooksul pärast vara käsutamise piirangute kehtestamist ei ole õnnestunud kindlaks teha vara omanikku ja vara valdaja kinnitab, et vara ei kuulu talle, ning loobub vara valdamisest, võib prokuratuur või uurimisasutus taotleda halduskohtult luba vara riigi omandisse kandmiseks. Täiendavalt on uues seaduses sätestatud, et rahapesu andmebüroo või uurimisasutus võib vara kasutamist piirata kuni vara tegeliku omaniku kindlakstegemiseni, seda ka kriminaalmenetluse lõpetamisel, kui ei ole õnnestunud kindlaks teha vara omanikku

In such case the transaction may be carried out or the restriction to use an account may be removed before the given deadline only based on the written permission of the FIU. During the validity of the restriction concerning the use of the account the credit or financial institution does not fulfil the orders of the account owner made for the use or disposal of finances on the account. While earlier the FIU has a legal authorisation to restrict the use of the account for up to two working days from receiving the report, the act which entered into force in the beginning of 2008 entitles the FIU in case of a money laundering or terrorist financing suspicion under a precept to suspend the transaction or restrict the use of the account or the use of other property which is the object of the transaction for up to 30 days from the delivery of the precept. In the case of reasonable doubt the FIU may under a precept restrict the disposal of assets registered in land register, national motor vehicle register or commercial register for 30 days in order to ensure its preservation.

In addition, the FIU may under a precept seize assets in order to guarantee its preservation if:

1) in the course of inspection of the origin of assets the possessor or owner of the assets does not in the case of money laundering suspicion submit within two working days (since 28 January 2008 within 30 days) from the suspension of the transaction or the establishment of the restriction to use the account evidence as regards the legal origin of the assets;

2) there is a doubt that the assets are used for terrorist financing.

While earlier the FIU had the right to seize the assets for up to 10 working days, under the new Act the FIU has the right to restrict the disposal of assets for up to 60 days. It is possible to seize assets for a longer period only if criminal procedure has been commenced. In such case the seizure of property takes place pursuant to the procedure stipulated in the act governing the criminal procedure.

If the legal origin of assets is proved before the end of the aforementioned deadline, the FIU is obligated to immediately release the property from seizure. If a criminal procedure has been initiated the termination of the restriction on the disposal of assets is decided in the procedure established in the act governing the criminal procedure. If within a period of one year as of the property being seized, it has not proven possible to establish the owner of the property and if the possessor of the property declares that the property does not belong to the possessor and relinquishes possession thereof, the Prosecutor's Office or an investigative body may apply to an administrative court for permission to transfer property to state ownership. The new act also provides that the FIU or investigative body may restrict the disposal of assets until the actual owner of assets is determined, even if criminal proceeding is terminated, if it has not been

ja vara valdaja kinnitab, et vara ei kuulu talle, ning loobub vara valdamisest. Viimaks, kuigi rahapesu andmebürool puudub üldjuhul süütegude iseseisva menetlemise õigus, on RTRTS-s määratletud teatud väärted, mille korral bürool on kohtuvälise menetleja roll. Nendeks süütegudeks on

- andmete registreerimise ja säilitamise kohustuse rikkumine;
- kohustusliku informatsiooni esitamata jätmine ja mitteõigeaegne esitamine (uue seaduse kohaselt esitamisega viivitamine);
- sisemiste turvameetmete rakendamata jätmine;
- ebaseaduslik informeerimine rahapesu andmebüroole esitatud andmetest;
- isikusamasuse tuvastamise kohustuse täitmata jätmine;
- rahapesu ja terrorismi rahastamise kahtlusest mitteteatamine ning ebaõigete andmete esitamine;
- registreerimiskohustuse rikkumine. Kui vana seaduse kohaselt laienes see punkt vaid valuutavahetusteenuse pakkujatele, siis uues seaduses on lisaks subjektideks ka finantseerimisasutused, kelle üle Finantsinspeksioon ei teosta järelevalvet, usaldusfondide ja äriühingute teenuste pakkujad, makseteenuse pakkujad, alternatiivsete maksevahendite teenuste pakkujad ja pandimajapidajad.

Uue seaduses lisandus eelnimetatutele veel üks süüteoliik: makseteenuse pakkuja kohustuste rikkumine.

possible to determine the owner of the assets and the possessor of the assets declares that it does not belong to the possessor and relinquishes possession thereof. Finally, although the FIU generally has no right of pre-trial proceeding of offences the Prevention Act defines certain misdemeanours in case of which the FIU has the role of a body conducting extra-judicial proceedings. These offences are:

- *the non-performance of an obligation to register and store data*
- *failure to submit mandatory information and failure to submit data in good time (pursuant to the new Act a delay in the submission of data)*
- *failure to apply internal security measures*
- *unlawful notification of information submitted to the FIU*
- *failure to comply with the identification requirement*
- *failure to report suspicion of money laundering or terrorist financing and submission of incorrect information*
- *the non-performance of registration obligation. While pursuant to the old version this clause applied only to providers of currency exchange service, in the new version the subjects include the financial institutions over which the Financial Supervision Authority does not exercise supervision, providers of trust fund and company services, the providers of alternative means of payment services and pawn shop owners.*

In the new version another offence – the non-performance of the obligations of a provider of payment services – was added to the list.

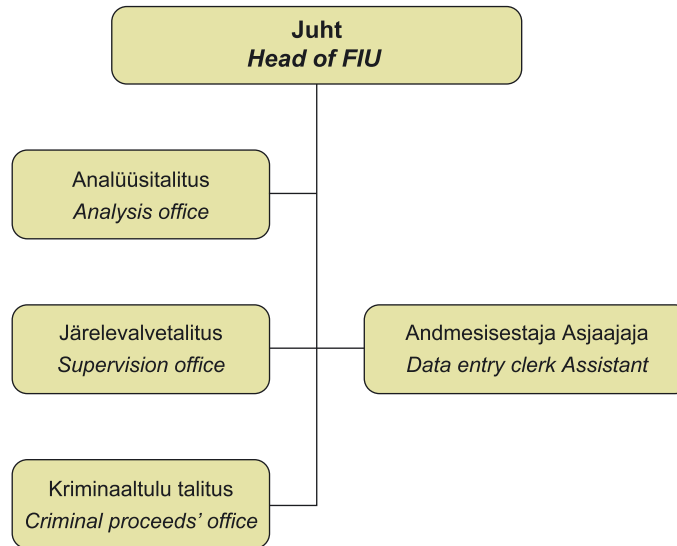
2. RAHAPESU ANDMEBÜROO

2. Financial Intelligence Unit

2.1. RAHAPESU ANDMEBÜROO STRUKTUUR

2007. aastal toimusid rahapesu andmebüroo struktuuris põhjalikud muudatused. Alates märtsist 2007 on rahapesu andmebüroo jaotatud kolmeks struktuuriüksuseks: analüüsi-, järelevalve- ning kriminaaltulu talituseks (vt joonis 2).

Joonis 2. Rahapesu andmebüroo struktuur alates märtsist 2007.

Muudatused olid tingitud eelkõige vajadusest reorganiseerida rahapesu andmebüroo struktuur ümber nii, et võimalikult efektiivselt suudetaks täita büroole seadusega pandud ülesandeid. Igaühel kolmest talitusest oma kindlad tööülesanded ning -valdkond, kuigi tulenevalt ühisest eesmärgist teevad struktuuriüksused loomulikult tihedat koostööd. Analüüsitaitus tegeleb eelkõige büroole saabuvate kahtlaste tehingute teatiste analüüsiga, selgitades välja, millised büroole laekunud teatistest osutuvad põhjalikuma analüüsi käigus ning täiendava informatsiooni hankimisel olevat potentsiaalselt seotud rahapesuga. Samuti edastavad analüüsitaituse töötajad need materjalid, mille korral büroo analüütikute arvates seos rahapesuga on tuvastatud, kompetentsetele uurimisorganitele kas olemasolevate süüteasjade juures informatsioonina kasutamiseks või uue kriminaal-asja alustamise otsustamiseks.

Järelevalvetaituse töötajad korraldavad ettevõtete kohapealseid kontrollid. Seejuures ei ole sellekohane tegevus suunatud üksnes eksimuste eest karistamisele, olulisimaks peetakse preventiivset tegevust ning teatamiskohustustega

2.1. STRUCTURE OF THE FINANCIAL INTELLIGENCE UNIT

In 2007 the structure of the Financial Intelligence Unit underwent profound changes. Since 2007 the FIU has been divided into three structural units: analysis, supervision and Criminal Proceeds Office (see figure 2).

Figure 2. Structure of FIU since March 2007.

The changes stemmed from the need to reorganise the structure of the FIU in a manner that would enable the unit to perform its duties arising from the law as effectively as possible. Each of the three offices has its specific functions and area of activity, although in practice these structural units work in close cooperation due to the common objective. The analysis office is mainly involved in the analysis of suspicious transactions reports received by the unit; in the course of more detailed analysis and after obtaining additional information it determines which of the reports turn out to be potentially linked to money laundering. In the case the analysts of the office detect a link to money laundering they forward the materials to competent investigative bodies to be used as information in ongoing offence cases or to make a decision as regards commencing a new criminal matter.

The employees of the supervision office carry out on-the-spot inspections in enterprises. These inspections are not only targeted at punishing for the errors made; priority is given to preventive activities and to the notification of subjects with a reporting obligation as regards their obligations arising from the Prevention Act. The inspections also have an inform-

subjektide teavitamist neile RTRTS-iga pandud kohustustest. Samuti on kontrollidel teavitav eesmärk, st ettevõttele püütakse kontrollviiside käigus tutvustada nii rahapesu andmebüroo kui teatamiskohustusega subjektide rolli rahapesuvastases võitluses, anda juhiseid, milliste tunnustega tehingute korral oleks vaja rahapesu andmebürood kahtlasest tehingust teavitada, kuidas rahapesu andmebürood kahtlasest tehingust informeerida jne.

Kui esimesena nimetatud tegevusega on rahapesu andmebüroo tegelenud juba oma loomisest alates ning järelvalvega alates 2005. aastast, siis kriminaaltulu üksus on Eesti politseis tervikuna uus nähtus.

Kuivõrd Eesti on oma seadusandluse viinud kooskõlla Euroopa Nõukogu 2005. aasta kriminaalsel teel omandatud varade, vahendite ning omandi konfiskeerimist puudutava otsusega⁴, kolme rahapesudirektiivi ning 1990. aasta Euroopa Nõukogu rahapesu ning kriminaaltulu avastamise, arestimise ja konfiskeerimise (nn Strasbourgi) konventsiooniga, kuid senine praktika näitab, et Eestis on konfiskeerimine karistusmeetodina vähelevinud, siis on paratamatult tõstatunud küsimus, kuidas parandada Eestis kriminaalsel teel omandatud varade konfiskeerimise efektiivsust. RAB-i uue struktuuriüksusena 2007. aastal loodud kriminaaltulu üksus peaks eeldatavasti aitama senisest enam tuvastada kriminaalsel teel omandatud varasid ning seeläbi peaks pikemas perspektiivis suurenema ka kurjategijatel konfiskeeritud varade maht.

Vajaduse nimetatud üksuse loomise järele tingis ühelt poolt tõsiasi, et vara tuvastamine välisriikides toimus seni suuresti vaid õigusabipalvete vahendusel ning selline protsess on praktikas üldjuhul aeglane. Eestis komplitseeris olukorda veelgi enam see, et kuni märtsini 2007 puudus riigis keskne kontaktpunkt välisriikide vastavasisuliste palvete täitmiseks. Teisalt olid üksuse loomise motivaatoriteks ka vajadus tõsta kriminaaltulu jälitamise alast teadlikkust ning asjaolu, et kriminaaltulu jälitamine on kuulutatud riiklikuks prioriteediks. Nimelt on võitlust kriminaaltulu (sh korruptiivse tulu) ning rahapesuga seotud kuritegevusega nimetatud ühe prioriteetse valdkonnana justiits- ning siseministri poolt 2005. aasta augustis sõlmitud Laulasmaa deklaratsioonis. Samuti on kriminaalse tulu väljaselgitamist ning varade arestimist nimetatud ühe vahetu tulemusena „Siseministeriumi valitsemisala arengukavas aastateks 2007-2010“ avaliku korra tagamise peatükis 5. meetme „Organiseeritud jm tõsise kuritegevuse väljaselgitamine“ teostamisel.

Lisaks ei ole sugugi vähetähtis asjaolu, et senine kuritegelikul teel saadud varade konfiskeeri-

ative aspect – during the inspection visits the enterprises are informed of the role of both the FIU and the subjects with a reporting obligation in the fight against money laundering, to give guidelines as to in case of which characteristics it is necessary to notify the FIU of suspicious transactions, how to inform the FIU of suspicious transactions, etc.

While the FIU has performed analyses since it was established and executed supervision since 2005, the Criminal Proceeds Office is a new concept in the Estonian police as a whole.

As Estonia has harmonised its legislation with the Council of Europe decision of 2005 on Confiscation of Crime-Related Proceeds, Instrumentalities and Property,⁴ three money laundering directives and the Council of Europe convention of 1990 on Laundering, Search, Seizure and Confiscation of the Proceeds from Crime, but the practice so far has shown that confiscation as a method of punishment is seldom used in Estonia, then a question has inevitably been raised as to how to improve the effectiveness of the seizure of assets acquired by criminal means in Estonia. The Criminal Proceeds Office established in 2007 as a new structural unit of FIU should presumably help to improve the detection of assets acquired by criminal means and thus the volume of assets confiscated from criminals should increase in a long-term perspective.

The need for the establishment of this office was on the one hand the result of the fact that the detection of assets in foreign countries had until then been mainly carried out by means of requests for legal assistance and such a process is normally slow in practice. In Estonia the situation was made more complicated by the fact that until March 2007 the country had no central contact point for addressing the respective requests made by foreign countries. On the other hand the motivating factor behind the establishment of this office was the need to improve the awareness of the tracing of the proceeds from crime and the fact the tracing of the proceeds from crime has been announced to be a national priority. Namely, the fight against crime related to the proceeds of crime (including proceeds of corruption) and money laundering has been established as a priority domain in the Laulasmaa declaration entered into by the Ministers of Justice and the Interior in August 2005. The determination of the proceeds of crime and seizure of assets has been listed as one of the direct results in Chapter 5 of the “Development plan of the area of government of the Ministry of the Interior 2007-2010” concerning the maintenance of public order in the performance of the measure “Identification of organised crime and other serious crimes.”

In addition, it is equally important that the practice gained in the confiscation of proceeds from crime thus far is very limited in Estonia and there is practically no statistics in this regard. This is despite

⁴ Council Framework Decision of 24 February 2005 on Confiscation of Crime-Related Proceeds, Instrumentalities and Property. [http://www.unicri.it/www/justice/docs/JudicialCoop/Decision_2005_212_Crime%20Related_Confiscation.pdf].

mise praktika on Eestis äärmiselt napp ning sellekohane statistika praktiliselt puudub. Seda hoolimata sellest, et nii IMF-i käsiraamat kui FATF-i 3. soovitus rõhutavad, et riigid peaksid kasutusele võtma Viini ja Palermo konventsioonidega sätestatud sarnased meetmed rahapesu läbinud vara konfiskeerimiseks. On selge, et rahapesu objektiks olevate varade konfiskeerimine on iga rahapesuvastase programmi edukuse tagamisel kriitilise tähtsusega: teadmine, et süüteo tuvastamisega kaasneb reeglina kuritegelike varade äravõtmine, pärsib oluliselt motivatsiooni kuritegusid sooritada.

Rahvusvahelise koostöö olulisusele kriminaaltulu tuvastamise valdkonnas viitab ka Euroopa Liidu Nõukogu 6. detsembril 2007. aastal vastu võetud otsus nr 2007/ 845/JSK⁵, mis käsitleb kriminaaltulu jälitamise talituste vahelist koostööd kuritegelikul teel saadud tulu või kuritegevusega seotud muu vara jälitamise ja tuvastamise valdkonnas. Otsuse 1. artikli kohaselt peab iga Euroopa Liidu liikmesriik looma või määrama riikliku kriminaaltulu jälitamise talituse eesmärgiga hõlbustada kuritegelikul teel saadud tulu ja kuritegevusega seotud muu vara jälitamist ja tuvastamist, mille kohta pädev õigusasutus võib kriminaalmenetluse või, sellises ulatuses nagu asjaomase liikmesriigi õigusaktide alusel on võimalik, tsiviilmenetluse käigus teha blokeerimis-, arestimis- või konfiskeerimisotsuse. Viimase nõude täitis Eesti enne otsuse vastuvõtmist, luues kriminaaltulu talituse juba enam kui pool aastat enne, 2007. aasta märtsis.

Otsuses toonitatakse, et piiriülese organiseeritud kuritegevuse põhiline motiiv on rahaline kasu. Rahaline kasu stimuleerib toime panema uut kuritegu veelgi suurema kasu saamiseks. Seega peaks õiguskaitseasutustel olema vajalikud oskused kriminaalse tegevusega seotud raha liikumise uurimiseks ja analüüsimiseks. Tõhusaks võitluseks organiseeritud kuritegevuse vastu peavad Euroopa Liidu liikmesriigid omavahel kiiresti vahetama kuritegelikul teel saadud tulu ja kurjategijatele kuuluva muu vara jälitamiseks ja arestimiseks vajalikku teavet. Selleks peaksid liikmesriikides olema riiklikud kriminaaltulu jälitamise talitused, kellel on pädevus nimetatud valdkondades, ning liikmesriigid peaksid tagama talitustevahelise kiire teabevahetuse.

Sellest tulenevalt on loodud kriminaaltulu talituse funktsiooniks

- ühelt poolt kuritegelikul teel saadud tulu kindlakstegemine rahapesu andmebüroos asuva teabe põhjal ning kompetentsete ametkondade abistamine kuritegelikul teel

the fact that the 3rd Recommendation of the FATF emphasises that the states should employ similar methods for the confiscation of laundered assets to those provided in the Vienna and Palermo conventions. It is clear that the confiscation of assets which are the objects of money laundering is essentially important for the effectiveness of every anti-money laundering programme: the awareness of the fact that the establishment of an offence is as a rule followed by the seizure of proceeds from crime, inhibits the motivation to commit crimes remarkably.

The decision of the Council of the European Union, No. 2007/845/JHA of 6 December 2007, concerning cooperation between Asset Recovery Offices of the Member States in the field of tracing and identification of proceeds from, or other property related to, crime⁵ also indicates the importance of international cooperation in the field of asset recovery. Based on Article 1 of the decision each Member State shall set up or designate a national Asset Recovery Office, for the purposes of the facilitation of the tracing and identification of proceeds of crime and other crime-related property which may become the object of a freezing, seizure or confiscation order made by a competent judicial authority in the course of criminal or, as far as possible under the national law of the Member State concerned, civil proceedings. Estonia complied with this requirement before the decision was taken, by establishing a criminal proceeds' office more than 6 months earlier, in March 2007.

The decision emphasises that the main motive for cross-border organised crime is financial gain. The financial gain is a stimulus for committing further crime to achieve even more profit. Accordingly, law enforcement services should have the necessary skills to investigate and analyse financial trails of criminal activity. To combat organised crime effectively, information that can lead to the tracing and seizure of proceeds from crime and other property belonging to criminals has to be exchanged rapidly between the Member States of the European Union. To that end, Member States should have national Asset Recovery Offices in place which are competent in these fields, and should ensure that these offices can exchange information rapidly.

Accordingly the functions of the established Criminal Proceeds Office are:

- *on the one hand to identify the proceeds of crime based on the information held by the FIU and to assist competent agencies in tracing and identification of proceeds of crime and other crime-related property.*
- *on the other hand to be a contact point for the foreign Asset Recovery Offices, exchanging information with them operatively and helping them in tracing, identification, seizure and confiscation of assets.*

⁵ Council decision 2007/845/JHA of 6 December 2007 concerning cooperation between Asset Recovery Offices of the Member States in the field of tracing and identification of proceeds from, or other property related to crime. [<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2007:332:0103:0105:EN:PDF>].

saadud tulu ja kuritegevusega seotud muu vara jälitamisel ja tuvastamisel.

- teisalt olla keskseks kontaktpunktiks teiste riikide kriminaaltulu jälitamise talitustele, vahetades nendega operatiivselt informatsiooni ning abistades neid varade kindlakstegemisel, uurimisel, varade arestimisel ja konfiskeerimisel.

Sisult mahukaima ja enim aeganõudva ülesandena täideti erinevate menetlusorganite (Kesk-kriminaalpolitsei, politseiprefektuuride, prokuratuuride ja Eesti Maksu- ja Tolliameti) esitatud taotlusi nende menetletavates asjades võimaliku kriminaaltulu tuvastamiseks. Selleks kasutatakse üldjuhul kompleksanalüüsi (spetsiifiline finants-, majandus-, ja kriminaalanalüüs), mille käigus püütakse tuvastada seoseid kuriteokahtlaste tehingute ja vara ning võimalike kurjategijate ja toimepandud kuritegude vahel. Teostatava analüüside järeldusotsustes määratletakse võimaliku kriminaaltuluna käsitletav vara ja seda iseloomustav tehing või toiming.

Kriminaaltuluanalüüsi käigus tuvastatakse nii otseste teo toimepanijate (kahtlustatavad, süüdistatavad), nendega otseselt seotud (perekonnaliikmed) kui ka kogutud info põhjal seotud teiste kolmandate isikute kahtlasi tehinguid ja vara. Erilist tähelepanu pööratakse kurjategijailt võimaliku konfiskeeritava vara tuvastamisele ja selle tagamisele, pidades nii silmas kuriteoga saadud vara laiendatud ehk süüdimõistetud vara konfiskeerimist (karistusseadustiku § 83 lg 2) kui ka vahetat süüteo saadud vara konfiskeerimist (karistusseadustiku § 83 lg 1). Andmete töötlemise käigus välja selgitatud võimaliku kriminaaltulu kahtlusega materjalid edastatakse pädevatele asutustele edasise menetluse läbiviimiseks.

Lisaks sellele tegelesid kriminaaltulu talituse töötajad 2007. aastal aktiivselt kriminaaltulu alase info kogumise ja selle analüüsiga. Koguti kokku kriminaaltulu laiendatud konfiskeerimist puudutav hetkel olemasolev statistika ja teostati selle baasanalüüs, et kaardistada valdkonna hetkeolukord, millele tuginedes oleks võimalik planeerida 2008. aasta tegevusi.

Rahvusvahelise koostöö korraldamise osatäide-takse ja teostatakse menetletavate toimikute raames välispäringuid. Tegutsetakse Europoli juures asuva EL liikmesriike hõlmava kriminaaltulu üksuste võrgustiku CARIN kontaktpunktina Eestis. Samuti tegutsetakse aktiivse teabekeskusena kriminaaltulu alase teadlikkuse tõstmisel Eesti pädevates ametkondades, läbi on viidud erinevaid kriminaaltulu alaseid seminare ja koolitusi ning osaletud õigusloome protsessi väljatöötamisel.

The most capacious and time-consuming function of the office was to process the requests made by various procedural bodies (Central Criminal Police, police prefectures, prosecuting authorities and the Estonian Tax and Customs Board) to identify possible proceeds from crime in the cases proceeded by them. This function is generally discharged by employing complex analyses (specific financial, economic and criminal analysis) in the course of which an attempt is made to identify the connections between suspicious transactions and assets or possible criminals and crimes committed. The conclusions of the analysis conducted define the assets to be considered potential proceeds from crime and the transaction or activity characterising it.

During analysis of the proceeds from crime the suspicious transactions and assets of the direct offenders (the suspects, the accused), the third persons directly linked to them (family members) and third persons linked based on collected information are identified. Particular attention is paid to the identification and preservation of the assets possibly confiscated from the offender, taking especially into account the extended confiscation of assets acquired through criminal offence (e.g. the confiscation of the assets of the convicted offender) (§ 83 of the Penal Code) and the confiscation of assets directly acquired through offence (§83 of the Penal Code). The materials containing information about the suspicion of possible proceeds from crime identified in the course of data processing will be forwarded to the competent bodies for conducting further proceedings.

Moreover, the employees of the Criminal Proceeds Office were in 2007 actively involved in the collection and analysis of information related to the proceeds of crime. The existing statistics concerning the extended confiscation of proceeds from crime were collected and initially analysed in order to map the current situation of the area based on which it would be possible to plan the activities for 2008.

In the field of international cooperation the office submits and processes external enquiries in the framework of the dossiers proceeded. The office also operates as an Estonian contact point of CARIN, which is the network of asset recovery offices established with Europol. It also operates as an information centre working for the improvement of the awareness of the Estonian competent agencies as regards proceeds from crime; it has organised various seminars and training sessions on the proceeds from crime and it has taken part in the development of the legislation process.

2.2. ÜLEVAADE RAHAPESU ANDMEBÜROO TEGEVUSEST 2007. AASTAL

Aastaraamatu käesolevas osas antakse ülevaade, kuidas on büroo talle rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduses §-s 19 seatud ülesandeid 2007. aastal täitnud.

2.2.1. Büroole laekunud andmete töötlemine, analüüsimine ja edastamine

Nimetatud tegevus on lahutamatu seotud büroole seadusandlusega pandud kohustusega teha koostööd kohustatud isikute, uurimisorganite ning politseiasutustega. Protsessi käigus kontrollitakse, kas rahapesu andmebüroole edastatud andmed on olulised rahapesu või sellega seotud kuritegude vältimiseks, tuvastamiseks või uurimiseks. 2007. aastal laekus rahapesu andmebüroole 5272 kahtlase tehingu teatist, st näitaja oli võrreldes eelneva, 2006. aastaga, **100% suurem**.

Võrreldes 2005. aastaga on näitaja kasvanud pisut enam kui kolm korda (vt tabel 1). Samuti on kasvanud büroole edastatud teatistega seotud summad – 2007. aastal oli näitaja 112 miljardit, olles 2006. aastal vastavast näitajast pisut vähem kui neli korda kõrgem. Nimetatud arengud ei tähenda, et Eestis oleks rahapesu viimastel aastatel oluliselt kasvanud, pigem viitavad sellised arengud kohustatud subjektide teadlikkuse kasvule, millele on ühelt poolt kaasa aidanud rahapesu andmebüroo ametnike poolt teostatavad koolitused ja järelevalvekontrollid. Teisalt ei tohiks alahinnata ka üldisest teadlikkuse tõusust tulenevaid positiivseid mõjusid.

Tabel 1. Rahapesu andmebüroole laekunud kahtlaste tehingute arv ning nendega seotud summad aastatel 2005-2007

	2005	2006	2007
Saadud teated No of reports received	1697	2601	5272
...teadetega seotud summad (mlrd EEK) ... amounts involved in reports (bln/EEK)	65	30	112
Peatatud tehingud (48 h) Suspended transactions (48 h)	19	58	58
Nendest kohaldatud arestid (kuni 10 tööpäeva) Of those applied seizures (up to 10 working days)	13	46	48
Arestitud kogusumma (mln EEK) seized total amount (mln/EEK)	4,6	63,5	151,3
Arestitud summad (kriminaalmenetluses kinni, mln EEK) seized amounts (tied in criminal procedure (mln/EEK)	3,7	12,5	112,5

2.2. OVERVIEW OF THE ACTIVITIES OF THE FINANCIAL INTELLIGENCE UNIT IN 2007

The present section of the annual report gives an overview of how the Financial Intelligence Unit has performed the tasks imposed on it by § 19 of the Prevention Act in 2007.

2.2.1. Processing, analysis and forwarding of the data received by the FIU

This is inseparably connected with the obligation imposed on the office by law – to cooperate with obligated subjects, investigative bodies and police authorities. The office inspects whether the data forwarded to the FIU are essential for the prevention, identification or investigation of money laundering or related offences. In 2007 the FIU received 5272 reports as regards suspicious transactions, i.e. the number was **100% higher** compared to 2006.

Compared to 2005 this number has increased more than three times (see table 1). The amounts involved in the reports submitted to the FIU have also increased – in 2007 the amount was 112 billion, i.e. a little less than **four times higher** than the amount in 2006. These developments do not mean that the extent of money laundering in Estonia has considerably increased. Rather it indicates the improvement in the awareness of the obligated subjects which has on the one hand been enhanced by the trainings and monitoring inspections carried out by the officials of the FIU. On the other hand one should not underestimate the positive effects arising from the general increase in awareness.

Table 1. The number of suspicious transactions reports and the amounts involved in 2005-2007.

Kuni 2007. aasta lõpuni kehtinud RTRTS-i § 15 kohaselt oli rahapesu andmebürool õigus oma ettekirjutusega tehing peatada või kehtestada konto kasutamise piirang kuni kaheks tööpäevaks alates rahapesu või terrorismi rahastamise kahtluse kohta teate saamisest. Nagu näha tabelist 1, kohaldati seda õigust 2007. aastal kokku 58 korral. Ligikaudu samal tasemel oli näitaja ka 2006. aastal; seevastu 2005. aastal peatati tehinguid tunduvalt vähem (19 korral). Arestimiste arv oli 2007. aastal pisut kõrgem kui 2006. aastal. Seevastu arestitud summad on tunduvalt kasvanud, kriminaalmenetluse raames arestitud summad olid 2007. aastal ligi kümme korda kõrgemad kui 2006. aastal. Tabelis 2 on toodud informatsioon, kuidas on viimasel kolmel aastal büroole laekunud kahtlaste tehingute teatiseid jagunenud teatanud subjektide gruppide lõikes ning joonisel 3 on visuaalselt esitatud 2007. aastal büroole laekunud teatiste jagunemine subjektide gruppide lõikes.

Tabel 2. Rahapesu andmebüroole laekunud kahtlaste tehingute teatiste jagunemine teatanud subjektide lõikes aastatel 2005-2007.

Subjektid Subjects	2005	2006	2007	
			Arv Number	Kasv ⁶ (%) Growth ⁵
Pangad Banks	1213	1589	2206	38,8
Finantsasutused Financial institutions	3	90	94	4,4
Valuutavahetused Currency exchange bureaus	15	32	222	593,8
Sularaha siirdajad Providers of cash transfer services	111	419	1528	264,7
Hasartmängude ja loteriide korraldajad Organisers of gambling and lotteries	36	90	566	528,9
Kinnisvara vahendajad, müüjad Real property intermediaries, sellers	1	0	1	
Väärtpaigade vahendajad Intermediaries of valuable goods	0	3	112	3633,3
Audiitorid, raamatupidajad, maksunõustajad Auditors, accountants, tax counsellors	0	0	1	
Advokaadid Advocates	2	2	6	200,0
Notarid Notaries public	10	47	96	104,3
Välisriigi RAB Foreign FIUs	81	106	127	19,8
MTA Tax and Customs Board	129	73	54	-26,0
Politsei Police	29	47	45	-4,3
Muud Other	67	103	214	107,8
KOKKU TOTAL	1697	2601	5272	102,7

⁶ Võrreldes 2006. aastaga.

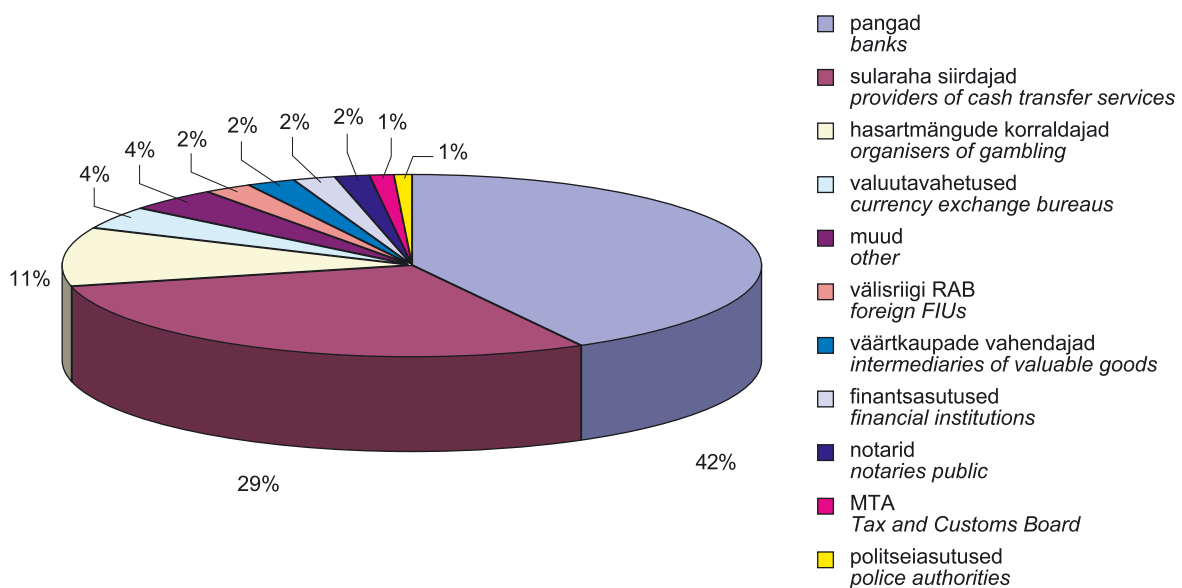
Pursuant to § 15 of the version of the Prevention Act valid until the end of 2007 the FIU may issue a precept to suspend a transaction or to impose restrictions on the use of an account for up to two working days as of receiving the report regarding a suspicion of money laundering or terrorist financing. As seen from table 1 this right was used 58 times in 2007. While this number was approximately the same in 2006, in 2005 the number of suspended transactions was remarkably smaller (19). The number of seizures was in 2007 slightly higher than in 2006. However the seized amounts have increased remarkably, the amount seized in the course of criminal proceedings were ten times higher in 2007 than in 2006.

Table 2 gives an overview of how the suspicious transactions reports received by the FIU during the last three years are divided across obligated person groups and figure 3 shows the division of reports received by the FIU in 2007.

Table 2. The division of suspicious transactions reports received by the FIU in 2005-2007 by reporting subjects.

⁶ Compared with 2006.

Teatud subjektigruppides oli 2007. aastal teatamisaktiivsus võrreldes 2006. aastaga tunduvalt kasvanud. Kuigi kõige enam teatisti edastavad büroole jätkuvalt pangad, kellelt laekus 2007. aastal rahapesu andmebüroole enam kui 40% kõikidest teatistest, sularaha siirdajad ning hasartmängude ning loteriide korraldajad (kolmelt subjektide grupilt kokku laekus enam kui 80% kõikidest teatistest), on kahe aasta võrdluses kõige enam kasvanud väärtkaupade vahendajatelt, valuutavahetusteenuste pakkujatelt ning hasartmängude ja loteriide korraldajatelt laekunud kahtlaste tehingute teatiste arv. Esimesena nimetatud grupis on kasv olnud enam kui 30-kordne; viimases kahes grupis aga enam kui viiekordne. Ka mitmete teiste kohustatud subjektide gruppide – sularahasiirdajate, advokaatide ning notarite - hulgas ületas 2007. aastal laekunud teatiste arv 2006. aasta vastava näitaja enam kui 100%. Vaid Maksu- ja Tolliametilt ning politseilt laekunud teatiste arv oli 2007. aastal mõnevõrra väiksem kui 2006. aastal.

Joonis 3. 2007. aastal rahapesu andmebüroole laekunud kahtlaste tehingute teatiste jagumine teatanud subjektide gruppide lõikes.

Märkus. Parema ülevaatlikkuse huvides ei ole joonisele subjektide gruppina lisatud tabelis 2 toodud advokaate, kinnisvara vahendajaid, audiitoreid, raamatupidajaid, maksunõustajaid ning välisministeeriumi, kellelt laekunud teatiste arvu osakaal kõikide teatiste hulgas oli nullilähedane.

Kuivõrd oluline osa saabunud kahtlase tehingu teatistest osutuvad põhjalikumal uurimisel olevat legaalsed majandustehingud, annab

In case of certain groups of obligated persons the reporting activity increased considerably in 2007 compared to 2006. Although the FIU still receives the highest number of reports from banks (in 2007 more than 40% of all the reports received by the FIU), providers of cash transfer services and organisers of gambling and lotteries (more than 80% of all reports were received from the three groups of subjects), the number of reports received from the intermediaries of valuable goods, providers of currency exchange services and organisers of gambling and lotteries has grown the most in the comparison of the last two years. In the first group the number increased by more than 30 times, in the latter two by more than five times. The number of reports exceeded the respective level reached in 2006 by more than 100% in case of many other groups of obligated subjects as well – namely, the providers of cash transfer services, advocates and notaries public. Only the number of reports received from the Tax and Customs Board was somewhat smaller than that of 2006.

Figure 3. The division of report concerning suspicious transactions received by the FIU by the groups of notifying subjects

Comment. In the interests of better comprehensiveness the figure does not show as groups of subjects the following persons given in table 2 – advocates, real estate intermediaries, auditors, accountants, tax counsellors and the Ministry of Foreign Affairs – as the proportion of report received from them was close to 0 considering the total number of report.

As an important proportion of reports received by FIU turn out to be legal economic transactions in more detailed analysis, important additional infor-

olulist lisainformatsiooni rahapesu situatsiooni kohta büroo poolt teatiseks oleva teabe põhjalikumat kontrollimisel tuvastatud rahapesukahtluste ning uurimisorganitele edastatud materjalide ning alustatud rahapesumenetluste analüüs. Siinkohal tuleb silmas pidada, et kuigi alljärgnevalt räägitakse rahapesu andmebüroo poolt uurimisorganitele edastatud materjalide aluseks olevatest teatistest, otseselt teatise ning nendega seonduvat informatsiooni büroo konfidentsiaalsusnõudest tulenevalt reeglina ei avalikusta, uurimisorganitele edastatakse vaid analüüsi kokkuvõtte.

Tabel 3. Informatsioon rahapesu andmebüroo poolt uurimisorganitele saadetud materjalide kohta

	2005	2006	2007
Uurimiseks edastatud materjalid <i>Materials submitted for investigation</i>	64	120	196
... edastatud materjalidega seotud teatiste arv <i>... the number of reports related to the forwarded materials</i>	160	358	397
... edastatud materjalidega seotud summad (EEK) <i>... the amounts involved in forwarded materials (EEK)</i>	1,8 mlrd <i>1,8 bln</i>	4,9 mlrd <i>4,9 bln</i>	870,2 mln <i>870,2 bln</i>
... edastatud materjalidega seotud isikute arv <i>... the number of persons involved in the forwarded materials</i>	513	651	846
kriminaalmenetluse alustamise otsustamiseks <i>to make a decision as regards criminal proceedings</i>	24	43	48
alustatud kriminaalmenetlused <i>commenced criminal procedures</i>	19	35	13 ⁷
... alustatud rahapesumenetlused <i>... commenced money laundering proceedings</i>	6	10	5
olemasoleva kriminaalasjaga liitmiseks <i>to be annexed to an ongoing criminal matter</i>	23	18	28
positiivsed vastused päringutele <i>Positive replies to enquiries</i>	4	40	45
teabeks <i>for information</i>	11	12	69
negatiivsed vastused päringutele <i>Negative replies to enquiries</i>	2	7	6

Kolme aasta võrdlus näitab, et edastatud materjalide ning nendega seotud isikute arv on aasta-aastalt kasvanud. Seevastu edastatud materjalidega seotud summad on 2007. aastal oluliselt väiksemad kui kahel eelneval aastal.

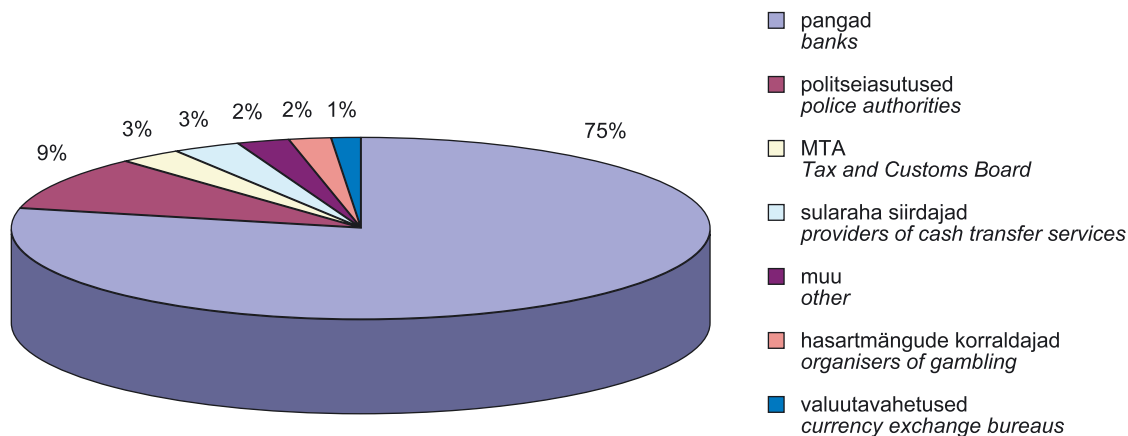
Information as regards the situation of money laundering is received from the analysis of money laundering suspicions detected during the more detailed analysis of information in the report, materials forwarded to investigative bodies and commenced money laundering proceedings. It is important to keep in mind that although below the reports forming the basis of materials forwarded to investigative bodies by the FIU are discussed, the reports themselves and the related information is as a rule not disclosed pursuant to the rules of confidentiality of the FIU; the investigative bodies only receive a summary of the analysis.

Table 3. Information about the materials forwarded by the FIU to investigative bodies

The comparison of three years shows that the number of forwarded materials and the persons involved has increased vastly. However, the amounts involved in the forwarded materials were in 2007 remarkably smaller than in two previous years.

⁷ Lisaks oli seisuga 1. veebruar 2008 ebaselge seitsme rahapesu andmebüroo poolt uurimisametustele edastatud materjali kasutamine.

⁷ In addition, as of 1 February 2008 the use of materials forwarded by the FIU to investigative bodies was unclear.

Joonis 4. Rahapesu andmebüroo poolt uurimisorganitele edastatud materjalide aluseks olevate teatiste jagunemine kahtlasest tehingust teatanud subjekti gruppide lõikes.

Figure 4. The division of reports which formed the basis of materials submitted by the FIU to the investigative bodies across the subject groups who submitted suspicious transactions reports.

Märkus: joonisel ei ole toodud informatsiooni välisriigi rahapesu andmebüroode, notarite, advokaatide ja finantseerimisasutuste kohta, kelle osakaal oli alla 1%.

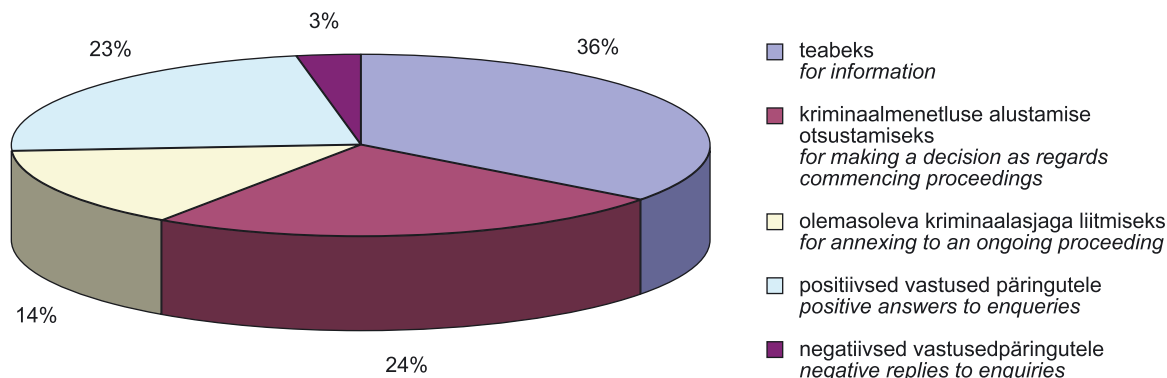
Comment. The figure does not include information about foreign FIUs, notaries public, advocates and financial institutions whose share was below 1%.

Jooniste 3 ja 4 võrdlus viitab, et sarnaselt kõikide büroole laekunud teatistega domineerisid pangad 2007. aastal ülekaalukalt teatajana ka uurimisorganitele edastatud materjalide aluseks olevate kahtlaste tehingute teatiste puhul (osakaalud vastavalt 75% ning 42%). Teiste teatajate osakaal on tunduvalt tagasihoidlikum.

The comparison of figures 3 and 4 shows that similarly to all of the reports received by the FIU the highest number of reports of suspicious transactions which formed the basis of materials submitted to the investigative bodies was in 2007 received from banks (the shares 75% and 42% respectively). The share of other groups was much more modest.

Joonisel 5 on toodud informatsioon, kuidas jagunesid rahapesu andmebüroo poolt 2007. aastal uurimisorganitele saadetud 196 materjali kasutamisosstarbe alusel.

Figure 5 gives an overview of how the 196 materials forwarded to the investigative bodies by the FIU were divided according to presumable use in 2007.

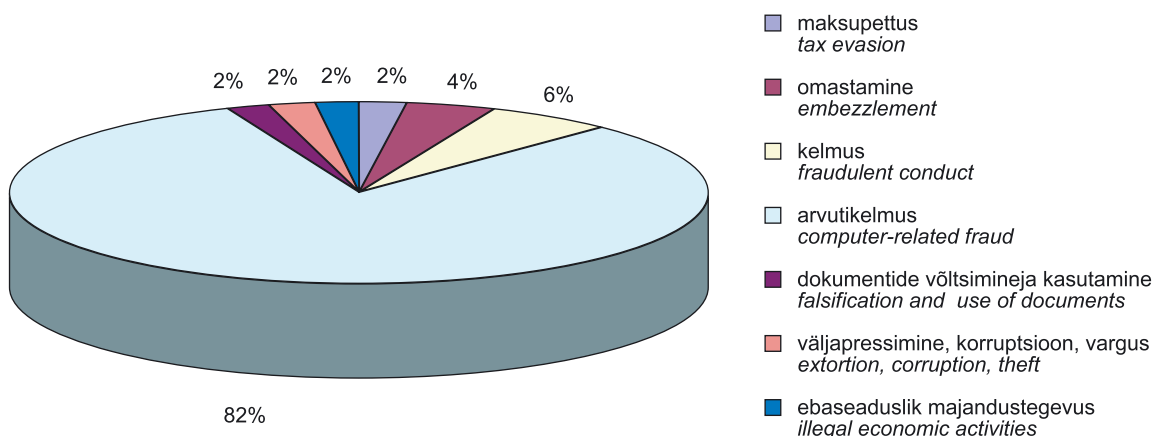

Joonis 5. Rahapesu andmebüroo poolt uurimisorganitele saadetud materjalide jagunemine eeldatava kasutamise alusel aastal 2007.

Figure 5. The division of materials forwarded to the investigative bodies by the FIU according to presumable use in 2007.

Kõige enam edastati 2007. aastal materjale uurimisorganitele teabena kasutamiseks. Pisut vähem kui neljandik edastatud materjalidest saadeti kriminaalmenetluse alustamise otsustamiseks ning ligikaudu sama suur osa oli sisult positiivsed vastused päringutele. Olemasoleva kriminaalasja juurde täiendavaks informatsioonina kasutamiseks saadeti 14% materjalidest ning 3% juhtudest oli tegemist negatiivsete vastustega päringutele. Viimane tähendab, et uurimisasutus oli palunud rahapesu andmebürool kontrollida, kas viimasel on andmeid päringus mainitud isikute kahtlaste tehingute kohta ning negatiivne vastus tähendab, et rahapesu andmebürool ei olnud päringus toodud isikute kohta andmeid (positiivne vastus päringule viitab sellele, et büroo ametnikud tuvastasid päringus toodud isikute kohta täiendavalt informatsiooni, mis edastati päringu esitanud uurimisorganile kriminaalasja juurde lisamiseks).

Rahapesu kui süütegu on reeglina seotud sellele eelneva kuriteoga, millest omandatud varasid püütakse erinevaid meetodeid kasutades näiliselt legaalseks muuta. Joonisel 6 on toodud informatsioon, kuidas jagunesid büroo poolt uurimisorganitele kriminaalmenetluse alustamise otsustamiseks edastatud 48 materjali vastavalt eeldatavale eelkuriteole.

Joonis 6. Rahapesu andmebüroo poolt uurimisorganitele kriminaalmenetluse alustamise otsustamiseks edastatud materjalide jagunemine vastavalt oletatavale eelkuriteole 2007. aastal.

Oletatavate eelkuritegude hulgas domineerib selgelt arvutikelmus; teiste süüteoliikide osakaal on tunduvalt tagasihoidlikum.

The highest number of materials were sent to investigative bodies for informative purposes in 2007. A little less than quarter of materials were sent for making a decision as regards commencing criminal proceedings and approximately the same amount of materials were in essence positive replies to enquiries. 14% of materials were sent to be used as additional information to an ongoing criminal matter and 3% of the cases were negative answers to enquiries. The latter means that the investigative body had asked the FIU to check whether it has data as regards the suspicious transactions carried out by the persons mentioned in the enquiry and the negative answer means that the FIU did not have data on these persons (positive answer to an enquiry means that the officials of the FIU found additional information about the persons queried about and this information was forwarded to the investigative body which requested the information to be included into a criminal proceeding).

As a rule, money laundering as a type of an offence is linked to the predicate offence and afterwards an attempt is made to make the proceeds of crime seemingly legal by employing various methods. Figure 6 shows how the 48 materials forwarded to the investigative bodies by the FIU for making a decision as regards commencing proceedings are divided across the presumable initial offence.

Figure 6. The division of materials submitted by the FIU to the investigative bodies for making a decision as regards commencing criminal proceedings by presumable predicate offence in 2007.

Among the presumable predicate offences the type of offence clearly dominating is computer-related fraud, the share of other types of offences is more modest.

Juhtum 2. Arvutikelmus rahapesu eelkuriteona

Juunis 2007 mõisteti isik X süüdi selles, et ta koos isikuga Y ja eeluurimisel tuvastamata isikuga korraldas ajavahemikul septembrist 2005 kuni jaanuarini 2006 ebaseaduslike rahaülekannete teostamise Itaalia Vabariigi elanike pangakontodelt. Selleks levitasid isikud X ja Y Itaalia elanike seas valetöökuulutusi, mille sisuks oli finantsmändžeride otsimine, kelle ülesandeks oli oma pangaarvele laekunud raha edasi-toimetamine vastavalt isikute X ja Y poolt e-maili ja telefoni teel antud juhistele. Nimetatud isikud korraldasid Itaalias elavate isikute arvutitesse arvutiviirust Trooja sisaldava programmi allalaadimise internetileheküljelt, kuhu oli märgitud, et tegemist on tarkvara uuendusega, kuid mis arvutis avatuna tegelikult kogus ning edastas internetipanga klientide kasutajatunnuseid ja turvaparoolo eeluurimisel tuvastamata isiku poolt määratud serverisse. Olles saanud selliselt juurdepääsu Itaalia pankade internetipanga klientide arvetele, värbasid isikud X ja Y mitmed variisikud, kelle arvele kannatanute arvelt raha kanti. Seejärel andsid isikud X ja Y variisikutele korraldused raha edasikandmiseks Western Unioni rahasiirdamisteenuste kasutades Eestis oleva variisiku W nimele. Sama skeemi kasutati palgatud „finantsmändžere” kasutades ka Kreeka ja Prantsuse kodanike pangakontodelt raha kõrvaldamiseks, kusjuures Kreekast ja Prantsusmaalt kõrvaldatud raha kanti lisaks variisikule W ka variisiku V nimele. Itaalias ulatus kannatanutele tekitatud kahju suurus ligi 335 000 Eesti kroonini, Kreekas 320 000 kroonini ning Prantsusmaal 416 000 kroonini.

Sarnast skeemi kasutas isik X koos isikuga Z ka Austria kodaniku pangakontolt raha kõrvaldamiseks, tekitades viimasele kahju 1 430 100 Eesti krooni. Selle skeemi teostamisel anti variisikule, kelle kontole raha kanti, korraldus kanda raha edasi ettevõtte A Läti pangas asuvale kontole. Samuti kõrvaldasid isikud X ja Z sama skeemi kasutades raha Taani kodanike pangakontodelt, mis variisikuid kasutades siirati Western Unioni kaudu seni kindlakstegemata isikutele. Taani kodanikele tekitatud kahju kogusumma küündis 402 000 Eesti kroonini.

Arvutikelmuse tulemusena saadud rahaga teostati toiminguid, mille eesmärgiks oli raha tegeliku omaniku ja ebaseadusliku päritolu varjamine, mis seisnes selles, et variisikud, saanud enda kontodele Itaalia, Kreeka, Prantsuse ja/või Taani kodanike raha, edastasid selle vastavalt isikute X ja Y/Z poolt e-kirja ja telefoni teel antud juhistele Western Unioni rahasiirdamisteenust kasutades osade kaupa mitmel erineval korral Eesti Vabariiki variisikutele, kes füüsilist kaasabi osutades võtsid selle Western Unionist

Case 2. Computer-related fraud as an initial money laundering crime

In June 2007 person X was convicted of the organisation of the performance of illegal money transfers from the bank accounts of the residents of the Republic of Italy along with person Y and a person unidentified within the preliminary investigation within the period from September 2005 to January 2006. For that purpose, persons X and Y disseminated false job advertisements among the residents of the Republic of Italy, the contents of which included the search for a financial manager whose task was to transfer the money received on his bank account according to the instructions provided by persons X and Y by e-mail and phone. The said persons organised downloading a program containing the Trojan computer virus into computers of persons residing in Italy from the Internet page which stated that it was a software update, but upon opening the program in the computer it actually collected and forwarded user IDs and security passwords of customers of the Internet banks into the server determined by the person unidentified within the preliminary investigation. Having gained access to the bank accounts of the customers of the Internet bank of the Italian banks in such a manner, persons X and Y recruited several fictitious persons, in whose bank accounts the money was transferred from the bank accounts of the injured parties. Thereafter persons X and Y gave orders to the fictitious persons for the transmission of the money into the name of fictitious person W staying in Estonia, using the Western Union money transmission services. The same scheme was also applied by using the hired “financial managers” to remove money from the bank accounts of the citizens of Greece and France, considering that, in addition to fictitious person W, the money removed in Greece and France was transferred in the name of fictitious person V, as well. The amount of damage caused to the injured parties in Italy formed ca. EEK 335,000, in Greece ca. EEK 320,000 and in France ca. EEK 416,000.

Person X used a similar scheme along with person Z to remove money from the bank account of a citizen of Austria, causing to the latter damage in the amount of EEK 1,430,100. Upon applying such scheme, an order to transfer the money into the bank account of company A in a Latvian bank was given to the fictitious person, into whose bank account the money was transferred. Using the same scheme persons X and Z also removed money from the bank accounts of the citizens of Denmark, which with the help of fictitious persons was transferred to persons hitherto unidentified through Western Union. The total damage caused to the citizens of Denmark amounted to EEK 402,000.

The money received as a result of the computer-related fraud was used to perform acts, the purpose of which was to hide the actual owner and illegal origin of the money, which lied in the pattern that fictitious persons, having received the money of the

välja kui näiliselt neile kuuluva raha ja edastas selle isikule X kandes raha tema e-raha kontole või andes üle isiklikult. Austria kodanikult kõrvaldatud raha võttis Eestis asuvatest sularahaautomaatidest välja isik X ise, kasutades selleks variisikule väljastatud pangakaarte.

Kõik eespool nimetatud isikud tunnistasid end neile inkrimineeritud kuritegudes täielikult süüdi. Isikut X karistati KarS § 213 järgi 3 aasta ning KarS § 394 lg p 1 ja 2 järgi 5 aasta pikkuse vangitustega. Liitkaristuseks mõisteti isikule X 5 aastat vangistust. Isikut Y karistati KarS § 213 järgi 2 aasta ning KarS § 394 lg p 1 ja 2 järgi 3 aasta ja 6 kuu pikkuse vangitustega. Liitkaristuseks mõisteti isikule Y 5 aastat vangistust. Isikut Z karistati KarS § 213 järgi 1 aasta ja 6 kuu ning KarS § 394 lg p 1 ja 2 järgi 3 aasta pikkuse vangitustega. Liitkaristuseks mõisteti isikule Z 3 aastat vangistust. Isikut W karistati KarS § 394 lg p 1 ja 2 järgi 2 aasta ja 3 kuu pikkuse vangitustega ning Isikut V KarS § 394 lg p 1 ja 2 järgi 2 aasta ja 6 kuu pikkuse vangitustega.

Kohus otsustas ka, et isikult X äravõetud sularahaga ligi 888 100 krooni tuleb kanda Innsbrucki Maakohtu kontole. Samuti otsustas kohus isikutelt X ja Z välja mõista tsiviilhagi WP kasuks summas ligikaudu 542 000 krooni ning isikult X tsiviilhagi Eesti Vabariigi riigieelarve tuludesse pisut vähem kui 1 134 000 krooni. Isiku Eesti erinevates pankades olevatel arvetel arestitud summad tuli kohtuotsuse kohaselt kohtuotsuse jõustumisel kanda riigieelarve tuludesse. Samuti konfiskeeriti mitmed süüteo toimepanemise vahenditeks olnud esemed.

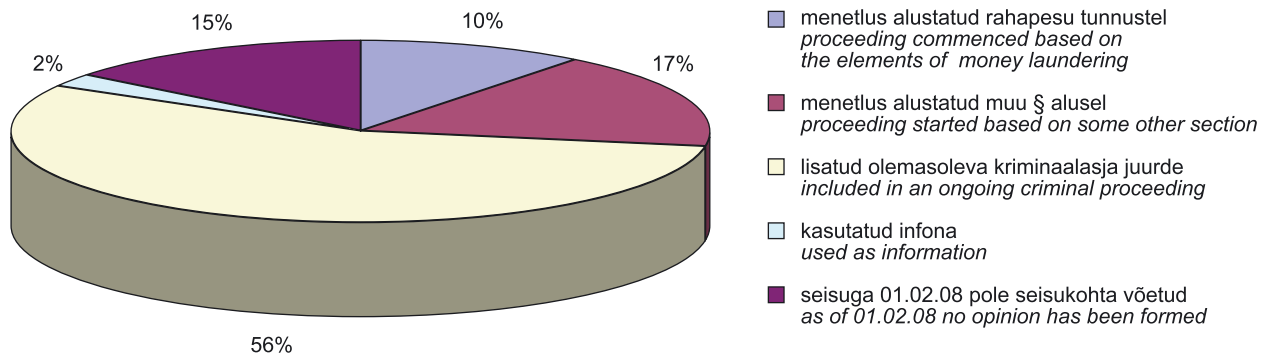
Kuigi 2007. aastal edastati kriminaalmenetluse alustamise otsustamiseks materjale rohkem kui eelnevatel aastatel (kasv võrreldes 2005. aastaga kaks korda), siis nende põhjal alustatud uute kriminaalmenetluste, sealhulgas rahapesumenetluste arv, on väiksem kui eelneval kahel aastal, mis on tingitud eelkõige tõsiasiast, et suur osa materjale, sealhulgas rahapesukahtlusega materjale, liideti juba olemasolevatele kriminaalmenetlustele. Alljärgnevalt on toodud informatsioon, kuidas jagunesid rahapesu andmebüroo poolt kompetentsetele organitele kriminaalmenetluse alustamise otsustamiseks edastatud materjalid vastavalt tegelikule kasutamisele.

citizens of Italy, Greece, France and/or Denmark to their bank accounts, transferred it according to the instructions given by persons X and Y/Z by e-mail and phone through the Western Union money transmission service by instalments in several different times to the fictitious persons in the Republic of Estonia, who, providing physical assistance, withdrew the money in Western Union as a money seemingly belonging to them and forwarded it to person X, transferring the money to his e-money account or delivering it in person. Person X withdrew the money removed from the bank account of the citizen of Austria himself from the automated teller machines in Estonia, using for that purpose bank cards issued to the fictitious person.

All persons mentioned above fully confessed to the crimes that they were incriminated in. Person X was sentenced pursuant to §213 of the Penal Code to 3 years of imprisonment and pursuant to § 394 subsection 2 clauses 1) and 2) of the Penal Code to 5 years of imprisonment. The aggregate sentence of 5 years of imprisonment was imposed on person X. Person Y was sentenced pursuant to §213 of the Penal Code to 2 years of imprisonment and pursuant to § 394 subsection 2 clauses 1) and 2) of the Penal Code to 3 years and 6 months of imprisonment. The aggregate sentence of 5 years of imprisonment was imposed on person Y. Person Z was sentenced pursuant to §213 of the Penal Code to 1 year and 6 months of imprisonment and pursuant to § 394 subsection 2 clauses 1) and 2) of the Penal Code to 3 years of imprisonment. The aggregate sentence of 3 years of imprisonment was imposed on person Z. Person W was sentenced pursuant to § 394 subsection 2 clauses 1) and 2) of the Penal Code to 2 years and 3 months of imprisonment and person V pursuant to § 394 subsection 2 clauses 1) and 2) of the Penal Code to 2 years and 6 months of imprisonment.

The courts also decided that the cash taken from person X in the amount of ca. EEK 888,100 shall be transferred into the bank account of the Innsbruck County Court. The court also decided to order payment of ca. EEK 542,000 for civil action WP by persons X and Z and payment of little less than EEK 1,134,000 into the revenue of the state budget of the Republic of Estonia for the civil action by person X. According to the court judgment the amounts seized in the bank accounts of the person in different banks of Estonia were to be transferred in the revenue of the state budget upon the enforcement of the court judgment. Several objects which were the means of committing the offence were also confiscated.

Although in 2007 the proportion of materials forwarded for making a decision as regards commencing criminal proceedings was higher compared to previous years (twice as high compared with that of 2005), the number of new criminal proceedings commenced based on these materials was smaller. This is mainly due to the fact that a lot of materials, including materials concerning money laundering suspicion, were included into an ongoing criminal proceeding. The figure below shows how the materials forwarded by the FIU to competent bodies for making a decision as regards commencing criminal proceeding were divided by the actual use.

Joonis 7. Rahapesu andmebüroo poolt uurimisorganitele kriminaalmenetluse alustamise otsustamiseks edastatud materjalide jagunemine vastavalt tegelikule kasutamisele.

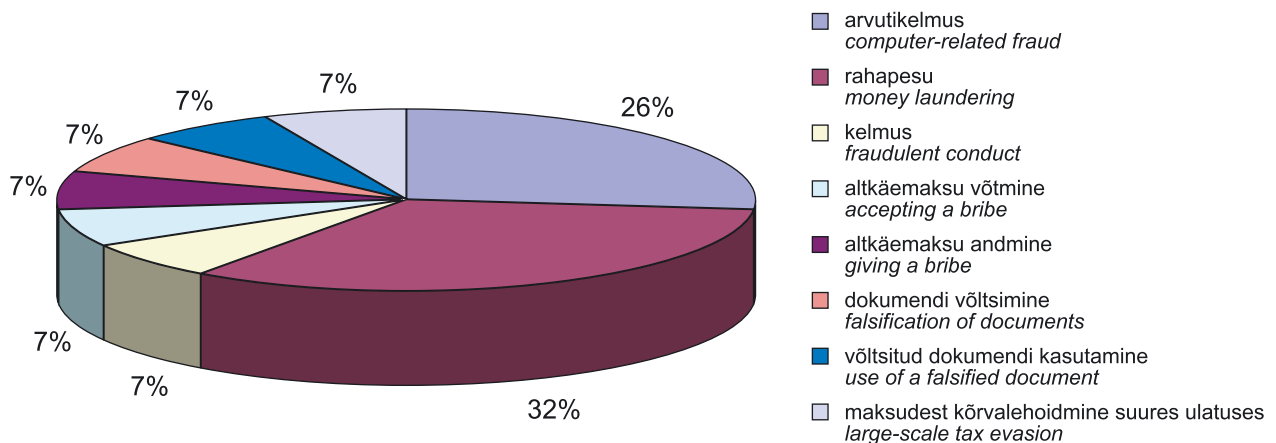
Figure 7. The division of materials forwarded by the FIU to the investigative bodies for making a decision as regards commencing criminal proceedings according to actual use.

Enam kui pooled kriminaalmenetluse alustamise otsustamiseks saadetud materjalid lisati 2007. aastal uurimisorganite poolt olemasoleva kriminaalasja juurde. 2007. aasta lõpu seisuga oli karistusseadustiku § 394 alusel alustatud menetlust viie kriminaalasja alustamise otsustamiseks edastatud materjali korral. Ligi viiendikul juhtudest alustati muu süüteoasja menetlust ning 15% juhtudest ei olnud uurimisasutused seisuga 01.02.2008 veel alustamise kohta seisukohta võtnud. 2% materjalidest kasutati infona.

In 2007 more than half of the materials sent for making a decision as regards commencing criminal proceedings were included into an ongoing criminal case by the investigative bodies. As of the end of 2007 the proceedings had been commenced under § 394 of the Penal Code as regards five materials forwarded for making a decision as regards commencing criminal proceedings. In almost 20% of cases some other offence matter was commenced and in 15% of cases the investigative bodies had not as of 01.02.2008 made a decision as regards the commencement of proceedings. 2% of the materials were used as information.

Joonisel 8 on toodud informatsioon, kuidas jagunesid uurimisorganitele poolt rahapesu andmebüroo materjalide alusel menetlusse võetud alustatud süüteoasjad vastavalt süüteoliigile.

Figure 8 shows how the commenced offence matters accepted by the investigative bodies based on the materials forwarded by the FIU were divided by type of offence.

Joonis 8. Uurimisasutuste poolt rahapesu andmebüroo materjalide põhjal menetlust alustatud süüteoasjade jagunemine süüteoliigide lõikes.

Figure 8. The division offence proceedings commenced by the investigative bodies based on the materials forwarded by the FIU according to types of predicate offence.

Märkus: Süüteoasjade summaarne arv on joonisel suurem kui 13, kuna teatud juhtudel alustati kriminaalmenetlust enam kui ühe karistusseadustiku paragrahvi alusel.

Comment. The sum of offence proceedings is bigger than 13 in the figure as in certain cases the criminal proceeding was commenced based on more than one paragraph of the Penal Code.

Alustatud menetluste hulgas domineerivad süütegudena arvutikelmus ning rahapesu. Teiste süütegude osakaal on tunduvalt tagasihoidlikum.

Among the proceedings commenced the dominating offences are computer-related fraud and money laundering. The share of other offences was much more modest.

Juhtum 3. Vargus rahapesu eelkuriteona

Case 3. Theft of forest as an predicate offence of the money laundering

Isikud A ja B mõisteti 2007. aasta augustis süüdi selles, et nad koos isikute C ja D-ga varastasid vallasaja ebaseadusliku omastamise eesmärgil metsamaterjali kokku enam kui 1 200 000 krooni väärtuses, tekitades seejuures metsaõigusnormide rikkumisega keskkonnale tekitatud kahju arvestamise määradele keskkonnale olulise kahju summas enam kui miljon krooni. Nimetatud kuriteo otsese tulemusena saadud puidu tegeliku omaniku ning ebaseadusliku päritolu varjamiseks esitasid isikud A ja B metsamaterjali kokku ostvatele puidufirmadele teadvalt võltsitud lepinguid ja metsamaterjali veoselehti selle kohta, nagu pärineks varastatud puit isikule A kuuluvalt osühingule X, kes on selle omandanud seaduslikul teel. Seejärel müüsid isikud A ja B metsamaterjali OÜ X nimelt ning raha eelnimetatud puidu müügi eest kanti kokkuostjate poolt üle OÜ X arvelduskontole, kust isik A selle pangaautomaadist sularahana välja võttis.

In August 2007 persons A and B were convicted of stealing, with the intention of illegal appropriation of a movable, timber in a greater value than the total of EEK 1,200,000 along with persons C and D, causing thereby material damage to the environment in the amount of more than EEK one million according to the rates of calculation of damage caused to the environment by violating the provisions of forestry law. In order to hide the actual owner and illegal origin of the timber received as a direct result of the said crime, persons A and B submitted to the companies buying up timber knowingly falsified contracts and timber conveyance documents regarding that the stolen timber originated from private limited company X belonging to person A, who acquired the timber in a lawful manner. Thereafter, persons A and B sold the timber in the name of PLC X and the money for the sales of the aforementioned timber was transferred by the companies buying up timber to bank account of PLC X and person A withdrew the money in cash from an automated teller machine.

Kokkuleppemenetluse käigus mõisteti isikutele A ja B liitkaristuseks 2 aastat ja 6 kuud vangistust, isikule C 4 kuud vangistust ning isikule D 1 aasta ja 6 kuud vangistust. Samuti mõisteti isikutelt kannatanu 1 kasuks solidaarselt välja 30 000 krooni ning isikutelt A, B ja D kannatanu 2 kasuks 2 078 000 krooni. Eesti vabariigi kasuks mõisteti isikutelt A, B ja D välja enam kui 1 114 000 krooni.

In the compromise procedure an aggregate sentence of 2 years and 6 months of imprisonment was imposed on persons A and B, 4 months of imprisonment was imposed on person C and 1 year and 6 months of imprisonment was imposed on person D. It was also decided to order payment of EEK 30,000 in favour of injured party 1 by the persons solidarily and payment of EEK 2,078,000 in favour of injured party 2 by persons A, B and D. Persons A, B and D were ordered payment of more than EEK 1,114,000 in favour of the Republic of Estonia.

2.2.2. Tagasiside

2.2.2. Feedback

Rahapesu andmebüroo kasutab kahtlase tehingu teatise esitanud isikuid nende poolt esitatud andmete kasutamisest teavitamisel nõu **positiivset tagasisidet**. Teisisõnu informeeritakse isikut, kui andmebüroo töötajad tuvastavad teatise sisalduva informatsiooni põhjalikumal analüüsil, et teatise aluseks olevad tehingu(d) võivad olla seotud rahapesu või mõne teise süüteoga ning materjalid, mille aluseks on isikult saadud teade, on edastatud uurimisorganitele kriminaalmenetluse alustamise otsustamiseks. Samuti teavitatakse isikut sellest, kas ning millistel süüteotunnustel menetlust alustati ning kes juhtumit menetleb. Samuti antakse positiivset tagasisidet juhul, kui teatise sisalduv informatsioon osutus oluliseks teabeks olemas-

*The FIU uses so-called **positive feedback** to notify the persons who have submitted suspicious transaction reports of how the submitted data were used. In other words the person is informed if the employees of the FIU detect as a result of more detailed analysis of report that the transaction(s) in question may be linked to money laundering or some other offence and the materials which are based on the information received from the him/her have been forwarded to investigative bodies for making a decision as regards the commencement of criminal proceedings. The person is also informed about whether and based on which elements of an offence the proceeding was commenced and who proceeds the case. Positive feedback is also given in cases when the information contained in the report turned out to be important*

oleva kriminaalaja menetlemisel. Siinkohal rõhutame, et büroo ei edasta tulenevalt konfidentsiaalsuskohustusest reeglina uurimisorganitele isikult saadud kahtlase tehingu teatist ning ei avalikusta uurimisorganitele ka teate saatnud isikut.

Juhtudel, kus kahtlus kinnitust ei leidnud, teatajat ei teavitata, kuna büroo arvates võiks negatiivne tagasiside luua teatajal ebaadekvaatse kujutluse, et büroole edastatud informatsioon oli mittevajalik ning seeläbi pärssida teatamisaktiivsust. Tulenevalt sellest, et teatiste analüüs võib teinekord võluda aastaid, ei ole sageli tegelikkuses koheselt pärast teatise saamist võimalik otsustada, kas teatis võib olla seotud rahapesu või terrorismi rahastamisega ning vaja on koguda täiendavaid andmeid või jätkata isiku tegevuse monitooringut. See tähendab, et konkreetse teatise sisalduva informatsiooni väärtus võib ilmuda alles pikema ajavahemiku järel.

Lisaks positiivsele tagasisidele antakse teate saatnud isikutele ning laiemale üldsusele tagasisidet rahapesu andmebüroo aastaraamatu vormis, kus kirjeldatakse statistikat ning rahapesu tüpoloogiaid, mis peaksid samuti aitama kaasa teatiste kvaliteedi tõusule.

2.2.3. Rahapesualase teadlikkuse tõstmine

Rahapesu andmebüroo tegeleb mitmete tegevuste kaudu avalikkuse rahapesualase teadlikkuse tõstmisega. Üheks kasutatavaks meetodiks on avalikkuse informeerimine büroo tegevusest ajakirjanduse vahendusel. 2007. aastal ilmus ajakirjanduses mitmeid artikleid, mis olid otseselt seotud rahapesu temaatikaga. Üsna palju rõhku pöörati meedias rahapesuvastast tööd koordineeriva valitsuskomisjoni tegevuse, töötulemuste ning tulevikuvisionide tutvustamisele, samuti teavitati ajakirjanduse vahendusel avalikkust väljatöötatava rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse redaktsiooniga seonduvatest olulisimatest muudatustest nii kohustatud subjektide kui rahapesu andmebüroo osas. Samuti kajastati meedias rahapesu andmebüroo töötulemusi ning erinevatel teemadel võtsid ajakirjanduses sõna nii büroo juht kui talituste juhid. Avalikkust teavitati nii rahapesu tüpoloogiatest Eestis, kriminaaltulu talituse loomisest, rahapesuga seonduvatest probleemidest, tuvastatud rahapesujuhtumitest jne.

Lisaks tegelevad rahapesu andmebüroo töötajad aktiivselt ka kohustatud subjektide ning teiste isikute koolitamisega. 2007. aastal koolitati 29 loengu käigus ligikaudu 1000 isikut, näitajad olid samas suurusjärgus ka 2006. aastal (vt tabel 4).

for an ongoing criminal proceeding. Here it has to be stressed that arising from the rules of confidentiality the FIU does not forward the suspicious transaction report to the person to the investigative bodies and does not disclose the identity of the person who sent the report.

If the suspicion was not confirmed, the person who sent the report is not informed, as the FIU hold an opinion that negative feedback might make the person feel incorrectly that the information sent to the FIU was unnecessary and thereby it could inhibit the reporting activity. Arising from the fact that the analysis of reports may sometimes last for many years, it is in reality not possible to decide immediately after receiving the report whether it may involve money laundering or terrorist financing and it is necessary to collect additional information or continue monitoring the activities of the person. It means that the value of the information in the report may become obvious only after a longer period of time.

In addition to positive feedback the obligated persons and the wider public will be given feedback in the form of the annual report of the FIU. The annual report describes statistics and money laundering typologies which should also contribute to the improvement of the quality of reports.

2.2.3. Improvement of money laundering awareness

The Financial Intelligence Unit contributes to the improvement of money laundering awareness of the public through various activities. One method is to inform the public of the activities of the FIU via the press. In 2007 several articles were published in the media which were directly related to the topic of money laundering. Quite a lot of attention was paid in the media to the activities of the government committee for the prevention of money laundering, the introduction of work results and visions for the future. The public was also informed in the media about the most important changes in connection with the new draft version of the Money Laundering and Terrorist Financing Prevention Act both for the obligated subjects and the FIU. The work results of the FIU were also covered in the media and the head of FIU as well as the heads of offices took the floor in the media. The public was informed of the typologies of money laundering in Estonia, the establishment of the Asset Recovery Office, the problems associated with money laundering, detected money laundering cases, etc.

In addition, the employees of the FIU are active in providing training to the obligated subjects and other third parties. In 2007 approximately 1000 people were trained, the number of trainees was about the same in 2006 as well (see table 4).

Tabel 4. Rahapesu andmebüroo poolt teostatud koolituste ning nendel osalenud isikute arv 2006. ja 2007. aastal

	2006	2007
Peetud loenguid Number of lectures	28	29
... osalejate arv number of participants	~1000	~985

Samuti püütakse avalikkuse teadlikkust rahapesust, sellega kaasnevatest ohtudest ning rahapesu andmebüroo ülesannetest ja tegevusest tõsta ülevaadete publitseerimise kaudu, mis avalikustatakse rahapesu andmebüroo kodulehel www.pol.ee/rab.

2.2.4. Välissuhtlemine ja infovahetus

Koostöö teiste riikide samu funktsioone täitvate asutustega on üks rahapesu andmebüroo igapäevastest tegevustest. 2007. aastal sai büroo 37 välisriigist kokku 147 päringut ning saatis 14 riiki kokku 45 päringut. Saadud välispäringute arv on aasta-aastalt kasvanud, saadetud välispäringute arv oli 2007. aastal mõnevõrra väiksem kui 2006. aastal ning võrreldaval tasemel 2005. aastaga (vt tabel 5).

Tabel 5. Rahapesu andmebüroole laekunud ning saadetud välispäringute arv aastatel 2005-2007.

	2005	2006	2007
Saadud välispäringuid External enquiries received	81	111	147
Saadetud välispäringuid External enquiries sent	48	64	45

Kõige enam sai rahapesu andmebüroo 2007. aastal päringuid Venemaalt, Lätist, Soomest ning Ukrainast; enim saadeti päringuid Venemaale ning Lätti (vt lisa 1) Samad riigid domineerisid päringute saatjate ning saajatena ka 2006. aastal.

2.2.5. Järelevalve teostamine kohustatud isikute tegevuse üle RTRTS-i täitmisel ning RTRTS-is sätestatud väärtegade menetlemine

Alates 2005. aastast on rahapesu andmebüroo kohapealsete kontrollide vormis teostanud järelevalvet RTRTS-is määratletud kohustatud subjektide üle. Kui esimesel kahel aastal teostati 61-62 kohapealset kontrolli, siis 2007. aastal oli näitaja enam kui kolm korda kõrgem – 205.

Table 4. The number of trainings carried out by the FIU and the number of participants in 2006 and 2007.

Also, to improve the awareness of the public of money laundering, the related dangers and the tasks and activities of the FIU, the FIU publishes overviews, which are made public on the homepage of the FIU www.pol.ee/rab.

2.2.4. Foreign relations and information exchange

The cooperation with the authorities fulfilling the analogous functions abroad is one of the everyday functions of the FIU. In 2007 the FIU received 147 enquiries from 37 countries and sent 45 enquiries to 14 countries. The number of external enquiries has increased year by year, the number of sent enquiries was somewhat smaller compared to 2006 and almost on the same level as in 2005 (see table 5).

Table 5. The number of external enquiries received and sent by the FIU in 2005-2007.

In 2007 the FIU received the highest number of enquiries from Russia, Latvia, Finland and Ukraine; the biggest number of enquiries were sent to Russia and Latvia (see annex 1).

2.2.5. Exercise of supervision over the activities of obligated subject in complying with the Prevention Act and the proceeding with misdemeanour matters provided in the Prevention Act

Since 2005 the FIU has in the form of on-the-spot inspections exercised supervision over the obligated subjects defined in the Prevention Act. While in the first two years the number of on-the-spot inspections was 61-62, then in 2007 the number was more than three times that of the previous year – 205. Based

Avastatud rikkumiste baasil alustati väärteomenetlusi viiel korral. Samuti kasvas märkimisväärselt tehtud ettekirjutuste arv – kui 2005. aastal tehti tuvastatud puuduste kõrvaldamiseks ettekirjutus kahel korral, siis 2006. aastal oli näitaja 16 ning 2007. aastal 44. Trahvide arv on aastate lõikes püsinud suuresti muutumatu (vt tabel 6).

Tabel 6. Kohapealsete järelevalvekontrollide, alustatud väärteomenetluse, ettekirjutuste ning trahvide arv aastatel 2005-2007.

	2005	2006	2007
Teostatud järelevalvekontrollid <i>Supervision inspections conducted</i>	61	62	205
... sh RSS-i täitmise kontrollimisi <i>... incl. inspections of compliance with State Secrets Act</i>	na	na	5
... alustatud väärteomenetlusi <i>... misdemeanour procedures commenced</i>	6	3	5
... ettekirjutused <i>...precepts</i>	2	16	44
... trahvid <i>...fines</i>	3	3	4

on the infringements discovered, misdemeanour procedures were commenced 5 times. The number of precepts made also increased considerably – while in 2005 the precepts for the elimination of omissions were made in two cases, the number of precepts in 2006 was 16 and in 2007 it was 44. The number of fines has over the years remained almost unchanged (see table 6).

Table 6. The number of on-the-spot inspections, commenced misdemeanour procedures, precepts and fines in 2005-2007.

Kontrollitavate subjektide valikul tuginetakse eelkõige riskipõhisele lähenemisele ja subjektide teatamisaktiivsusele. Sellest tulenevalt domineerisid kontrollitute hulgas 2007. aastal väärtkaupade vahendajad ning notarid (vt tabel 7).

Tabel 7. Teostatud kohapealsete kontrollide arv kohustatud subjektide gruppide lõikes.

	2005	2006	2007
Valuutavahetused / <i>Currency exchange bureaus</i>	39	19	18
Hasartmängude ja loteriide korraldajad / <i>Organisers of gambling and lotteries</i>	10	19	24
Advokaadid / <i>Advocates</i>	0	4	0
Notarid / <i>Notaries public</i>	0	10	48
Audiitorid / <i>Auditors</i>	0	0	15
Väärtkaupade vahendajad / <i>Intermediaries of valuable goods</i>	11	10	95
RSS-i täitmine / <i>Compliance with International Sanctions Act</i>	0	0	5
KOKKU / TOTAL	61	62	205

The selection of subjects to be inspected is based on the risk-based approach and the reporting activity of the subjects. As a result the subjects predominant among the inspected subjects were in 2007 the intermediaries of valuable goods and notaries public (see table 7).

Table 7. The number of on-the-spot inspections by groups of obligated subjects.

Teostatud järelevalvekontrollide efektiivsust on kaudselt võimalik mõõta analüüsid, kas enne ja pärast kontrollkäiku ettevõtetelt laekunud kahtlaste tehingute teatiste arv on märkimisväärselt erinev. Tabelis 8 on toodud informatsioon büroo järelevalvetalituse töötajate poolt ajavahemikul 2006-2007 kontrollitud⁸ ettevõtete kohta. Samuti sisaldab tabel informatsiooni selle kohta, mitu kahtlase tehingu teadet oli nimetatud ettevõtetelt büroole laekunud enne ja

It is possible to assess the effectiveness of performed supervision inspections indirectly by analysing whether the number of suspicious transactions reports received from the enterprise before and after the inspection visit was considerably different. Table 8 gives an overview of the enterprises inspected⁸ by the employees of the FIU in 2005-2007. The table also shows how many reports the enterprises in question had sent to the FIU before and after the first inspection.

⁸ Kuna mitmeid ettevõtteid on kontrollitud enam kui ühel korral, ei ole kontrollitud subjektide arv summaarselt võrdne ajavahemikul 2005-2007 kontrollitud ettevõtete arvuga.

⁸ As many of the enterprises have been inspected more than once, the number of inspected subjects does not equal to the total number of enterprises inspected in 2005-2007.

pärast esimest kontrolli. Ülevaatlikkuse huvides on ka välja toodud, mitu kahtlase tehingu teatist saabus kontrollitud ettevõtetele 2007. aastal.

Tabel 8. Kohapealsete kontrollide vormis ajavahemikul 2005-2007 kontrollitud ettevõtete arv ning neilt enne ning pärast esimest kontrollvisiiti rahapesu andmebüroole laekunud kahtlaste tehingute teatiste arv.

	kontrollitud ettevõtete arv Number of inspected enterprises	saadetud teatiste arv / reports received		
		enne 1. kontrolli Before the 1 st inspection ⁹	pärast 1. kontrolli After the 1 st inspection ¹⁰	...sh 2007. aastal ...including in 2007
valutavahetused currency exchange bureaus	32	0	261	214
hasartmängude/loteriide korraldajad organisers of gambling or lotteries	15	4	644	566
kallite asjade müüjad sellers of valuables	98	3	103	103
audiitorid auditors	15	0	1	1
advokaadid lawyers	4	0	0	0
notarid notaries public	54	16	47	41
KOKKU TOTAL	218	23	1056	925

Tabelist nähtub, et pärast esimest kontrolli on kõikides gruppides (va audiitorid ja advokaadid) teatamisaktiivsus märgatavalt kasvanud, mis on ühtlasi ka indikaatoriks, et kontrollvisiidid on täitnud oma eesmärgi. Nimelt on kontrollkäikude puhul büroo töötajad eelkõige seadnud eesmärgiks tuvastada, kas ettevõtte on teadlikud neile RTRTS-iga pandud kohustustest. Puuduste korral selgitatakse nende olemust ning üldjuhul antakse ka teatud aeg tuvastatud rikkumiste kõrvaldamiseks. Seejärel teostatakse järelkontroll selgitamiseks välja, kas ettevõtte on puudused likvideerinud. Kui seda ei ole tehtud, võidakse ettevõtet trahvida või alustada väärteomenetlust. Viimati nimetatud sunnimeetmeid, nagu viitab tabel 6, on siiski kasutatud võrdlemisi harva.

2.2.6. Rahvusvahelise sanktsiooniseaduse täitmise kontrollimine

2007. aastal lisandus rahapesu andmebüroo ülesannete hulka kohustus teostada pankade üle järelevalvet rahvusvahelise sanktsiooniseaduse täitmise osas. Kokku kontrolliti nimetatud 2007. aastal viit pank. Kõikides kontrollitud ettevõtetes oli seaduse tundmine heal või väga heal tasemel.

⁹ Alates 1. jaanuarist 2004.
¹⁰ Kuni 31. detsembrini 2007.

In the interests of comprehensiveness it has also been shown how many reports were received from inspected enterprises in 2007.

Table 8. The number of enterprises inspected by means of on-the-spot inspections in 2005-2007 and the number of reports received from them by the FIU before and after the first inspection visit.

After the first inspection the reporting activity has considerably increased in all groups (except auditors and advocates). This indicates that the inspection visits have served their purpose. Namely, the main aim of the employees of the FIU is to establish whether the enterprises are aware of the obligations imposed on them by the Prevention Act. In case of failings, the nature of failings is determined and generally, the enterprises are given some time to eliminate them. A post-inspection is carried out in order to determine whether the enterprise has eliminated the failings or not. If it has not been done, the enterprise may be fined or a misdemeanour procedure may be initiated. The latter, as seen in table 6, used relatively seldom.

2.2.6. Monitoring of the compliance with the International Sanctions Act

In 2007 the functions of the FIU were complemented by an obligation to exercise supervision over banks as regards compliance with the International Sanctions Act. The total number of banks inspected in 2007 was five. In all of the enterprises inspected the knowledge of the act was good or very good.

⁹ Since 1 January 2004.
¹⁰ Until 31 December 2007.

2.3. SISERIIKLIK KOOSTÖÖ

Lisaks rahapesu andmebüroole tegelevad Eestis rahapesuvastase võitlusega mitmed teised institutsioonid. Alates 2006. aastast lasub üldine vastutus seadusandliku tausta ja tegevuse koordineerimise eest **Rahandusministeeriumil**. Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise alaste õigusaktide rakendamise koordineerimine ning sellega seotud institutsioonide pädevuse ja suutlikkuse analüüsimine kuulub hetkel 2006. aastal loodud **rahapesu tõkestamise alane valitsuskomisjoni** kompetentsi. Komisjoni esimeheks on rahandusminister ning liikmeteks mitmete ministeeriumide, Maksu- ja Tolliameti, prokuratuuri, politseiasutuste, Eesti Panga ja Finantsinspektsiooni esindajad. Lisaks eespool nimetatud ülesannetele kuulub komisjoni kompetentsi ka Vabariigi Valitsusele rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise meetmete tõhustamise ettepanekute ja vastavate õigusaktide muutmise ettepanekute esitamine; rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise alase rahvusvahelise koostöö koordineerimine Eestis; Euroopa Nõukogu rahapesu tõkestamise meetmeid hindava ekspertkomitee (*Moneyval*) Eestisse toimuva hindamisvisiidi ettevalmistamine, hindamise läbiviimise tagamine ja tulemuste analüüsimine.

Tõstmaks erasektori teadlikkust rahapesualastes küsimustes ning andmaks ettevõtjatele võimalus rääkida kaasa rahapesualase preventiivsüsteemi kujundamisel ning rahapesu ja terrorismi rahastamisega seotud õigusaktide väljatöötamisel, loodi 2006. aastal ka **туруosaliste nõukoda**. Nõukotta kuuluvad mitmete ettevõtjate liitude ja teiste teemaga kokkupuutuvate ametite esindajate kõrval ka rahandusministeeriumi töötajad.

Rahapesu andmebüroo osaleb aktiivselt ka **rahapesu tõkestamise toimkonnas**, mis on Eesti Pangaliidu juures tegutsev Eesti kommertsbankade, Eesti Panga ja rahapesu andmebüroo koostööorgan. Toimkonna ülesanneteks on muuhulgas siseriikliku ja rahvusvahelise rahapesu tõkestamise alaste arengute jälgimine; nn parima praktika tutvustamine asjast huvitatud osapooltele; soovitude andmine rahapesu tõkestamise alase süsteemi efektiivsuse tõstmiseks; rahapesu dünaamika ja struktuuri jälgimine ning kuritegude avastamisele kaasaaitamine. Samuti on toimkonna üheks tuumülesandeks luua kõigile toimkonna liikmetele võimalused vabaks mõttevahetuseks, täienduskoolitusteks ja koostööks.

Finantsinspektsioon, kellega rahapesu andmebüroo vahetab infot järelevalvekontrollide käigus tuvastatud rikkumiste kohta, vastutab eelkõige Eesti finantssektori stabiilsuse, usaldusvärsuse ning läbipaistvuse eest. Tulenevalt asjaolust, et rahapesu ja terrorismi rahasta-

2.3. NATIONAL COOPERATION

In addition to the Financial Intelligence Unit many other institutions are involved in the fight against money laundering in Estonia. Since 2006 the overall responsibility for the legislative background and the coordination of activities has lied with the Ministry of Finance. The coordination of the implementation of legislation related to the prevention of money laundering and terrorist financing and the analysis of the competence and capability of the institutions involved lies at present in the competence of the government committee for the prevention of money laundering. The committee is chaired by the Ministry of Finance and its members include the representatives of several ministries, the Tax and Customs Board, the Prosecutor's Office, police authorities, the Bank of Estonia and Financial Supervision Authority. The tasks of the committee include the submission of proposals as regards the enhancement of money laundering and terrorist financing prevention measures and the submission of amendments of the respective legislation to the Government of the Republic; coordination of the international cooperation in the field of money laundering and terrorist financing prevention to Estonia; ensuring carrying out the evaluation and the analysis of the results.

In order to improve the awareness of the private sector of the money laundering issues and to give the entrepreneurs a chance to take part in the development of the system for the prevention of money laundering, also in the drafting of the legal instruments related to money laundering and terrorist financing, the council of market participants was established in 2006. Besides the representatives of several associations of businesses and other relevant agencies the council also includes the employees of the Ministry of Finance.

The FIU participates actively in the working group for the prevention of money laundering which is a cooperation body of Estonian commercial banks, the Bank of Estonia, the FIU and the Estonian Banking Association. The tasks of the working group include among others the monitoring of the trends in the prevention of national and international money laundering; the presentation of the so-called best practices to the interested parties; giving recommendations for the increased effectiveness of the system of money laundering prevention; monitoring the dynamics and structure of money laundering and giving assistance in the detection of criminal offences. In addition, one of the basic tasks of the working group is to create possibilities for its members for an open exchange of ideas, in-service training and cooperation.

The Financial Supervision Authority with whom the FIU exchanges information concerning the infringements detected in the course of supervision inspections is primarily responsible for the stability, credibility and transparency of the Estonian financial sector. Arising from the fact that money laun-

mine on otseselt viimastega seotud, teostab Finantsinspeksioon krediidi- ja finantseerimisasutuste üle järelevalvet ka rahapesu ning terrorismi rahastamise osas. Teiste RTRTS-s sätestatud teatamiskohustustega subjektide üle teostab sellealast järelevalvet rahapesu andmebüroo.

Kui rahapesu andmebüroo analüüsib saabunud teateid kahtlaste tegude kohta ja edastab olulise teabe vajaduse korral uurimisorganitele, siis kuritegude menetlemisega tegelevad lisaks Keskkriminaalpolitseile ning politseiprefektuuridele vastavalt oma pädevusele ka prokuratuur, Kaitsepolitseiamet, Maksu- ja Tolliamet ning kohtud, kellega rahapesu andmebüroo teeb igapäevaselt tihedalt koostööd.

2.4. RAHVUSVAHELINE KOOSTÖÖ

Käesolevas peatükis tutvustatakse põgusalt nende rahapesu andmebüroosid koondavate organisatsioonide tegevust ja missiooni, mille töö Eesti rahapesu andmebürood kõige enam mõjutab. Kindlasti ei ole alljärgnev nimekiri kaugelki mitte ammendav, kuna lisaks nimetatutele on globaalses plaanis veel väga palju teisi rahvusvahelisi organisatsioone, mis tegelevad oma igapäevatoös rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamisega.

18. detsembril 2007 korraldas Euroopa Arengu- ja Rekonstruktsioonipank Tallinnas Euroopa Liidu uute liikmesriikide rahapesu andmebüroode juhtidele kohtumise, mida aitas korraldada ka Eesti rahapesu andmebüroo. Tegemist oli treeningseminari vormis korraldatud vastastikuse parima praktika vahetamisega rahvusvaheliste rahapesu standardite, terrorismi rahastamise trendide, rahapesu tõkestamisele riskipõhise lähenemise ning eduka rahapesualase uurimise meetodika osas. Kohtumisel osalesid kokku üheksa riigi rahapesu andmebüroo juhtkonna esindajad.

Rahapesu andmebüroo panustab võimalusel ka teiste riikide partnerorganisatsioonide teadlikkuse tõstmisele rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise teemadel. Nii näiteks oli rahapesu andmebüroo juht kutsutud 2007. aasta augustis Maailmapanga ja Rahvusvahelise Valuutafondi kutsel eksperdina Kirgiisi Vabariiki, kus pidas kohalikele rahapesu andmebüroo töötajatele ning prokuratuuri ja uurimisasutuste esindajatele loengu rahapesukahtlusega teatiste analüüsi ning rahapesukuritegude uurimisest.

Rahapesu andmebüroo peab oluliseks ka erasektori partnerlust ja panustab igal võimalusel nende teadlikkuse tõstmisele. Nii oli rahapesu andmebüroo juhil võimalus osaleda lektorina 11.-12.06.2007 Rootsisis Stockholmis toimunud

dering and terrorist financing is directly connected to the latter, the Financial Supervision Authority exercises supervision over credit and financial institutions as regards money laundering and terrorist financing. The supervision over other subjects with a reporting obligation established in the Prevention Act was exercised by the FIU in 2007.

While the FIU analyses suspicious transactions reports and, if necessary, forwards the important data to investigative bodies, the FIU cooperates closely on a day-to-day basis with the agencies involved in criminal proceedings are in addition to the Central Criminal Police and police prefectures the Prosecutor's Office, Security Police Board, Tax and Customs Board and courts pursuant to their respective competence with whom .

2.4. INTERNATIONAL COOPERATION

The present chapter gives a brief overview of the activities and mission of the organisations uniting the FIUs the work of which influences the Estonian FIU the most. The list of organisations below is certainly not exhaustive, as on a global level the number of international organisations which are in their everyday activities involved in the prevention of money laundering and terrorist financing is huge.

On 18 December 2007 the European Bank for Reconstruction and Development organised a meeting of the heads of the FIUs of the new EU Member States in Tallinn with the help of the Estonian FIU. The participants of the meeting represented the managements of FIUs from nine countries. The meeting organised in the form of a training seminar included the mutual exchange of best practices in the field of international money laundering standards, trends in terrorist financing, the risk-based approach to money laundering prevention and the successful methods of money laundering investigation.

If possible, the FIU also contributes to the improvement of the awareness of foreign partner organisations in the issues of money laundering and terrorist financing prevention. For example, the head of the Estonian FIU was in August 2007 invited as an expert of the World Bank and the International Monetary Fund to the Republic of Kirghiz where he gave a lecture on the analysis of money laundering suspicion reports and the investigation of money laundering offences to the employees of the local FIUs and the representatives of the prosecutor's office and investigative bodies.

The FIU values the partnership of the private sector and contributes to the improvement of the awareness of the private sector whenever possible. The head of the FIU had the possibility to participate as a lecturer at the anti-money laundering conference

Swedbanki korraldatud rahapesuvastasel konverentsil. Konverents oli suunatud rahapesualase teadlikkuse tõstmisele Swedbank Grupi rahapesu tõkestamise valdkonnaga kokkupuutuvatele inimestele. Büroo juht esines konverentsil ettekandega “*Money Laundering trends in Estonia and E-Money laundering*” (Rahapesu trendid Eestis ja E-rahapesu), andes ülevaate rahapesu olukorrast Eestis, levinumatest rahapesukahtlustest teatamise põhjustest ja skeemidest ning tutvustades uut E-rahapesu trendi.

Parema koostöö edendamiseks on väga oluline tunda ka teiste riikide seadusandlust ja edastada neile informatsiooni oma riigis kehtivate seaduste ja parima praktika kohta. Nii oli büroo juhil suurepärase võimalus osaleda 2007. aasta oktoobris lektorina Saksamaa *Landesamt für Ausbildung, Fortbildung und Personalangelegenheiten der Polizei NRW* Poliitseiakadeemias toimunud kriminaaltulu teemalises koolitusseminaril, kus andis ülevaate kriminaaltulu arestimise ja konfiskeerimise meetmetest Eestis.

Samuti osaleb rahapesu andmebüroo aktiivselt **Egmont Grupi** töös. Egmont Grupp on organisatsioon, mis ühendab üle kogu maailma eri riikide rahapesu andmebüroosid. Grupp loodi 1995. aastal eesmärgiga soodustada rahvusvahelist rahapesualast koostööd eelkõige informatsioonivahetuse, koolituste ning kogemuse vahetamise kaudu. 2007. aasta suvel toimunud plenaaristungil võeti vastu otsused mitmete oluliste küsimuste osas, näiteks otsustati grupi liikmeteks vastu võtta kuus riiki (Armenia, Valgevene, India, Niue, Nigeeria ja Süüria). Seega kuulub hetkel organisatsiooni 106 rahapesu andmebürood. Eesti rahapesu andmebüroo on Egmont Grupi liige alates 2000. aastast.

Egmont grupis on alamtöögrupid, kus käsitletakse erinevaid küsimusi. Eesti rahapesu andmebüroo osaleb aktiivselt operatiivtöögrupis, kus Eesti koos USA rahapesu andmebürooga (FinCEN) on initsiaatoriks internetikeskkonnas toimuva rahapesu (E-Money Laundering) alamtöögrupis. Selles valdkonnas on Eesti rahapesu andmebürool ühed laiemad kogemused maailmas, mistõttu meie kogemused on teistele riikidele huvipakkuvad.

Euroopa Liidu tasandil 2006. aastal loodud **Euroopa Liidu rahapesu andmebüroode ühisplatvorm** on moodustatud Euroopa Komisjoni eestvedamisel eesmärgiga arendada EL rahapesu andmebüroode vahelist rahvusvahelist koostööd ja leidmaks võimaluse andmebüroode õiguste ja võimaluste ühtsustamiseks ning parima praktika vahetamiseks. Ühisplatvormi raames on moodustatud mitu töögruppi, kusjuures Eesti rahapesu andmebüroo on tagasiside töögrupi liige. Töögrupi ülesanne on identifitseerida erinevad tagasiside vormid ja võimalused erinevatel tasanditel: õiguskaitseorganitelt rahapesu andmebü-

organised by Swedbank in Sweden on 11-12 June 2007. The conference was targeted at improving the money laundering-related awareness of the people in the Swedbank Group in contact with the issues of money laundering prevention. The head of the FIU participated with a presentation on the topic Money Laundering trends in Estonia and E-Money laundering in which he gave an overview of the money laundering situation in Estonia, the most common reasons and schemes for notifying a money laundering suspicion and the new E-money laundering trend.

For the improvement of better cooperation it is important to be familiar with the legal system of other countries and to give them information about the laws applicable and the better practices used in Estonia. In October 2007 the head of the FIU had an opportunity to take part as a lecturer at the training seminar on criminal proceeds organised at the Landesamt für Ausbildung, Fortbildung und Personalangelegenheiten der Polizei NRW in Germany where he gave an overview of the measures used for the seizure and confiscation of criminal proceeds in Estonia.

The FIU also actively participates in the work of the Egmont Group. The Egmont Group is an organisation which unites the FIUs of different countries from all over the world. The group was established in 1995 with the objective of promoting international cooperation in the field of money laundering primarily by means of information exchange, training and exchange of experiences. At the plenary meeting held in summer 2007 decisions were made in several important issues. For example it was decided to accept six countries as members (Armenia, Belarus, India, Niue Island, Nigeria and Syria). Thus, at present, the organisation unites 106 FIUs. The Estonian FIU has been a member of the Egmont Group since 2000.

The Egmont Group consists of sub-groups which discuss different questions. The Estonian FIU participates actively in the operational working group in which Estonia is with the American FIU (FinCEN) an initiator in the E-Money Laundering sub-working group. The experience of the Estonian FIU is one of the most extensive ones in this field and this is why our experience is interesting for other countries.

The joint platform of the EU financial intelligence units established in 2006 on the EU level was created under the leadership of the European Commission with the aim of developing international cooperation between the EU financial intelligence units and finding a better possibility for unifying the rights and possibilities of the FIUs and to exchange better practices. Several working groups have been established in the framework of the joint platform and the Estonian FIU is a member of the feedback working group. The aim of this working group is to identify the various forms and possibilities of feedback on various levels: from

roole; rahapesu andmehüroolt teatamiskohustusega subjektidele; rahapesu andmehüroolt välisriigi andmehüroole; kaasusepõhine tagasiside; tagasiside trendide, tüpoloogiate ja parima praktika kohta; tagasiside ajastus ja sisu. Usume, et see aitab meil parandada teatamiskohustusega subjektidele antavat tagasiside kvaliteeti.

MONEYVAL (*Committee of Experts on the Evaluation of Anti Money Laundering Measures*, endise nimega PC-R-EV), mis asutati 1997. aastal Euroopa Nõukogu ministrite komitee poolt, on organisatsioon, mis ühendab Euroopa Nõukogu liikmesriike, mis ei ole Rahapesu Toimkonna (*Financial Action Task Force*, FATF) liikmed. Moneyvali töö eesmärgiks on ka rahvusvahelise koostöö edendamine ja info jagamine erinevate rahapesu tõkestamise meetmete, nende rakendamise võimaluste ja rahapesu trendide kohta Euroopas. 2-4 korda aastas toimuvad Moneyvali plenaaristungid, kus arutatakse teostatud hindamiste tulemusi ja kinnitatakse liikmesriikide rahapesu alast võitlust hindavad raportid. Samuti korraldab organisatsioon liikmesriikides rahapesu ning terrorismi rahastamise vastase võitluse meetmete osas vastastikuseid hindamisi. Eesti kolmanda ringi hindamine toimub eeldatavasti 2008. aasta veebruaris.

Hetkel on MONEYVAL-il 28 alalist (sh ka Eesti) ning 2 ajutist liiget. Lisaks osaleb aktiivselt või regulaarse vaatlejana MONEYVAL-i töös 6 riiki, FATF-i kuuluvad, kuid MONEYVAL-i mittekuuluvad riigid ning mitmed rahvusvahelised organisatsioonid. Moneyvali töös osalevad Eesti rahapesu andmehüroost kaks õiguskaitsesperti, kes on hinnanud Läti, Leedu ja Malta rahapesu tõkestamise meetmeid. 2007. aastal korraldatud kohumisel toimus Malta hindamisraporti arutelu. Osalemist ekspertidena Moneyvali töös peab rahapesu andmehüroo äärmiselt oluliseks, kuna lisaks sellele, et tegemist on rahvusvahelise kohustusega, on see ka suurepärase võimalus omandada teadmisi rahvusvahelistest normidest ning näha parimat praktikat ja teiste riikide kitsaskohti. Neid teadmisi on omakorda võimalik kasutada Eesti rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise mehhanismi tõhustamiseks.

Lisaks osaleb rahapesu andmehüroo aktiivselt rahvusvahelisi finantssanktsioone käsitleva töögrupi töös (*EU-US Financial Sanctions Workshop*), kus vahetatakse vastastikku parimat praktikat seoses EL ja ÜRO terroristide nimekirja kantud isikute ja organisatsioonide tuvastamisega ning nende varade külmutamisega. Rahapesu andmehüroo jaoks on tegemist väga olulise tööriühmaga, sest büroo on rahvusvaheliste finantssanktsioonide järelevalvaja Eestis ning antud temaatikaga on rahvusvahelisel tasandil seotud väga palju küsimusi ja probleeme, mille lahendamisel kasutatud parimat praktikat büroo oma tegevuses kasutada saab.

law enforcement authorities to the FIU; from the FIU to subjects with a notifying obligation; from the FIU to a foreign FIU; case-based feedback; feedback as regards trends, typologies and best practices; timing and content of feedback. We believe that this will help us improve the quality of feedback given to subjects with a reporting obligation.

MONEYVAL (Committee of Experts on the Evaluation of Anti Money Laundering Measures, formerly PC-R-EV) which was established in 1997 by the Council of Europe Committee of Ministers is an organisation which unites the Council of Europe member states not belonging to the Financial Action Task Force (FATF). The objective of the activities of Moneyval is to promote international cooperation and to disseminate information about various measures for preventing money laundering, the implementation possibilities thereof and the money laundering trends in Europe. The Moneyval plenary meetings which take place 2-4 times a year discuss the results of the evaluations carried out and approve the reports evaluating the fight against money laundering in member states. The organisation also arranges mutual assessment of the methods of money laundering and terrorist financing in the member states. The third round assessment of Estonia will presumably take place in February 2008.

At present MONEYVAL has 28 permanent members (including Estonia) and 2 temporary members. In addition, the members include 6 countries which have active or regular observer status, also countries belonging to the FATF, but not to MONEYVAL and several international organisations. Two legal protection experts from the Estonian FIU participate in the work of Moneyval and these experts have assessed the measures for the prevention of money laundering used in Latvia, Lithuania and Malta. During the meeting held in 2007 the assessment report on Malta was discussed. The FIU considers the participation in the work of Moneyval in an expert capacity extremely important, because in addition to it being an international obligation, it is also a wonderful opportunity to learn about international standards and to see the best practices and the problems that the others are facing. This knowledge can in turn be used for the improvement of the mechanisms employed in Estonia in the prevention of money laundering and terrorist financing.

In addition, the FIU participates actively in the activities of the EU-US Financial Sanctions Workshop where best practices regarding the detection of persons and organisations listed in the EU and UN lists of terrorists and the freezing of their assets are exchanged. This is a very important workshop for us as the FIU is the supervisor of international financial sanctions in Estonia and many issues and problems are related to this topic on the international level. As a result the FIU can use the best practices employed on the international level in its everyday activities.

Alates 2006. aastast osaleb rahapesu andmebüroo ka **Camdeni varade väljanõudmise võrgustikus** (*Camden Asset Recovery Inter-agency Network, CARIN*) Eesti-poolse riikliku kontaktpunktina. CARIN loodi 2004. aastal enam kui 30 riigi poolt eesmärgiga hõlbustada nende kurjategijate tabamist, kes paigutavad oma illegaalsel teel saadud varad koduriigist välja. Võrgustiku kaudu on liikmetel võimalik varade väljanõudmise menetluse käigus hõlpsalt kontakteeruda abi saamiseks välisriigi kolleegidega ning kiirendada sellealast protsessi. Samas ei tegeleta üksnes individuaalsete juhtumitega, võrgustik abistab liikmeid ka siseriiklike kontaktpunktide asutamisel, varade sissenõudmise alase seadusandluse loomisel ning parima praktika vahetamisel. CARINI töös osaleb rahapesu andmebüroo kriminaaltulu talitus.

Since 2006 the FIU has also participated as the Estonian national contact point in the Camden Asset Recovery Inter-agency Network (CARIN). CARIN was established in 2004 by more than 30 countries with the aim of enhancing the capture of those criminals who place their illegally obtained money outside their home country. Through the network it is easy for the members to make contact with foreign colleagues during the process of asset reclamation and speed up the process thereof. At the same time the network does not deal only with individual cases, it also helps members in establishing national contact points, in developing asset recovery-related legislation and in exchanging best practices. The criminal proceeds office of the FIU takes part in the activities of CARIN.

3. RAHAPESU TÜPOLOOGIAD EESTIS

3. Money laundering typologies in Estonia

Rahapesu probleem on aktuaalne kogu maailmas, eriti suurtes majandus- ja finantskeskustes. Rahapesu andmebüroo poolt koostatud 2006. aasta aastaraamatus tõdesime, et maailmas levinud rahapesutrendid ei ole tulenevalt riigi geograafilisest paiknemisest ja transiidi suurest osatähtsusest Eesti majanduses (kaupade ja raha vood ida – lääne vahel) Eesti oludesse üks – üheselt ülekantavad. Lisaks tuleb arvestada, et Eesti oma liberaalse majandus- ja panganduspoliitikaga ning kõrgeltarenenud internetipõhise pangandusega meelitab ligi rahapesijaid ja majanduskurjategijaid, kes kasutavad oma kuritegude toimepanemiseks Eesti residentidest füüsilisi ja juriidilisi variisikuid või nende isikute müüdavat identiteeti.

Eestis on hetkel levinuimad järgmised rahapesu meetodid.

1. Rahvusvahelistest maksupettustest saadava raha pesemine läbi Eesti. Siinkohal on täheldatavad kaks tendentsi: Venemaalt rahavoogude siirdamine läbi Eesti kolmandasse riiki ning sama tegevus suunaga Lätist.

Venemaa suund (vt joonis 9).

Tavaliselt algavad sellised skeemid tehingutega, mille kaudu Venemaa äriühingud teostavad fiktiivsete arvete alusel Venemaa rubla ülekandeid Venemaa riulifirmast äriühingu(te) arve(te)le Venemaa pangas. Riulifirmast äriühing edastab suuremahulised Venemaa rubla ülekanded Eesti ja välismaa äriühingute arvetele Eesti pankadesse tüüpiliselt selgitustega „leping”. Raha edasisel liikumisel on täheldatavad kaks erinevat suundumust.

Esimese skeemi korral konverteerivad Eesti ja välismaa äriühingud Venemaa rublad eurodeks ja kannavad edasi offshore-firmadele. Sel juhul konverteeritakse pangaarvel olevad Venemaa rublad eurodeks ja teostatakse ülekanded offshore-firmade arvetele teistes riikides või võetakse äriühingu esindaja poolt sularahas välja ja edastatakse kolmandale isikule (kuller), kes toimetab eurod sularahas Venemaa äriühingu kassasse.

Harvad pole ka juhud, mil kasutatakse teist skeemi, kus raha võetakse sularahas välja ning tagastatakse väidetavalt Venemaa äriühingutele. Sel juhul konverteeritakse Venemaa rublad Eesti kroonideks, mille eest ostetakse valuutavahetusteenust pakkuvalt Eesti äriühingult eurosid, mis valuutavahetusteenust pakkuva Eesti äriühingu kassast makstakse välja sularahas äriühingu esindajale. Eesti äriühingu esindaja omakorda edastab eurod sularahas kolmandale isikule (raha kuller), kes väidetavalt toimetab eurod sularahas Venemaa äriühingu kassasse. Ülaltoodud skeemidena Venemaa äriühingute poolt teostatud ülekannete maht läbi Eesti küündib miljarditesse kroonidesse.

The problem of money laundering is crucial world-wide, especially in major economic and financial centres. In the annual report 2006 of the Financial Intelligence Unit we said that the global money laundering trends widespread in the world cannot be transferred one-to-one to the Estonian context due to the geographical location and the great importance of transit in the Estonian economy (the flow of goods and money between the East and the West). Moreover, we need to take into account the fact that Estonia with its liberal economic and banking policy and high-level Internet-based banking attracts money launderers and people involved in economic offences and these people use the natural and legal fictitious persons who are residents of Estonia or the identity sold by these persons for committing their crimes.

The following money laundering methods are at present most widespread in Estonia.

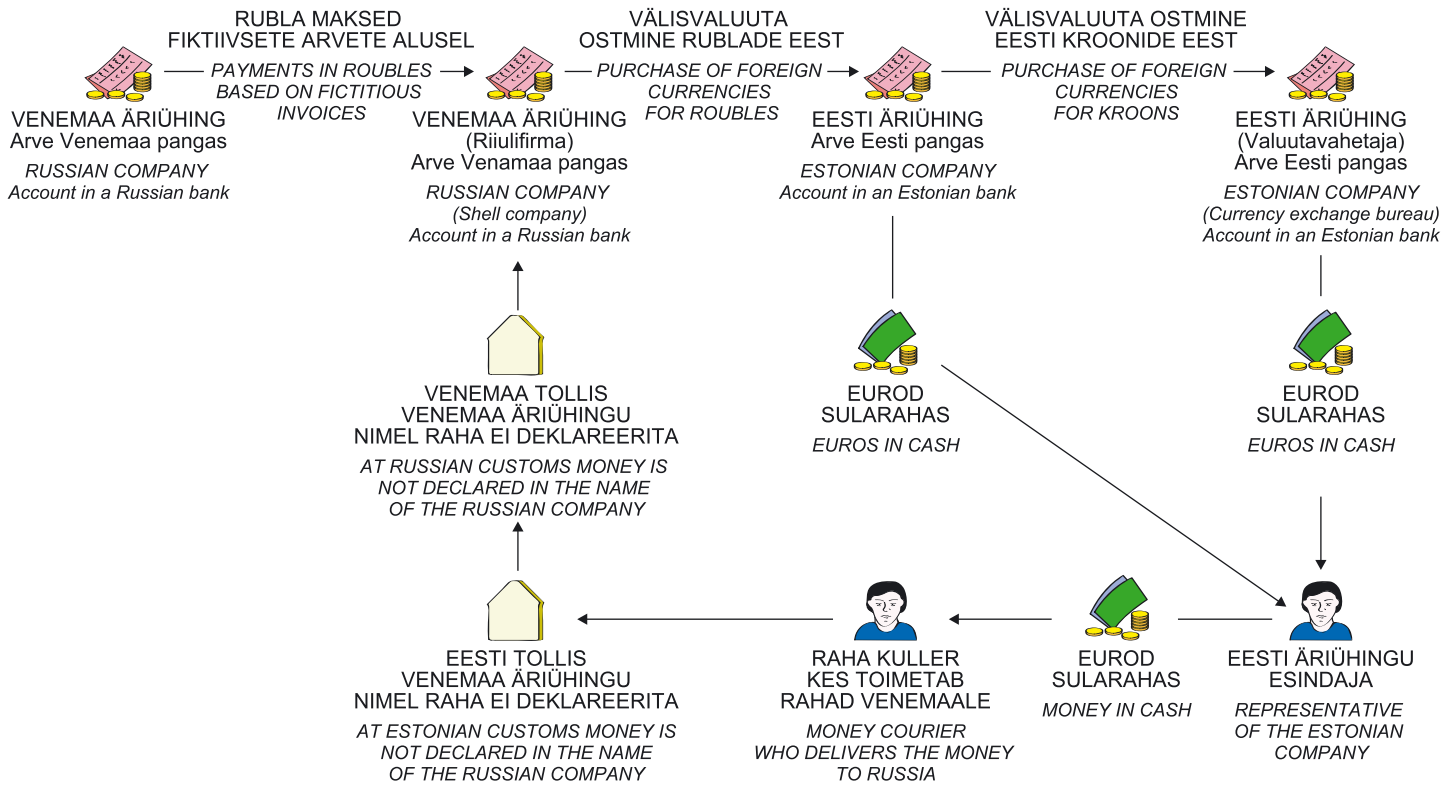
1. *The laundering of money obtained through international tax evasion in Estonia. Two tendencies can be noticed here: the transfer of cash flow from Russia to a third country through Estonia and the same pattern originating from Latvia.*

Russia (see figure 9).

Usually such schemes start with transactions by which Russian companies transfer Russian roubles based on fictitious invoices from a Russian shell company to accounts of companies in a Russian bank. The shell company then transfers the large amounts of roubles to the accounts of Estonian and foreign companies in Estonian banks typically adding the word “contract” in the explanation. The money then usually moves in two ways.

In case of the first scheme the Estonian and foreign companies then convert the roubles into euros and then transfer the amounts to the accounts of offshore companies. In this case the roubles on the bank account are converted to euros and transferred either to the accounts of off-shore companies in other countries or withdrawn by the representative of the company in cash and then handed over to a third person (courier) who will then deliver the euros in cash to the cash register of the Russian company.

Also, not rare are the cases in which the second type of scheme is used – the money is cashed and then allegedly returned to Russian companies. In this case the roubles are converted to Estonian kroons and kroons are then used to buy euros from an Estonian company providing currency exchange services. The euros are then paid from the cash register of this Estonian company in cash to the representative of the company. The representative of the Estonian company then forwards the euros in cash to a third person (money courier) who allegedly delivers the euros in cash to the cash register of the Russian company. The volume of transfers from Russian companies through Estonia by means of the schemes described above amounts to billions.

Joonis 9. Eesti kui Venemaalt saabuvate illegaalsete rahavoogude transiitriik.

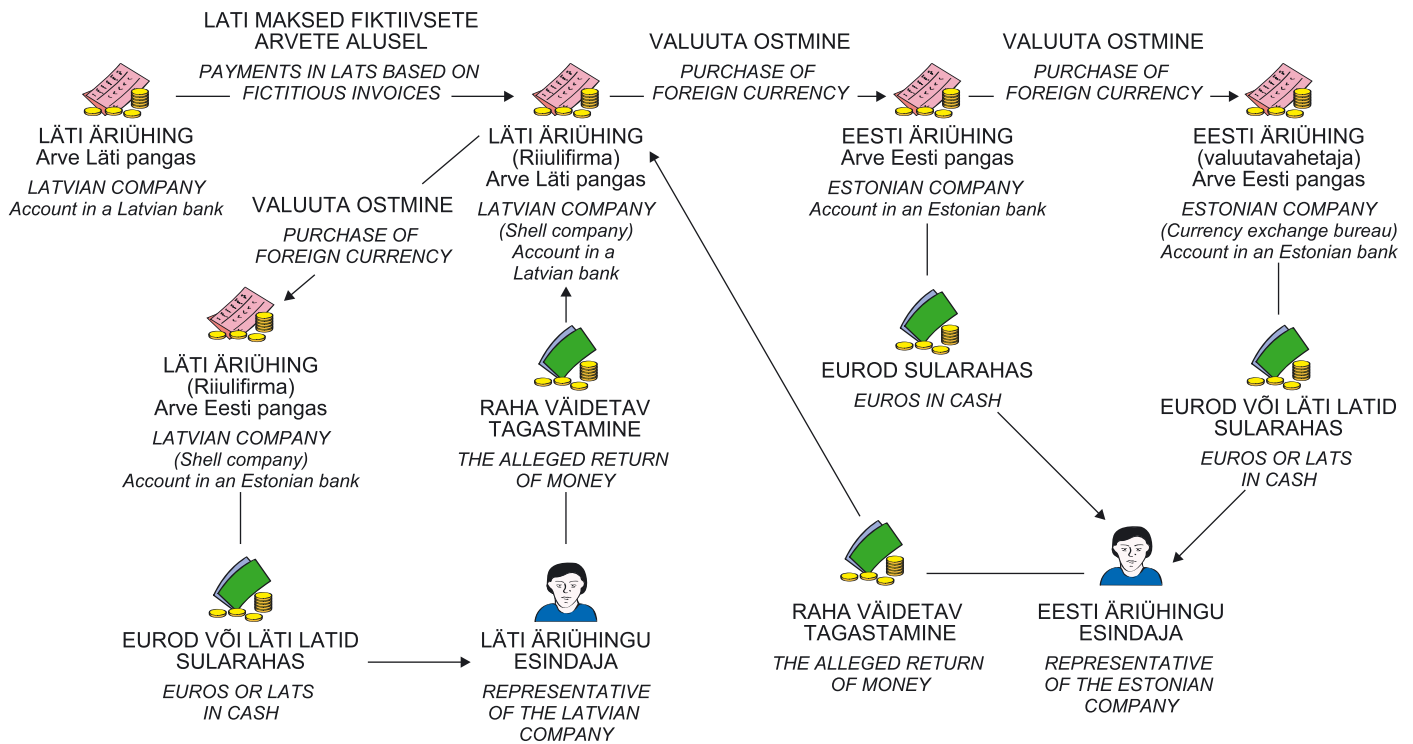
Figure 9. Estonia as a transit country for the illegal cash flow from Russia.

Läti suund (vt joonis 10).

Läti äriühingute poolt teostatud Läti lati ja eurode ülekannete maht Eesti ja Läti (peamiselt riulifirmadest) äriühingute arvetele Eesti pankadesse küündib miljonitesse kroonidesse. Skeem ise on suuresti analoogne ülalkäsitletud Venemaa suunaga. Nimelt teostavad Läti äriühingud fiktiivsete arvete alusel Läti lati ülekandeid Läti (riulifirmast) äriühingu arvele Läti pangas. Läti riulifirmast laekuvad suuremahulised ülekanded Läti lattides ja eurodes omakorda Eesti ja Läti (sageli samuti riulifirmadest) äriühingute arvetele Eesti pankadesse selgitusega „leping”. Edasi võtavad Eesti ja Läti äriühingute (riulifirmade) esindajad, mille arvetele Eesti pankadesse Läti lati või euro ülekanded laekusid, laekunud summad pangas sularahas välja ja edastavad sulaharakullerist kolmandale isikule, kes toimetab Läti latid või eurod sularahas tagasi Läti äriühingu kassasse. Teise skeemi kohaselt kannavad Eesti ja Läti riulifirmadest äriühingud laekunud summad Läti lattides või eurodes edasi valuutavahetusteenust pakkuva Eesti äriühingu arvele Eesti pangas, kust raha makstakse Eesti ja Läti äriühingute esindajatele sularahas välja. Viimased edastavad sularaha kolmandale isikule (sularahakullerile), kes toimetab Läti latid või eurod sularahas tagasi Läti äriühingu kassasse.

Latvia (see figure 10).

The volume of transfers of Latvian lats and euros by Latvian lats and euros by the accounts of Estonian and Latvian companies (mainly shell companies) in Estonian banks amounts to millions of kroons. The scheme itself is to a large extent analogous to that used in case of Russia. Namely the Latvian companies transfer lats based on fictitious invoices to the account of the Latvian (shell) company in a Latvian bank. Large transfers are then made from the Latvian shell company in lats and euros to the accounts of Estonian and Latvian companies (usually also shell companies) with the explanation “contract.” Then the representatives of Estonian and Latvian (shell) companies which received the transfers of lats or euros into Estonian banks will withdraw the amounts in cash and deliver the money to a third person (courier) who will then deliver the lats or euros in cash back to the cash register of the Latvian company. Based on the second scheme the Estonian and Latvian (shell) companies transfer the received amounts in lats or euros to the account of an Estonian company providing currency exchange services from the money is then paid to the representatives of the Estonian and Latvian companies in cash. The latter will then deliver the money to a third person (cash courier) who will return the lats of euros to the cash register of the Latvian company.

Joonis 10. Eesti kui Lätist saabuvate rahavoo-
gude transiitriik.

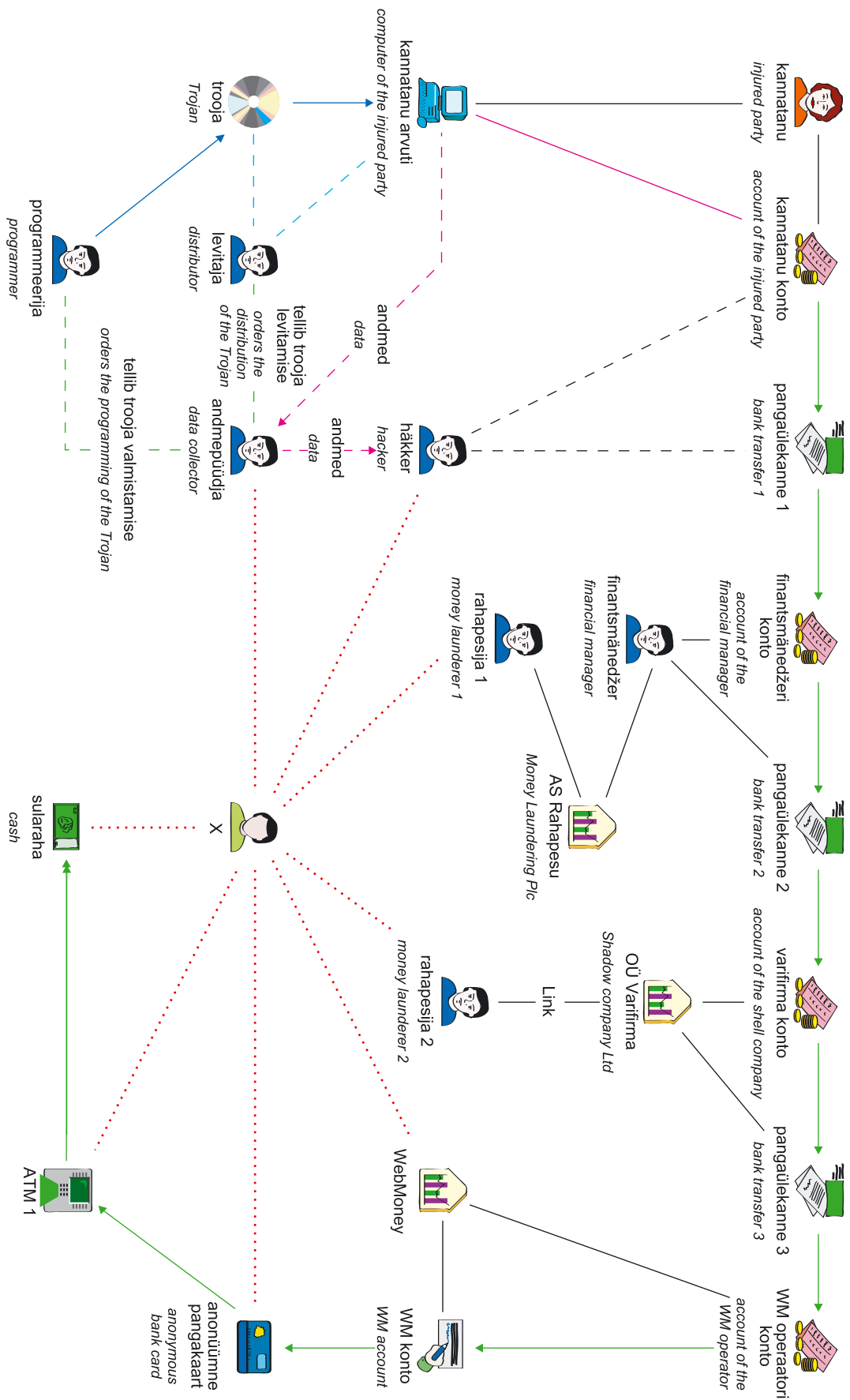
2. Internetikuritegevusest saadava tulu ülekan-
dmine Eestis värvatud füüsiliste isikute (tankis-
tide) või juriidiliste isikute (riiulifirmad, mida
on juhtima pandud variisikud) arvetele Eesti
pankades, kust ülekantavad summad sularahas
välja võetakse.

Häkkerid tegelevad internetis aktiivselt isiku-
telt internetipangandusega seotud andmete
(paroolid, PIN-koodid ja muud ligipääsu-
andmed) varastamise või väljapetmisega.
Pärast andmete kättesaamist kasutatakse neid
isikute arvetelt raha varastamiseks. Varastatud
raha kantakse tavaliselt internetis värvatud
finantsmännedžeride arvetele, kes kurjategijate
poolt antud suuniste alusel kannavad rahad
edasi füüsiliste isikute (variisikud) või juri-
idiliste isikute (riiulifirmad, mida on juhtima
pandud variisikud) arvetele Eesti pankades.
Viimaste pangarvetele laekunud summad
võetakse pangautomaatide kaudu sularahas
välja. Mõningatel juhtudel kantakse füüsilise
isiku (variisiku) ja juriidilise isiku (riiulifirma)
arvele laekunud raha edasi internetipõhise raha
operaatorile selgitusega kanda see ettenäidatud
veebiraha kontole, mille kasutaja on tavaliselt
anonüümne isik (kurjategija). Veebiraha kontolt
võetakse raha anonüümse pangakaardiga sula-
rahaautomaatidest välja (vt joonis 11).

Figure 10. Estonia as a transit country for the
illegal cash flow from Latvia.

2. The transfer of Internet-based crime proceeds
to the accounts of the natural persons (fictitious
persons) recruited in Estonia or legal persons
(shell companies run by fictitious persons) in
Estonian banks from the amounts transferred are
cashed.

Hackers are actively stealing or defrauding Internet-
banking data (passwords, PINs and other access
data) from people on the Internet. After getting
hold of the data, it is used to steal money from their
accounts. The stolen money is usually transferred
to the account of a financial manager recruited
on the Internet who will based on the instructions
received from the criminals transfer the money to
the accounts of natural persons (fictitious persons)
or legal persons (shell companies run by fictitious
persons) in Estonian banks. The amount received
are then cashed in ATMs. In some cases the money
sent to the account of the natural person (fictitious
person) and a legal person (shell company) is then
sent to the Internet-based money operator with
the instruction to transfer it to e-money account
usually used by an anonymous person (criminal).
The money is then cashed in an ATM from the e-
money account with an anonymous bank card (see
figure 11).

Joonis 11. Rahapesu interneti vahendusel.

Figure 11. Money laundering via the Internet.

3. Kurjategijate poolt välisriikide äriühingute ja füüsiliste isikute suhtes toimepandavatest rahvusvahelistest kelmustest saadud kriminaalse tulu pesemine läbi Eesti pankade.

Soomes elavatel Nigeeria päritolu kurjategijatel õnnestus Nigeeria äriühingu arvelt Prantsusmaa pangas teostada võltsitud maksekorraldust kasutades ülekanne 210 000 EUR`i, mis laekus Soome kodaniku (variisiku) arvele Eesti panka. Pärast raha laekumist soovis Soome kodanik selle sularahas välja võtta.

Välismaa panga töötaja, kasutades ära oma ametialast positsiooni, teostas omastamise eesmärgil ning võltsitud dokumente kasutades kaks ülekannet summas 600 000 EUR offshore-äriühingu arvetele Eesti pankades selgitusega "Laen".

Tšiili kodanik müüa e-Bays 1956. aasta Blonde Fender Stratocaster kitarri. Nimetatud kitarri soovis osta Kanada kodanik, kes tegi Tšiili kodaniku pangaarvele Eestis ülekande summas 29 000 USD. Kanada kodanikule kitarri ei saadetud.

3. The laundering of criminal proceeds obtained by means of international fraudulent conduct committed by criminals against foreign companies and natural persons through Estonian banks.

The criminals of Nigerian origin living in Finland managed to transfer EUR 210,000 by using a forged payment order from an account of a Nigerian company in a French bank to the account of a Finnish national (fictitious person) in an Estonian bank. After the money had been received, the Finnish national wished to cash the money.

An employee of a foreign bank, using his official position, made two transfers in the amount of EUR 600,000 for the purpose of personal gain and by using forged documents to the accounts of an offshore company in Estonian banks with the word "loan" as an explanation.

A national of Chile tried to sell a 1956 Blond Fender Stratocaster guitar on e-Bay. A Canadian national wanted to buy the guitar in question and transferred USD 29,000 to the account of the Chilean seller in Estonia. The Canadian never received the guitar.

4. ETTEVAATAVALT AASTASSE 2008

4. A look into 2008

4.1. UUS MESTIMISPROJEKT

2007. aastal tegi rahapesu andmebüroo aktiivselt ettevalmistusi uue mestimisprojekti „*Support the creation of National Monitoring Centre of the Criminal Proceeds*” käivitamiseks, mis peaks eelduste kohaselt toetama 2007. aastal rahapesu haldusalas loodud kriminaaltulu talituse efektiivset toimimise hakkamist. Kuigi algse kava kohaselt pidanuks projekt algama juba 2007. aastal, nihkus projekti elluviimine sobiva partneri puudumisest tulenevalt esialgselt tunduvalt hilisemaks ning peaks eeldatavasti algama 2008. aasta esimestel kuudel.

On selge, et kriminaaltulu jälitamine on keerukas protsess ning just sellealaseid teadmisi peaksid Saksa eksperdid mestimisprojekti raames jagama nii värskelt loodud kriminaaltulu talitusele kui ka teistele kriminaalsel teel saadud varade tuvastamisega tegelevate riiklike institutsioonide töötajatele. Lisaks kriminaaltulu üksusele plaanitakse projekti käigus täiendada nii politseiprefektuuride, Keskkriminaalpolitsei kui Maksu- ja Tolliameti töötajate ning prokuröride ja kohtunike kriminaaltulu jälitamise ja varade konfiskeerimise alaseid teadmisi.

Programmi raames korraldatakse igale eespool nimetatud subjektide grupile **koolitusseminarid**, kus lektoriteks on Saksamaa tunnustatud selle ala praktikud. Saamaks ülevaadet, kuidas kriminaaltulu tuvastamine praktikas toimub, korraldatakse nii rahapesu andmebüroo kriminaaltulu üksuse töötajatele ning igapäevaselt kriminaaltulu tuvastamisega tegelevatele politseinikele, prokuröridele ja kohtunikele ka **õppereisid** Saksa- ja Iirimaa, mille eesmärgiks on tutvustada, kuidas Euroopa kolleegid oma kriminaaltulu üksuste tööd koordineerivad.

Lisaks koostab Eestis viibiv pikaajaline välisekspert **ülevaate Eesti seadusandlusest**, kusjuures analüüsitakse nii praeguse kriminaaltulude monitooringu ning kuritegelikul teel saadud varade konfiskeerimise süsteemi efektiivsust kui ka selle vastavust rahvusvahelistele standarditele ning Euroopa Liidu soovitudele ning nõuetele. Muuhulgas on plaanis selle ülesande raames välja töötada ka **siseriikliku varade konfiskeerimise strateegia kava**. Projekti lõpuetapil on plaanis korraldada **töörühma kokkusaamine**, kus projekti olulisimaid tulemusi tutvustatakse valitsusametnikele. Lisaks peaks programmi ühe väljundina valmima varade konfiskeerimist käsitlev **käsiraamat**, mis on suunatud üldise avalikkuse kriminaaltulu konfiskeerimise alase teadlikkuse tõstmisele.

4.1. A NEW TWINNING PROJECT

In 2007 the Financial Intelligence Unit prepared actively for the launch of the new twinning project Support the Creation of National Monitoring Centre of the Criminal Proceeds which is presumed to support the effective actuation of the criminal proceeds office established in 2007. Although based on the initial plan the project should have started in 2007, the launch of the project lingered considerably compared to the original plan due to the lack of suitable partner and it should presumably start in the first months of 2008.

It is clear that the surveillance of criminal proceeds is a complicated process and it is especially this information that the German experts should give in the framework of the twinning project both to the established criminal proceeds office and to the employees of other state institutions engaged in the detection of criminal proceeds. In addition to the criminal proceeds office the project aims to improve the knowledge of both the employees of the police prefectures, the Central Criminal Police, the Tax and Customs Board and the prosecutors and judges in the field of criminal proceeds' detection and asset confiscation.

In the framework of the programme each of the aforementioned groups will take part in training seminars with acknowledged experts from Germany as lecturers. In order to receive an overview of how the criminal proceeds are, in fact, detected, to the employees of the FIU, the policemen, prosecutors and judges working in this field will be organising study visits to Germany and Ireland with the aim of showing them how their European colleagues coordinate the work of their criminal proceeds offices.

In addition, an outside expert will prepare an overview of Estonian legislation during his visit to Estonia. The overview analyses the effectiveness of both the present system for the monitoring of criminal proceeds and the confiscation of assets obtained by criminal means and its compliance with international standards and EU recommendations and requirements. Also, in this context it is also planned to develop a plan for the national strategy of asset confiscation. During the final stage of the project there is a plan to organise the workshop in which the most important results of the project are presented to government officials. Moreover, the programme should result in a manual on the confiscation of assets which is targeted at the improvement of the awareness of the public concerning the confiscation of criminal proceeds.

4.2. UUS INFOSÜSTEEM

2006. aastal algasid ettevalmistused rahapesu andmebüroo uue infosüsteemi RABIS loomiseks, mis jätkusid aktiivselt ka 2007. aastal. Uus infosüsteem asendab büroos alates selle loomisest 1999. aastal kasutusel olnud infosüsteemi ning uude süsteemi hakatakse talletama teatiste kohta tunduvalt enam andmeid kui see oli võimalik eelkäija puhul. Sellest tulenevalt on tulevikus võimalik automaatselt genereerida statistilist informatsiooni, mida senise süsteemi vahendusel kas ei olnud võimalik üldse saada või mille saamine eeldas olulist lisatööd.

Ühelt poolt hõlbustab uus infosüsteem oluliselt rahapesu andmebüroo töötajate tööd ning võimaldab kogu analüüsiprotsessi, mis seni on olulisel määral toimunud veel paberikandjal, teostada elektrooniliselt. Teisalt aga püütakse uue süsteemiga senisest olulisemalt mugavamaks muuta ka teatiste rahapesu andmebüroole edastamine. See on eriti oluline seetõttu, et tulenevalt uue rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse kehtima hakkamisest on kohustatud subjektidel (va pangad) nüüdsest ka summapõhise teatamise kohustus, mistõttu on väga tõenäoline, et rahapesu andmebüroole laekuvate teatiste arv kasvab 2008. aastal võrreldes eelnevate aastatega märgatavalt. Võimalus kogu info kompaktselt rahapesu andmebüroole edastada on uue infosüsteemi väljatöötamisel püütud kohustatud subjektidele muuta nii mugavaks kui võimalik: uue infosüsteemi rakendamisel on võimalik teatise saata rahapesu andmebüroo kodulehel oleva teatise sisestamise vormi abil, kusjuures teatisele on võimalik lisada ka faile.

Siit tulenevalt loodab rahapesu andmebüroo, et isikud, kes büroole on seni teatise saatnud ning ka need, kes seda tulevikus tegema hakkavad, võtavad elektroonilise teatamise võimaluse aktiivselt kasutusse. Ühelt poolt on see mugav teatise saatjale, teisalt aga vähendab elektrooniline teatamine oluliselt rahapesu andmebüroo töömahtu, kuna kõik paberikandjal saadetud teatiseid tuleb rahapesu andmebüroo töötajatel infosüsteemi sisestada, samas elektrooniliselt saadetud teatiseid lähevad sinna automaatselt.

4.3. MONEYVALI HINDAMINE EESTIS VEEBRUARIS 2008

Eldatavasti toimub Moneyvali ekspertide kolmandaringi hindamisvisiit Eestisse 4.-9. veebruaril 2008. aastal. Vastastikused hindamised on nii Rahapesu Toimikonna kui Moneyvali tegevuse üheks alustoeiks, mille kaudu nimetatud organisatsioonid monitoorivad oma liikmete

4.2. NEW INFORMATION SYSTEM

In 2006 the preparations for the development of the new information system RABIS for the FIU began, the preparations continued actively in 2007 as well. The new information system will replace the information system used by the FIU since its establishment in 1999 and the new information system will store much more information about reports than it was earlier possible. As a result, in future it will be possible to automatically generate statistical information which was either not possible or which required significant extra work with the old system.

On the one hand the new information system will considerably facilitate the work of the FIU employees and it will also enable performance of the analysis process – until now mostly done on paper – electronically. On the other hand the new system will also attempt to make the sending of reports to the FIU much more convenient. This is particularly important as arising from the entry into force of the new version of the Money Laundering and Terrorist Financing Prevention Act the obligated subjects (except banks) now have the sum-based reporting obligation. Therefore it is very likely that the number of reports received by the FIU in 2008 will increase considerably compared to the previous years. In the development of the new system the possibility to send information to the FIU in a compact form was made as comfortable as possible for the obligated subjects: when the new system is applied it will be possible to send reports by using the reporting form on the homepage of the FIU and it will also be possible to annex files to the report.

Hence the FIU hopes that the persons who have already sent reports and who will do it in the future will start using this reporting possibility actively. On the one hand it is comfortable for the recipient of the report, but on the other hand the electronic reporting will considerably decrease the work load of the FIU as all the reports sent on paper must be entered by the FIU employees into the information system, whereas in case of the reports sent electronically the reports are entered automatically.

4.3. MONEYVAL ASSESSMENT OF ESTONIA IN FEBRUARY 2008

Presumably the third round assessment visit of Moneyval experts to Estonia will take place on 4-9 February 2008. Mutual assessments are a fundamental aid both for the activities of the Financial Action Task Force and Moneyval as both organisations use these assessments for monitoring the

rahapesu ja terrorismi tõkestamise süsteemide efektiivsust. Sisuliselt analüüsitakse hindamise käigus, kas riigi või jurisdiktsiooni seadusandlus ning rahapesu tõkestamisega tegelevate institutsioonide tegevus on kooskõlas FATF-i 40 soovitusel, 9 erisoovituse ning FATF-i rahapesu ja terrorismi rahastamise finantseerimise vastase metodoloogiaga. Seejuures on eesmärgiks hinnata, kas riigis on olemas ning toimivad vajalikud seadused regulatsioonid jt meetmed, mida uued standardid nõuavad ning et süsteem tervikuna on efektiivne.

Saamaks võimalikult ammendavat ülevaadet rahapesu ja terrorismi tõkestamise süsteemist riigi tervikuna teevad eksperdid muuhulgas ka nädala vältava kohapealse visiidi liikmesriiki kohtudes nii riigis rahapesu tõkestamisega tegelevate ametkondade kui erasektori esindajatega. Antud hindamisvisiidi ettevalmistamine ja sellega seonduva Moneyvali küsimustiku täitmine oli 2007. aastal üks rahapesu andmebüroo prioriteete. Seoses hindamisega on rahapesu andmebüroo töötajad aktiivselt osalenud visiidi ettevalmistamisel nii mahukale küsimustikule (kokku on vastused umbes 200 lehel, millele lisanduvad statistilised tabelid ning regulatsioonid) vastamise vormis kui ka visiidiga seonduvate praktilise küsimuste lahendamisel.

4.4. UUE RAHAPESU JA TERRORISMI RAHASTAMISE SEADUSE JÕUSTUMINE

2007. aastal toimus rahapesu ja terrorismi tõkestamise seaduse uue redaktsiooni väljatöötamine, mille protsessi oli ühe osapoolena kaasatud ka rahapesu andmebüroo. Seaduse reaalne toimimahakkamine jääb 2008. aastasse, mil uus seadus jõustub. Seaduse uue redaktsiooni eesmärgiks on ühelt poolt senisest veelgi enam tõhustada siseriiklikku rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise süsteemi ning teisalt viia see kooskõlla Euroopa Liidu nõuete ja rahvusvaheliste standarditega. Uue seadusega viiakse Eesti siseriiklik rahapesu ja terrorismi rahastamise alane seadusandlus kooskõlla Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiviga 2005/60/EÜ rahandussüsteemi rahapesu ja terrorismi rahastamise eesmärgil kasutamise vältimise kohta (nn 3. rahapesudirektiiv) ning selle rakendusdirektiiviga, mille Euroopa Liidu liikmesriigid olid kohustatud oma õigusesse üle võtma hiljemalt 15. detsembriks 2007.

Tagamaks kõikide osapoolte arvamuse arvestamist, olid eelnõu väljatöötamise protsessi lisaks rahapesu tõkestamisega igapäevaselt tegelevatele avaliku sektori kompetentsetele asutustele

effectiveness of the money laundering and terrorist prevention systems. Basically it is assessed whether the legislation of a state or a jurisdiction and the activities of the institutions engaged in money laundering prevention conform to the FATF 40 recommendations and 9 special recommendations and the FATF methodology for combating against money laundering and terrorist financing. Here an important objective is to assess whether the country has effective laws, regulations and other measures required by the new standards and that the system as a whole is efficient.

In order to receive as thorough an overview of the system of money laundering and terrorist financing as possible, the experts will among other things go on a one-week visit to the member state meeting both the authorities engaged in money laundering and the representatives of the private sector.

The preparations for this assessment visit and the completion of the related Moneyval questionnaire was one of the priorities of the FIU in 2007. In connection with the assessment the employees of the FIU have actively taken part in making preparations both by answering the questions of the lengthy questionnaire (the answers were altogether on 200 pages, plus statistical tables and regulations) and by solving practical issues related to the visit.

4.4. ENTRY INTO FORCE OF THE NEW MONEY LAUNDERING AND TERRORIST FINANCING PREVENTION ACT

The new version of the Money Laundering and Terrorist Financing Prevention Act was drafted in 2007 and the Financial Intelligence Unit was also involved in the drafting process as one party. The law will in reality become effective in 2008 when it will enter into force. The objective of the new version is on the one hand to make the national system for the prevention of money laundering and terrorist financing even more effective and on the other hand to harmonise it with EU requirements and international standards. The new act will bring the Estonian national money laundering and terrorist financing legislation in conformity with directive 2005/60/EC of the European Parliament and of the Council on the prevention of the use of the financial system for the purpose of money laundering and terrorist financing (so-called third money laundering directive) and its implementing directive which the EU Member States are obliged to transpose into their law by 15 December 2007 the latest.

In order to ensure that the opinions of all parties are taken into account the drafting process included in addition to the competent public sector agencies

- Justiits- ja Rahandusministeeriumile, rahapesu andmebüroole, Kaitsepolitseiametile, Finantsinspektsioonile, Prokuratuurile, Eesti Maksu- ja Tolliametile ja Eesti Pangale - kaasatud ka eksperdid erasektorist ja teemaga seotud huvirühmade esindajad.

Nagu ütles hr Ivari Padar 21. novembril Riigikogus uut RTRTS-i eelnõu tutvustades: „Rahapesu on tänapäeva maailmas teema, millesse ei tohi kergelt suhtuda. Meie tegutsemine selles vallas on üks aspekte, mis kujundab meie riigi mainet. Kui rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise süsteem efektiivselt ei toimi, toob see suure tõenäosusega kaasa riigi maine languse ja majanduskliima halvenemise. Selle tagajärjel väheneksid välisinvesteeringud, samuti tähendaks see ettevõtjate jaoks täiendavaid kapitali kaasamise kulusid või raskusi neile, kes soovivad mõnes teises riigis äri teha. /.../

Uue seadusega luuakse ohtusid ennetavate meetmete süsteem Eesti finantssektori ja majandusruumi kui terviku usaldusvääruse kaitseks. Eelnõu aluseks on riskipõhine lähenemine. See tugineb põhimõttel, et rahapesu ja terrorismi rahastamise vastu saab kõige tulemuslikumalt võidelda siis, kui kohustused kehtestatakse lähtuvalt konkreetsete isikute ja ettevõtjate tegevusega kaasnevast riskist. Suures osas jääb riskidele hinnangu andmise võimalus ka ettevõtjatele endile. Kindlasti tunneb iga ettevõtja oma valdkonda ja seal valitsevaid tavaid ning riske ise kõige paremini. Muuhulgas peaks ettevõtja tundma ka oma kliente ja on loomulik, et kahtluse korral teavitab ettevõtte rahapesu andmebürood ning on valmis koostööks. Seega on eelnõul oluline mõju ettevõtluskeskkonnale, mõjutades kõiki siin tegutsevaid ettevõtjaid, eelkõige muidugi finantsettevõtjaid. Uus seadus on olemasolevast süsteemsem ja terviklikum. Muu hulgas korrastati mõisteid ja täiendati järelevalvet puudutavaid sätteid.”

engaged with the prevention of money laundering on an everyday basis – the Ministry of Justice and the Ministry of the Interior, the FIU, the Security Police Board, the Financial Supervision Authority, the Prosecutor’s Office, the Estonian Tax and Customs Board, and the Bank of Estonia – also the experts from private sector and the representatives of the related interest groups.

As Ivari Padar said on 21 November when he presented the new version of the Prevention Act at Riigikogu: “In the world of today money laundering is a topic that should not be taken lightly. Our activities in this field are one of the aspects which develops the reputation of our country. If the system for the prevention of money laundering and terrorist financing does not work effectively it will most probably bring about a decline in our country’s reputation and the worsening of the economic climate. This in turn would decrease foreign investments, and it would bring additional capital raising expenses for the entrepreneurs or difficulties for those who want to do business in some other countries. /.../

The new act will create a system of methods for the prevention of danger for the reliable protection of the Estonian financial sector and the economic area as a whole. The draft resolution is built on a risk-base approach. It is based on the principle that the combat against money laundering and terrorist financing can be most effective if obligations are imposed based on the risks arising from the activities of specific persons and entrepreneurs. To a large extent the entrepreneurs themselves will also have the possibility to evaluate risks. Entrepreneurs themselves certainly know their field and the underlying customs and risks. Among other things the entrepreneurs should know their customers and it is natural that in case of a doubt the enterprise notifies the FIU and is prepared to cooperate. Thus the draft resolution has an important effect for the business environment, having an impact on all the entrepreneurs here, especially financial entrepreneurs. The new version is more systematic and comprehensive compared to the existing one. Among other things the concepts in the new version were improved and the provisions concerning supervision were complemented.”

LISA 1. / ANNEX 1.

Saadud ning saadetud välispäringud riikide lõikes *Received and sent external queries across countries*

Riik	Saadud	Saadetud
Armeenia / <i>Armenia</i>	1	0
Austria	1	0
Boliivia / <i>Bolivia</i>	3	0
Bulgaaria / <i>Bulgaria</i>	1	0
Horvaatia / <i>Croatia</i>	2	0
FBI	3	0
FinCEN	1	1
Soome / <i>Finland</i>	21	3
Soome saatkond / <i>Finnish embassy</i>	1	0
Gruusia / <i>Georgia</i>	1	0
Saksamaa / <i>Germany</i>	1	2
Guatemala	1	0
Hong Kong	1	0
Ungari / <i>Hungary</i>	4	0
INTERPOL	3	1
Itaalia / <i>Italy</i>	0	2
Läti / <i>Latvia</i>	26	9
Liibanon / <i>Lebanon</i>	1	0
Lichtenstein / <i>Principality of Liechtenstein</i>	0	1
Leedu / <i>Lithuania</i>	5	2
Luksemburg / <i>Luxemburg</i>	1	0
Makedoonia / <i>Macedonia</i>	1	0
Malaisia / <i>Malaysia</i>	1	0
Malta	1	0
Mauritius	1	0
Moldova	3	0
Montenegro	1	0
Holland / <i>Netherlands</i>	0	1
Norra / <i>Norway</i>	1	0
Poola / <i>Poland</i>	4	0
Venemaa / <i>Russia</i>	32	16
SOCA	2	0
Hispaania / <i>Spain</i>	1	0
Rootsi / <i>Sweden</i>	5	5
Rootsi politsei / <i>Swedish police</i>	1	1
Šveits / <i>Switzerland</i>	1	0
Filipiinid / <i>Philippines</i>	1	0
Inglismaa / <i>UK</i>	1	1
Ukraina / <i>Ukraine</i>	12	0
USA suursaatkond / <i>US Embassy</i>	1	0
USA	0	1
KOKKU / TOTAL	148	46